

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ
MƏRKƏZİ BANKI

KONSOLIDASIYA EDİLMİŞ MALİYYƏ HESABATLARI

Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı

31 dekabr 2024-cü il tarixinə

Konsolidasiya Edilmiş Maliyyə Hesabatları

MÜNDƏRİCAT

Müstəqil auditorun hesabatı

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları

Konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat	1
Konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər və sair məcmu gəlir haqqında hesabat	2
Konsolidasiya edilmiş kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabat	3
Konsolidasiya edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat.....	4

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına dair qeydlər

1	Giriş.....	5
2	Maliyyə hesabatlarının tərtib edilməsinin əsasları	7
3	Ehtimal və mülahizələr.....	8
4	Yeni və ya yenidən işlənmiş standartların və onlara dair şərtlərin tətbiqi.....	10
5	Yeni uçot qaydaları	11
6	Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri.....	11
7	Beynəlxalq Valyuta Fondu ilə hesablaşmalar.....	12
8	Törəmə maliyyə alətləri.....	13
9	Borc qiymətli kağızlar.....	14
10	Banklara verilmiş kreditlər	32
11	Bank olmayan kredit təşkilatlarına verilmiş kreditlər.....	36
12	Əmanətlərin Sığortalanması Fonduna verilmiş kreditlər	36
13	Torpaq, tikili və avadanlıqlar	37
14	Qeyri-maddi aktivlər	39
15	Sair maliyyə aktivləri	39
16	Sair aktivlər	40
17	Dövriyyədə olan kağız və metal pullar	40
18	Rezident bankların qısamüddətli depozitləri	40
19	Hökumət idarələri qarşısında öhdəliklər	41
20	Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	41
21	Digər təşkilatlar qarşısında öhdəliklər.....	41
22	Buraxılmış borc qiymətli kağızlar.....	41
23	Sair maliyyə öhdəlikləri	41
24	Nizamnamə fondu və ehtiyatlar	42
25	Xalis faiz gəlirləri.....	42
26	Haqq və komissiya gəlirləri.....	42
27	Haqq və komissiya xərcləri.....	43
28	Xarici valyuta mövqeyinin yenidən qiymətləndirilməsi üzrə xalis (zərər)/gəlir	43
29	Səqmentlər üzrə təhlil	43
30	Dəyərşübhəli üzrə ehtiyatın bərpası/(ehtiyat)	46
31	İnzibati və sair əməliyyat xərcləri.....	46
32	Risqlərin idarə edilməsi.....	46
33	Kapitalın idarə olunması	62
34	Şərti öhdəliklər	62
35	Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar	63
36	Maliyyə aktivləri və öhdəlikləri: ədalətli dəyər və uçot təsnifatı	66

Müstəqil Auditorun Hesabatı

Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankının İdarə Heyətinə:

Rəy

Bizim fikrimizcə, hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları bütün əhəmiyyətli aspektlər baxımından Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankının ("Mərkəzi Bank") və onun nəzarəti altında olan müəssisəsinin (birlikdə "Qrup") 31 dekabr 2024-cü il tarixinə konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyətini və həmin tarixdə tamamlanan il üzrə konsolidasiya edilmiş maliyyə nəticələrini və konsolidasiya edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkətini MHBS Mühəsibat Uçotu Standartlarına uyğun olaraq düzgün əks etdirir.

Auditin predmeti

Qrupun konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları aşağıdakılardan ibarətdir:

- 31 dekabr 2024-cü il tarixinə konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat;
- həmin tarixdə tamamlanan il üzrə konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər və sair məcmu gəlir haqqında hesabat;
- həmin tarixdə tamamlanan il üzrə konsolidasiya edilmiş kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabat;
- həmin tarixdə tamamlanan il üzrə konsolidasiya edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat; və
- mühüm uçot siyasəti prinsipləri və digər izahedici məlumatlar daxil olmaqla, konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları üzrə qeydlər.

Rəy üçün əsas

Biz auditə Beynəlxalq Audit Standartlarına uyğun aparmışıq. Bu standartlar üzrə bizim məsuliyyət rəyimizin "Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının auditinə görə auditorun məsuliyyəti" bölməsində əks etdirilir.

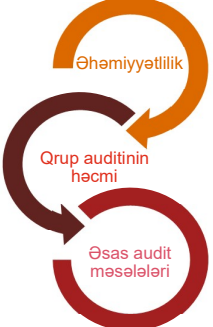
Biz hesab edirik ki, əldə etdiyimiz audit sübutları rəyimizi əsaslandırmaq üçün yetərli və münasibdir.

Müstəqillik

Biz Mühəsiblər üçün Beynəlxalq Etika Standartları Şurasının dərc etdiyi Peşəkar Mühəsiblərin Beynəlxalq Etika Məcəlləsinə (Beynəlxalq Müstəqillik Standartları ilə birlikdə) (MBESŞ Məcəlləsi) uyğun olaraq Qrupdan asılı olmadan müstəqil şəkildə fəaliyyət göstəririk. Biz MBESŞ Məcəlləsinə uyğun olaraq, etika ilə bağlı digər öhdəliklərimizi yerinə yetirmişik.

Audit yanaşmamız

İcmal

	• Qrup üçün ümumi əhəmiyyətlik dərəcəsi “cəmi aktivlərə” əsasən hesablanır.
	• Biz Mərkəzi Bankın maliyyə hesabatlarının audit yoxlamasını həyata keçirdik və onun nəzarəti altında olan müəssisənin maliyyə məlumatları üzrə analitik prosedurlar tətbiq etdik.
	• Dövriyyədə olan kağız və metal pullar

Audit metodologiyamızın bir hissəsi kimi, biz əhəmiyyətlik dərəcəsini müəyyən etdik və konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının əhəmiyyətli dərəcədə təhrif edilməsi riskini qiymətləndirdik. Xüsusilə, biz rəhbərliyin (məsələn, ehtimalların irəli sürülməsi və qeyri-müəyyən xarakterli gələcək hadisələrin nəzərdən keçirilməsini özündə ehtiva edən əhəmiyyətli uçot təxminləri) subyektiv mülahizələr tətbiq etdiyi sahələri təhlil etmişik. Bütün audit yoxlamalarımızda olduğu kimi, biz, həmçinin rəhbərlik tərəfindən daxili nəzarət sistemində sui-istifadə riskini nəzərdən keçirmiş, eləcə də, digər məsələlərlə yanaşı, fırıldaqçılıq hallarına görə əhəmiyyətli təhriflərə səbəb olan qeyri-obyektivlik əlamətlərinin olub-olmadığını təhlil etmişik.

Əhəmiyyətlik

Audit prosedurlarının həcmi əhəmiyyətlik dərəcəsindən asılıdır. Audit konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında əhəmiyyətli təhriflərin olub-olmadığına dair kifayət qədər əminlik əldə etmək üçün nəzərdə tutulur. Təhriflər fırıldaqçılıq və ya səhv nəticəsində yarana bilər və ya məcmu olaraq istifadəçilərin konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları əsasında qəbul edəcəyi iqtisadi qərarlara təsir göstərmək ehtimalı olduğu halda əhəmiyyətli hesab edilir.

Peşəkar mülahizəmizə əsasən biz kəmiyyət baxımından müəyyən əhəmiyyətlik dərəcəsini, həmçinin bütövlükdə konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları üzrə Qrup üçün ümumi əhəmiyyətliliyi müəyyən etmişik. Bu göstəricilər və keyfiyyət amilləri sayəsində biz auditin həcmi, habelə audit prosedurlarının məzmununu, müddətini və həcmi müəyyən etmiş və mümkün təhriflərin fərdi və ya məcmu olaraq bütövlükdə konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına təsirini qiymətləndirmişik.

“Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı” haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanununun 4-cü Maddəsinə əsasən Bankın əsas məqsədi qiymətlərin sabitliyinin təmin edilməsi, banklararası mərkəzləşdirilmiş və digər ödəniş sistemlərinin təşkili və fəaliyyətinin təmin edilməsi, habelə bank sisteminin sabitliyinə dəstəyin göstərilməsindən ibarətdir. Qanunda, həmçinin mənfəət götürməyin Bankın əsas məqsədi olmadığı aydın şəkildə qeyd edilir. Bu səbəbdən biz əhəmiyyətlik dərəcəsinin müəyyən edilməsi üçün əsas meyar kimi “cəmi aktivləri” seçmək qərarına gəlmişik.

Əsas audit məsələləri

Əsas audit məsələləri bizim peşəkar mülahizəmizə görə cari dövrün maliyyə hesabatlarının audit zamanı ortaya çıxan ən əhəmiyyətli məsələlərdir. Bu məsələlər bütövlükdə konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının audit və hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına dair rəyimizin formalaşdırılması zamanı nəzərə alınmış və biz bu məsələlərə dair ayrı rəy bildirmirik.

Əsas audit məsələsi	Əsas audit məsələsi ilə bağlı həyata keçirilmiş audit prosedurları
Dövriyyədə olan kağız və metal pullar 31 dekabr 2024-cü il tarixinə 17,449,091 min AZN məbləğində dövriyyədə olan kağız və metal pulların əhəmiyyətliliyini və müvafiq biznes proseslərinin Mərkəzi Bankın fəaliyyəti üçün mühümlüyünü nəzərə alaraq, biz bu sahəni əsas audit məsələsi kimi nəzərdən keçirmişik. Bundan əlavə, dövriyyədə olan kağız və metal pulların spesifik xüsusiyyətini nəzərə alsaq, bu məbləğin tamlığının və düzgünlüyünün müəyyən edilməsi pul nişanlarının istehsalı ilə bağlı nəzarət mexanizmlərindən və proseslərdən, Mərkəzi Bankın saxlanclarında pul nişanlarının saxlanması və dövriyyədə çıxarılmış pul nişanlarının məhv edilməsi üzrə fiziki nəzarətdən asılıdır. Biz dövriyyədə olan kağız və metal pulların tamlığının və düzgünlüyünün təsdiq edilməsinə xüsusi diqqət yetirmişik. Qeyd 17 (<i>Dövriyyədə olan kağız və metal pullar</i>) və Qeyd 32-də (<i>Risqlərin idarə edilməsi</i>) dövriyyədə olan kağız və metal pullar haqqında ətraflı məlumat təqdim edir.	Biz dövriyyədə olan kağız və metal pulların uçotu, pul nişanlarını istehsal edən üçüncü tərəf şirkətdən onların qəbulu, pul nişanlarının kommersiya banklarına köçürülməsi və qəbulu, zədələnmiş/köhnə pul nişanlarının məhv edilməsi, habelə Mərkəzi Bankda saxlanılan pul nişanlarının sayılması daxil olmaqla, dövriyyədə olan kağız və metal pullarla əlaqəli proseslər üzrə seçilmiş əsas nəzarət mexanizmləri haqqında anlayış əldə etdik, dizaynını qiymətləndirdik və əməliyyat effektivliyini test etdik. Dövriyyədə olan kağız və metal pulların tamlığını və düzgünlüyünü təsdiq etmək üçün aşağıdakı audit prosedurları həyata keçirilmişdir: - Mərkəzi Bankın siyasət və daxili qaydalarını qiymətləndirdik və onları dövriyyədə olan kağız və metal pulların faktiki uçot prosesi ilə müqayisə etdik; - İl sonunda Mərkəzi Bank tərəfindən keçirilən pul nişanlarının sayımı prosesində iştirak etdik. - Dövriyyədə olan kağız və metal pul qalıqlarının il üzrə hərəkətini üzleşdirdik; - Dövriyyədə olan kağız və metal pulların hərəkəti üzrə nəzarət mexanizmlərinin əməliyyat effektivliyini test etdik. Buraya yeni istehsal edilmiş kağız və metal pulların qəbulu, xəzinə departamentinin müxtəlif şöbələri arasında pul köçürmələri, kağız və metal pulların kommersiya banklarına köçürülməsi və həmin banklardan qəbulu, köhnə/zədələnmiş kağız və metal pulların məhv edilməsi üzrə nəzarət mexanizmləri daxildir. - Seçmə üsulu ilə kağız və metal pulların kommersiya banklarına köçürülməsini və həmin banklardan qəbulunu test etdik; - İl ərzində hər bir nominal üzrə yeni istehsal olunan və tədarük edilən kağız və metal pulların sayını yoxlamaq üçün pul nişanlarını istehsal edən şirkətlərdən təsdiq məktubları əldə etdik. - Qrupun konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında dövriyyədə olan kağız və metal pullarla bağlı açıqlanan məlumatların tamlığını və düzgünlüyünü nəzərdən keçirdik.

Qrup auditinin həcmnin müəyyən edilməsi

Biz audit prosedurlarının həcmi bütövlükdə konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına dair rəy bildirmək məqsədilə kifayət qədər işləri yerinə yetirmək üçün Qrupun strukturunu, uçot proseslərini və nəzarət mexanizmlərini, habelə Qrupun fəaliyyət göstərdiyi sektorun xüsusiyyətlərini nəzərə alaraq müəyyən etdik.

Mərkəzi Bankın nəzarəti altında olan müəssisə qeyri-əhəmiyyətli komponentdir. Biz həmin komponentin maliyyə məlumatları üzrə analitik prosedurlar tətbiq etdik.

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına görə rəhbərliyin məsuliyyəti

Rəhbərlik konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının MHBS Mühasibat Uçotu Standartlarına uyğun olaraq hazırlanması və düzgün təqdim edilməsi, eləcə də fırıldaqçılıq və yaxud səhv nəticəsində yaranmasından asılı olmayaraq, əhəmiyyətli təhriflər olmayan konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının hazırlanması üçün rəhbərliyin zəruri hesab etdiyi daxili nəzarət sistemine görə məsuliyyət daşıyır.

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının hazırlanması zamanı rəhbərlik Qrupun fasiləsiz fəaliyyət göstərmək qabiliyyətinin qiymətləndirilməsinə və müvafiq hallarda fəaliyyətin fasiləsizliyi prinsipinə dair məlumatların açıqlanmasına görə məsuliyyət daşıyır. Bu öhdəliyi yerinə yetirərkən rəhbərlik "Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankı" haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanununun 14-cü maddəsinin müddəasını nəzərə almalıdır. Həmin maddəyə əsasən Mərkəzi Bank müflis elan oluna bilməz və Mərkəzi Bankın fəaliyyəti nəticəsində yaranmış kapital çatışmazlığı dövlətin buraxdığı qiymətli kağızlar hesabına ödənilir.

İdarə Heyəti Qrupun maliyyə hesabatlarının hazırlanması prosesinə nəzarətə görə məsuliyyət daşıyır.

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının auditinə görə auditorun məsuliyyəti

Bizim məqsədimiz bütövlükdə konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında fırıldaqçılıq və ya səhv nəticəsində əhəmiyyətli təhriflərin olub-olmadığına dair kifayət qədər əminlik əldə etmək və rəyimizin daxil olduğu auditor hesabatını təqdim etməkdir. Kifayət qədər əminlik əminliyin yüksək səviyyəsidir, lakin Beynəlxalq Audit Standartlarına uyğun olaraq auditin aparılması zamanı mövcud olan bütün əhəmiyyətli təhriflərin həmişə aşkar olunacağına zəmanət vermir. Təhriflər fırıldaqçılıq və ya səhv nəticəsində yarana bilər və fərdi və ya məcmu olaraq istifadəçilərin konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları əsasında qəbul edəcəyi iqtisadi qərarlara təsir göstərmək ehtimalı olduğu halda əhəmiyyətli hesab edilir.

Beynəlxalq Audit Standartlarına uyğun aparılan auditin bir hissəsi olaraq, biz audit zamanı peşəkar mülahizə tətbiq edirik və peşəkar skeptisizm nümayiş etdiririk. Biz həmçinin:

- Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında fırıldaqçılıq və ya səhv nəticəsində əhəmiyyətli təhriflərin olması riskini müəyyən edir və qiymətləndirir, həmin risklərə qarşı audit prosedurlarını hazırlayır və həyata keçirir və rəyimizi əsaslandırmaq üçün yetərli və münasib audit sübutlarını əldə edirik. Fırıldaqçılıq nəticəsində yaranmış əhəmiyyətli təhriflərin aşkar edilməməsi riski səhvlər nəticəsində yaranmış əhəmiyyətli təhriflərin aşkar edilməməsi riskindən daha yüksəkdir, çünki fırıldaqçılığa gizli sövdələşmə, saxtakarlıq, məlumatların bilərəkdən göstərilməməsi, yanlış təqdimat və ya daxili nəzarət sistemində sui-istifadə halları daxil ola bilər.
- Qrupun daxili nəzarət sisteminin effektivliyinə dair rəy bildirmək üçün deyil, şəraitə uyğun audit prosedurlarını işləyib hazırlamaq üçün daxili nəzarət sistemi üzrə məlumat əldə edirik.
- Rəhbərlik tərəfindən istifadə edilən uçot siyasətinin uyğunluğunu, habelə uçot təxminləri və müvafiq açıqlamaların münasibliyini qiymətləndiririk.
- Fəaliyyətin fasiləsizliyi prinsipinin rəhbərlik tərəfindən istifadə edilməsinin uyğunluğuna və əldə edilən audit sübutları əsasında Qrupun fasiləsiz fəaliyyət göstərmək imkanını ciddi şübhə altına qoya bilən hadisə və şəraitlə bağlı əhəmiyyətli qeyri-müəyyənliyin mövcud olub-olmadığına dair qənaətə gəlirik. Əhəmiyyətli qeyri-müəyyənliyin mövcud olduğu qənaətinə gəldikdə, auditor rəyimizdə konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarındakı müvafiq məlumatların açıqlanmasına diqqət yetirməli və ya belə məlumatların açıqlanması yetərli olmadıqda, rəyimizdə dəyişiklik etməliyik. Nəticələrimiz auditor hesabatımızın tarixinədək əldə edilən audit sübutlarına əsaslanmalıdır. Lakin sonrakı hadisələr və şəraitlər Qrupun fasiləsiz fəaliyyətinin dayandırılmasına səbəb ola bilər.

- Məlumatların açıqlanması da daxil olmaqla, konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının ümumi təqdimatını, strukturunu və məzmununu, habelə əsas əməliyyatların və hadisələrin konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında düzgün təqdim edilib-edilmədiyini qiymətləndiririk.
- Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına dair rəy bildirmək üçün Qrupa daxil olan müəssisələrin maliyyə məlumatları və ya fəaliyyəti ilə bağlı yetərli müvafiq audit sübutu əldə edirik. Biz Qrupun auditinin idarə edilməsi, nəzarəti və həyata keçirilməsi üçün məsuliyyət daşıyıyıq. Biz auditor rəyimizə görə tam məsuliyyət daşıyıyıq.

Biz İdarə Heyətinə digər məsələlərlə yanaşı, planlaşdırılan audit prosedurlarının həcmi və müddəti, habelə əhəmiyyətli audit nəticələri, o cümlədən audit zamanı daxili nəzarət sisteminə aşkar etdiyimiz əhəmiyyətli çatışmazlıqlar barədə məlumat veririk.

Biz, həmçinin İdarə Heyətinə müstəqillik ilə bağlı müvafiq etik normalara riayət etdiyimiz barədə bəyanat verir və müstəqilliyimizə təsir etməsi əsaslandırılmış şəkildə güman edilən bütün münasibətlər və digər məsələlər, habelə zəruri hallarda təhdidlərin aradan qaldırılması üçün görülən tədbirlər, o cümlədən ehtiyat tədbirləri barədə məlumat veririk.

İdarə Heyətinin nəzərinə çatdırılmış məsələlər arasında biz cari dövrün konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının auditı üçün ən əhəmiyyətli və bu səbəbdən də əsas audit məsələlərini müəyyən edirik. Bu məsələnin ictimaiyyətə açıqlanmasına qanun və ya qaydalarla yol verilmədiyi və ya çox nadir hallarda, məsələ haqqında rəyimizdə açıqlamanın verilməsinin mənfi təsirlərinin onun ictimaiyyət üçün faydalarından çox olacağı əsaslandırılmış şəkildə güman edildiyi hallar istisna olmaqla, bu məsələni rəyimizdə təsvir edirik.

Audit nəticəsində dərc olunan hazırkı müstəqil auditor hesabatına görə məsul partnyor Aigul Axmetovadır.

PricewaterhouseCoopers Audit Azerbaijan LLC

Bakı, Azərbaycan Respublikası

6 may 2025-ci il

Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı**Konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat**

(Əksi göstərilmədiyi təqdirdə, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə ifadə olunmuşdur)

	Qeyd	31 dekabr 2024	31 dekabr 2023
AKTİVLƏR			
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	6	8,588,695	5,629,471
Beynəlxalq Valyuta Fondu ilə hesablaşmalar	7	1,129,358	1,208,132
Törəmə maliyyə alətləri	8	6,620	49
Borc qiymətli kağızlar	9	25,823,947	27,046,827
Banklara verilmiş kreditlər	10	13,761	72,951
Bank olmayan kredit təşkilatlarına verilmiş kreditlər	11	648	7,584
Əmanətlərin Sığortalanması Fonduna verilmiş kreditlər	12	163,945	216,419
Torpaq, tikili və avadanlıqlar	13	538,037	353,449
Qeyri-maddi aktivlər	14	38,832	50,473
İnvestisiya mülkiyyəti		37,785	38,495
Sair maliyyə aktivləri	15	47,400	51,571
Sair aktivlər	16	130,903	118,042
Cəmi aktivlər		36,519,931	34,793,463
ÖHDƏLİKLƏR			
Dövriyyədə olan kağız və metal pullar	17	17,449,091	17,318,195
Rezident bankların qısamüddətli depozitləri	18	1,268,460	2,681,989
Hökumət idarələri qarşısında öhdəliklər	19	7,990,124	3,759,175
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	20	6,265,219	6,521,107
Digər təşkilatlar qarşısında öhdəliklər	21	3,606	45,336
Buraxılmış borc qiymətli kağızlar	22	205,912	1,295,374
Beynəlxalq Valyuta Fondu ilə əməliyyatlar üzrə öhdəliklər	7	1,175,186	1,211,857
Beynəlxalq maliyyə institutları qarşısında öhdəliklər		1,223	1,706
Törəmə maliyyə alətləri	8	-	3,789
Sair maliyyə öhdəlikləri	23	135,756	374,451
Sair öhdəliklər		28,319	26,269
Cəmi öhdəliklər		34,522,896	33,239,248
KAPİTAL			
Nizamnamə fondu	24	500,000	500,000
Kapital ehtiyatları	24	500,000	500,000
Ədalətli dəyərinin dəyişməsi sair məcmu gəlirə aid olunan		24,313	52,977
Bölüşdürülməmiş mənfəət		972,722	501,238
Cəmi kapital		1,997,035	1,554,215
Cəmi öhdəliklər və kapital		36,519,931	34,793,463

Hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları 6 may 2025-ci il tarixində İdarə Heyəti tərəfindən buraxılış üçün təsdiqlənmiş və aşağıdakı şəxslər tərəfindən imzalanmışdır:

Taleh Kazimov
Sədr

Anar Mansurov
Baş direktor

Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı*Konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər və sair məcmu gəlir haqqında hesabat**(Əksi göstərilmədiyi təqdirdə, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə ifadə olunmuşdur)*

	Qeyd	2024	2023
Effektiv faiz dərəcəsi metodu ilə hesablanmış faiz gəlirləri	25	546,137	482,523
Sair faiz gəlirləri	25	171,419	32,804
Faiz xərcləri	25	(218,806)	(299,649)
Xalis faiz gəlirləri		498,750	215,678
Haqq və komissiya gəlirləri	26	27,771	28,371
Haqq və komissiya xərcləri	27	(9,565)	(3,330)
Amortizasiya olunan dəyərlə qiymətləndirilən maliyyə öhdəliklərinin ədalətli (diskontlaşdırılmış) dəyərdə tanınması üzrə gəlir		28,789	47,892
Amortizasiya olunan dəyərlə qiymətləndirilən maliyyə aktivlərinin ədalətli (diskontlaşdırılmış) dəyərdə tanınması üzrə gəlir		2,101	2,974
Ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərə aid olunan qiymətli kağızların yenidən qiymətləndirilməsi üzrə xalis gəlir		113,929	34,465
Ədalətli dəyərinin dəyişməsi sair məcmu gəlirə aid olunan qiymətli kağızların realizasiyası üzrə xalis gəlir		139,344	101,931
Törəmə maliyyə alətlərinin yenidən qiymətləndirilməsi üzrə xalis gəlir/(zərər)		23,669	(4,320)
Ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərə aid olunan investisiya fondlarındakı vəsaitlərin yenidən qiymətləndirilməsi üzrə xalis gəlir		14,692	13,548
Xarici valyuta mövqeyinin yenidən qiymətləndirilməsi üzrə xalis (zərər)/gəlir	28	(59,765)	48,801
Ədalətli dəyərinin dəyişməsi sair məcmu gəlirə aid olunan qiymətli kağızların dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyat		(181)	(470)
Xarici valyuta əməliyyatları üzrə xalis gəlir		1,218	914
Sair əməliyyat gəlirləri		7,286	1,116
Amortizasiya olunan dəyərlə qiymətləndirilən maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyatın bərpası/(ehtiyat)	30	44,696	(25,137)
İnzibati və sair əməliyyat xərcləri	31	(111,250)	(113,320)
İl üzrə mənfəət		721,484	349,113
Sair məcmu gəlir/(zərər):			
<i>Sonradan mənfəət və ya zərərə təsnif ediləcək və edilmiş maddələr:</i>			
Ədalətli dəyərinin dəyişməsi sair məcmu gəlirə/(zərərə) aid olunan qiymətli kağızların yenidən qiymətləndirilməsi:	9		
- İl ərzində xalis gəlir		110,680	326,242
- Realizasiya nəticəsində mənfəət və ya zərərə aid edilmiş zərər çıxılmaqla gəlir		(139,344)	(101,931)
İl üzrə sair məcmu (zərər)/gəlir		(28,664)	224,311
İl üzrə cəmi məcmu gəlir		692,820	573,424

Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı

Konsolidasiya edilmiş kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabat

(Əksi göstərilmədiyi təqdirdə, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə ifadə olunmuşdur)

	Qeyd	Nizamnamə fondu	Kapital ehtiyatları	Ədalətli dəyərinin dəyişməsi sair məcmu gəlirə aid olunan qiymətli kağızların yenidən qiymətləndirilməsi üzrə ehtiyatlar	Bölüşdürülməmiş mənfəət	Cəmi kapital
1 yanvar 2023-cü il tarixinə qalıq		500,000	480,791	(171,334)	171,334	980,791
İl üzrə mənfəət		-	-	-	349,113	349,113
Sair məcmu gəlir	8					
Ədalətli dəyərinin dəyişməsi sair məcmu gəlirə aid olunan qiymətli kağızların yenidən qiymətləndirilməsi üzrə ehtiyatlar:						
- Ədalətli dəyerdə xalis dəyişiklik		-	-	326,242	-	326,242
- Mənfəət və ya zərərə aid edilmiş xalis məbləğ		-	-	(101,931)	-	(101,931)
Cəmi sair məcmu gəlir		-	-	224,311	-	224,311
2023-cü il üzrə cəmi məcmu gəlir		-	-	224,311	349,113	573,424
Kapital ehtiyatlarının qanunvericiliyə uyğunlaşdırılması	33	-	19,209	-	(19,209)	-
31 dekabr 2023-cü il tarixinə qalıq		500,000	500,000	52,977	501,238	1,554,215
1 yanvar 2024-cü il tarixinə qalıq		500,000	500,000	52,977	501,238	1,554,215
İl üzrə mənfəət		-	-	-	721,484	721,484
Sair məcmu gəlir	9					
Ədalətli dəyərinin dəyişməsi sair məcmu gəlirə aid olunan qiymətli kağızların yenidən qiymətləndirilməsi üzrə ehtiyatlar:						
- Ədalətli dəyerdə xalis dəyişiklik		-	-	110,680	-	110,680
- Mənfəət və ya zərərə aid edilmiş xalis məbləğ		-	-	(139,344)	-	(139,344)
Cəmi sair məcmu gəlir		-	-	(28,664)	-	(28,664)
2024-cü il üzrə cəmi məcmu gəlir		-	-	(28,664)	721,484	692,820
Dövlət büdcəsinə köçürmələr		-	-	-	(250,000)	(250,000)
31 dekabr 2024-cü il tarixinə qalıq		500,000	500,000	24,313	972,722	1,997,035

Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı*Konsolidasiya edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat**(Əksi göstərilmədiyi təqdirdə, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə ifadə olunmuşdur)*

	Qeyd	2024	2023
ƏMƏLİYYAT FƏALİYYƏTİ ÜZRƏ PUL VƏSAİTLƏRİNİN HƏRƏKƏTİ			
Alınmış faizlər		711,863	420,539
Ödənilmiş faizlər		(263,371)	(232,766)
Alınmış haqq və komissiyalar		27,771	28,371
Ödənilmiş haqq və komissiyalar		(9,565)	(3,330)
Ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərə aid olunan qiymətli kağızların realizasiyasından xalis gəlir/(ödənişlər)		99,081	(17,833)
Törəmə maliyyə alətləri üzrə xalis gəlir/(ödənişlər)		13,309	(2,360)
Xarici valyutada əməliyyatlar üzrə xalis gəlir		1,218	914
Alınmış sair əməliyyat gəlirləri		6,848	1,111
Ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərə aid olunan investisiya fondlarındakı vəsaitlər üzrə xalis gəlir		14,692	13,548
Ödənilmiş inzibati və sair əməliyyat xərcləri		(84,418)	(78,514)
Əməliyyat aktivləri və öhdəliklərində dəyişikliklərdən əvvəl əməliyyat fəaliyyəti üzrə daxil olmuş pul vəsaitləri		517,428	129,680
Əməliyyat aktivlərində (artım)/azalma			
Ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərə aid olunan qiymətli kağızlar		(8,334,897)	24,863
Beynəlxalq Valyuta Fondu ilə hesablaşmalar		43,196	554
Banklara verilmiş kreditlər		60,909	166,116
Bank olmayan kredit təşkilatlarına verilmiş kreditlər		6,940	6,268
Əmanətlərin Sığortalanması Fonduna verilmiş kreditlər		67,500	22,501
Sair maliyyə aktivləri		(1,467)	268
Sair aktivlər		(7,696)	18,060
Əməliyyat öhdəliklərində artım/(azalma)			
Dövriyyədə olan kağız və metal pullar		130,896	2,603,835
Rezident bankların qısamüddətli depozitləri		(1,371,951)	753,251
Hökumət idarələri qarşısında öhdəliklər		4,231,971	(521,698)
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər		(199,889)	364,560
Digər təşkilatlar qarşısında öhdəliklər		(41,730)	29,154
Buraxılmış borc qiymətli kağızları		(1,057,686)	(53,385)
Sair maliyyə öhdəlikləri		10,512	5,139
Sair öhdəliklər		1,560	13,232
Əməliyyat fəaliyyəti üzrə (istifadə edilən)/daxil olan xalis pul vəsaitləri		(5,944,404)	3,562,398
İNVESTISIYA FƏALİYYƏTİ ÜZRƏ PUL VƏSAİTLƏRİNİN HƏRƏKƏTİ			
Ədalətli dəyərinin dəyişməsi sair məcmu gəlirə aid olunan qiymətli kağızların alınması	9	(685,385)	(19,966,690)
Ədalətli dəyərinin dəyişməsi sair məcmu gəlirə aid olunan qiymətli kağızların realizasiyasından daxilolmalar	9	10,376,387	16,995,706
Amortizasiya olunmuş dəyərle qiymətləndirilən qiymətli kağızlara investisiyaların alınması	9	(452,448)	(1,689,029)
Amortizasiya olunmuş dəyərle qiymətləndirilən qiymətli kağızların alınması üzrə daxilolmalar	9	135,900	266,851
Torpaq, tikili və avadanlıqların alınması	13	(196,891)	(118,565)
Qeyri-maddi aktivlərin alınması	14	(1,755)	(3,589)
İnvestisiya fəaliyyəti üzrə daxil olan/(istifadə edilən) pul vəsaitləri		9,175,808	(4,515,316)
MALİYYƏ FƏALİYYƏTİ ÜZRƏ PUL VƏSAİTLƏRİNİN HƏRƏKƏTİ			
Dövlət büdcəsinə köçürmələr		(250,000)	-
Beynəlxalq Valyuta Fonduna olan borc öhdəlikləri üzrə azalmalar		(170)	(2)
Beynəlxalq maliyyə institutları qarşısında öhdəliklər üzrə daxilolmalar		-	528
Beynəlxalq maliyyə institutları qarşısında öhdəliklərdə azalma		(483)	-
Maliyyə fəaliyyəti üzrə (istifadə edilən)/daxil olan pul vəsaitləri		(250,653)	526
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərində xalis artım/(azalma)		2,980,751	(952,392)
Məzənnə dəyişikliklərinin pul vəsaitlərinə və onların ekvivalentlərinə təsiri		(20,980)	(1,159)
Gözlənilən kredit zərərindəki dəyişikliklərin pul vəsaitlərinə təsiri		(547)	-
İlin əvvəlində pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri		5,629,471	6,583,022
İlin sonunda pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	6	8,588,695	5,629,471

Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı

31 dekabr 2024-cü il üzrə konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına dair qeydlər
(Əksi göstərilmədiyi təqdirdə, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə ifadə olunmuşdur)

1 Giriş

Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı ("Bank") və onun nəzarəti altında olan müəssisənin (birlikdə "Qrup") 31 dekabr 2024-cü il tarixində tamamlanan il üçün hazırkı konsolidasiya edilmiş Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına ("MHBS" Uçotu Standartlarına) uyğun hazırlanmışdır.

Bankın nəzarəti altında olan yeganə müəssisə haqqında məlumat aşağıda göstərilir:

Adı	Təsis olunduğu ölkə	Əsas fəaliyyəti	İştirak payı %	
			2024	2023
Milli Depozit Mərkəzi	Azərbaycan Respublikası	Depozit xidmətləri	100	100

Milli Depozit Mərkəzi ("MDM") Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 14 may 1997-ci il tarixli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş "Milli Depozit Sistemi haqqında" Əsasnaməyə müvafiq olaraq 18 sentyabr 1997-ci il tarixində təsis edilmişdir.

"Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Bazarlarına Nəzarət Palatası" publik hüquqi şəxsin yaradılması haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2016-cı il 3 fevral tarixli Fərmanına əsasən Azərbaycan Respublikasının Qiymətli Kağızlar üzrə Dövlət Komitəsi (Milli Depozit Mərkəzinin təsisçisi) ləğv edilmiş və onların istifadəsində olan dövlət əmlakı Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Bazarlarına Nəzarət Palatasına verilmişdir.

Eyni zamanda, "Maliyyə xidmətləri bazarında tənzimləmə və nəzarət sisteminin idarəedilməsinin təkmilləşdirilməsi" haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2019-cu il 28 noyabr tarixli 1616 №-li Sərəncamına əsasən Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Bazarlarına Nəzarət Palatası ləğv edilmiş və Azərbaycan Respublikasının qanunlarında maliyyə bazarlarına nəzarət orqanının müəyyən edilmiş səlahiyyətləri, o cümlədən onun maliyyə xidmətləri bazarında lisenziyalasdırma, tənzimləmə və nəzarət, investorların və maliyyə xidmətləri istehlakçılarının hüquqlarının qorunması sahəsində vəzifə və hüquqları, habelə əmlakı Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankına verilmişdir.

Əsas fəaliyyət

Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı (bundan sonra "Bank") Azərbaycan Respublikasının mərkəzi bankıdır və Azərbaycan Respublikasının tam mülkiyyətindədir. Bank "Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı haqqında" 10 dekabr 2004-cü il tarixli Azərbaycan Respublikası Qanununa (bundan sonra "Qanun") müvafiq olaraq fəaliyyət göstərir.

Qanunun 4-cü Maddəsinə uyğun olaraq Bankın məqsədləri aşağıdakılardır:

- Bankın fəaliyyətinin əsas məqsədi öz səlahiyyətləri daxilində qiymətlərin sabitliyinin təmin edilməsidir;
- Əsas məqsədinə xələl gətirmədən Mərkəzi Bank maliyyə bazarlarını tənzimləyən qanunlarla müəyyən edilmiş səlahiyyətlər daxilində maliyyə sabitliyini təmin edir;
- Mənfəət götürmək Bankın əsas məqsədi deyildir.

Qanunun 5-ci Maddəsinə uyğun olaraq Bankın funksiyaları aşağıdakılardır:

- dövlətin pul və məzənnə siyasətinin müəyyən edilməsi və həyata keçirilməsi;
- nağd pul dövriyyəsinin təşkil edilməsi, Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 19-cu maddəsinin II hissəsinə və bu Qanuna müvafiq olaraq pul nişanlarının tədavülə buraxılmasının və tədavüldən çıxarılmasının həyata keçirilməsi;
- manatın xarici valyutalara nisbətə rəsmi məzənnəsinin mütəmadi müəyyən edilməsi və elan edilməsi;
- sərəncamında olan beynəlxalq qızıl-valyuta ehtiyatlarının saxlanması və idarə edilməsi;
- beynəlxalq standart və metodologiyalara uyğun olaraq monetar, maliyyə bazarları və ödəniş sistemləri üzrə statistikanın, ölkənin tədiyə balansının, beynəlxalq investisiya balansının və icmal (dövlət və qeyri-dövlət) xarici borc statistikasının tərtib edilməsi, məlumatların ümumiləşdirilməsi və yayılmasının təmin edilməsi, habelə ölkənin tədiyə balansının proqnozlaşdırılmasında iştirak edilməsi;
- maliyyə bazarlarının fəaliyyətinin sabitliyi və dayanıqlığının təmin edilməsi, maliyyə bazarlarında tənzimləmə və nəzarətin, o cümlədən makroprudensial tənzimləmə və nəzarətin həyata keçirilməsi;
- ödəniş sistemlərinin sabit, təhlükəsiz və effektiv fəaliyyətinin təmin edilməsi, inkişafına dəstək verilməsi;
- maliyyə bazarlarında istehlakçıların və investorların hüquqlarının qorunması üçün tədbirlərin görülməsi və maliyyə bazarları sahəsində maarifləndirmə işlərinin aparılması;

1 Giriş (davamı)

- “Valyuta tənzimi haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğun olaraq valyuta tənziminin və nəzarətinin həyata keçirilməsi;
- əmanətlərin sığortalanması sahəsində nəzarət sisteminin fəaliyyətinin təmin edilməsi;
- bu Qanunda və digər qanunlarda nəzərdə tutulmuş başqa funksiyaların həyata keçirilməsi.

Qanunun 14.1-ci maddəsinə uyğun olaraq Bank müflis elan oluna bilməz. Kapitalda yaranmış hər hansı çatışmazlıq Qanunun 14.2-ci maddəsinə əsasən bir maliyyə ili təxirə salınmaqla dövlətin buraxdığı qiymətli kağızlar hesabına ödənilir.

Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə, habelə Azərbaycan Respublikasının tərəfdaş çıxdığı beynəlxalq müqavilələrə müvafiq olaraq, Bank onun səlahiyyətlərinə aid edilən məsələlər üzrə xarici dövlətlərin mərkəzi bankları ilə qarşılıqlı münasibətlərdə, habelə beynəlxalq maliyyə-kredit təşkilatlarında Azərbaycan Respublikasını təmsil edir.

Mərkəzi Bank məqsəd və funksiyalarından irəli gələn məsələlər üzrə xarici dövlətlərin mərkəzi bankları, beynəlxalq maliyyə-kredit təşkilatları və bu Qanunun 53-5-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş qurumlarla öz adından əməkdaşlıq haqqında müqavilələr, həmçinin xaricdə yerləşən dövlət və özəl klirinq (processing) idarələri ilə klirinq və hesablaşmalar haqqında sazişlər və başqa müqavilələr bağlaya bilər.

Bank pul və valyuta siyasəti sahələrində əməkdaşlıq məqsədi daşıyan beynəlxalq və regional təşkilatların kapitallarında və fəaliyyətlərində qanunvericilikdə müəyyən edilmiş qaydada iştirak edə bilər.

31 dekabr 2023-cü il tarixinə Bankın İdarə Heyəti (“İdarə Heyəti”) aşağıdakı üzvlərdən ibarət olmuşdur:

Adı	Vəzifəsi
Taleh Kazımov	Sədr
Əliyar Məmmədیارov	Sədrin birinci müavini
Əli Əhmədov	Sədrin müavini
Toğrul Əliyev	Sədrin müavini
Gülər Paşayeva	Sədrin müavini
Vüsal Xəlilov	Sədrin müavini

İdarə Heyətinin səlahiyyətləri Qanunun 22-ci maddəsi ilə tənzimlənir.

Hüquqi və faktiki ünvan. Bankın mərkəzi aparatı bu ünvanda yerləşir: Rəşid Behbudov küçəsi 90, Bakı ş. AZ1014, Azərbaycan. Bankın Azərbaycan Respublikasında altı ərazi idarəsi fəaliyyət göstərir (2023: altı).

Əməliyyat və təqdimat valyutası. Qrupun əməliyyat valyutası Azərbaycan Respublikasının milli valyutası olan Azərbaycan manatıdır (“AZN”). Hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarındakı məbləğlər, əksi göstərilmədiyi təqdirdə, ən yaxın minliyədək yuvarlaqlaşdırılmış min manatla ifadə olunmuşdur.

Qrupun fəaliyyət mühiti

Mərkəzi Bank 2024-cü ildə öz mandatına uyğun funksiyalarının yerinə yetirilməsini təmin etmiş, ölkədə makroiqtisadi və maliyyə sabitliyinin qorunmasına yönəldilmiş siyasət həyata keçirmişdir.

2024-cü ildə bankın fəaliyyət mühiti qlobal sferada baş verən proseslərin ölkə iqtisadiyyatına çoxşaxəli təsirləri ilə xarakterizə olunur. İl ərzində artan qeyri-müəyyənliklər fonunda qlobal iqtisadi artım davam etmişdir. Geosiyasi gərginliklər və bununla bağlı geoiqtisadi parçalanmalar qlobal iqtisadi aktivlik və integrasiya üçün çətinliklər yaratmağa davam etmişdir. Əksər mərkəzi banklar inflyasiyanın azalması fonunda pul siyasətinin təcridi yumşalmasını davam etdirmişlər. İl ərzində enerji bazarında qiymətlərin dəyişkənliyinə baxmayaraq qlobal inflyasiyaya təzyiqlərin yumşalmasında əhəmiyyətli yaxşılaşma müşahidə olunmuşdur. Azərbaycanın ticarət tərəfdaşlarında da inflyasiya tempində azalma müşahidə edilmişdir.

2024-cü ildə Azərbaycanda illik inflyasiya həm xarici, həm də daxili amillərdən təsirlənərək azalmış və hədəf daxilində formalaşmışdır. Valyuta bazarında tarazlığın qorunması, manatın nominal effektiv məzənnəsinin möhkəmlənməsinin davam etməsi, qəbul edilmiş pul siyasəti qərarları və hökumətin həyata keçirdiyi tədbirlər inflyasiyanın hədəf daxilində salınmasında mühüm rol oynamışdır. 2024-cü ildə illik inflyasiya 4.9% təşkil etməklə hədəf (4±2%) diapazonu daxilində formalaşmışdır. İllik qiymət artımı ərzaq malları üzrə 5.5%, qeyri-ərzaq malları üzrə 2.4%, xidmətlər üzrə 6.3% olmuşdur. İllik baza inflyasiya 4.4% təşkil etmişdir.

1 Giriş (davamı)

Tədiyə balansı və daxili iqtisadi aktivliyin dəstəklənməsi baxımından xarici mühit Azərbaycan üçün əsasən əlverişli olmuşdur. Profitsitli tədiyə balansı valyuta bazarında sabitliyin qorunması ilə müşayiət olunmuşdur. İl ərzində manatın xarici valyutalara nəzərən məzənnəsi valyuta bazarında tələb-təklif nisbətinə uyğun olaraq formalaşmışdır.

Ölkədə iqtisadi artım davam etmiş və bunun əsas hərəkətverici qüvvəsi qeyri neft-qaz sektoru olmuşdur. 2024-cü ildə ÜDM real ifadədə 4.1%, o cümlədən qeyri neft-qaz sektoru üzrə 6.2% artmışdır. Qeyri neft-qaz sektorunda iqtisadi artımı həm daxili, həm də xarici tələb dəstəkləmişdir.

İl ərzində pul siyasəti alətləri bank sisteminin likvidlik mövqeyindəki dəyişikliklər və maliyyə bazarlarında gedən proseslər nəzərə alınmaqla tətbiq edilmişdir. İnflyasiyaya təsir imkanlarını artırmaq üçün pul siyasətinin əməliyyat çərçivəsinin təkmilləşdirilməsi davam etdirilmişdir. Pul bazarında qısamüddətli faizlər hesabat dövrü ərzində faiz dəhlizi daxilində formalaşmışdır.

2024-cü ildə Mərkəzi Bankın maliyyə sabitliyi siyasətinin əsas prioritetlərini maliyyə-bank sistemində etimadın qorunub saxlanması, sistem risklərinin minimuma endirilməsi, maliyyə sektorunda idarəetmə sisteminin təkmilləşdirilməsi və sektorun şoklara qarşı dayanıqlılığının artırılması təşkil etmişdir. Həyata keçirilən siyasət maliyyə sektorunun stabil və effektiv fəaliyyətinə imkan vermişdir.

İl ərzində real sektorun maliyyə resurslarına əlçatanlığının artırılması istiqamətində fəaliyyət davam etdirilmişdir. Biznes kreditləri portfelinin artımı və korporativ qiymətli kağızlar bazarında müşahidə olunan dinamika iqtisadi artımın maliyyələşmə imkanlarını genişləndirmişdir. Nağdsız ödənişlərin həcmi genişlənməsi ilə sektorun resurs bazası böyümüş, maliyyə sektorunun dərinliyinin artırılması istiqamətində işlər davam etdirilmişdir.

2 Maliyyə hesabatlarının tərtib edilməsinin əsasları

Qiymətləndirmənin əsasları

Hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları maliyyə alətlərini ilkin olaraq ədalətli dəyərle tanımaqla, eləcə də ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərə aid olunan və ədalətli dəyərinin dəyişməsi sair məcmu gəlirə aid olunan maliyyə alətləri kateqoriyasında qiymətləndirməklə, Mühəsibat Uçotunun Beynəlxalq Standartları Şurası ("MHBS Mühəsibat Standartları") tərəfindən dərc edilmiş Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına uyğun olaraq ilkin dəyər prinsipi əsasında hazırlanmışdır.

Hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları əsas istifadəçilər üçün nəzərdə tutulur. Bu konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının məqsədi yalnız rəhbərliyin əsas istifadəçilər üçün əhəmiyyətli hesab etdiyi məlumatları açıqlamaqdır. Rəhbərlik əhəmiyyətli məlumatları əhəmiyyətli olmayan məlumatlarla qarışdırmaqla hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının anlaşıqlılığını azaltmamağa çalışır. Bununla əlaqədar olaraq, müvafiq qeydlərdə yalnız əhəmiyyətli uçot siyasəti məlumatları açıqlanır.

Əməliyyatlar və qalıqlar

Xarici valyuta ilə həyata keçirilən əməliyyatlar əvvəlcə əməliyyat tarixində qüvvədə olan rəsmi valyuta məzənnəsi ilə əməliyyat valyutasına çevrilir. Xarici valyutada olan monetar aktivlər və öhdəliklər hesabat dövrünün sonuna rəsmi məzənnədən istifadə etməklə əməliyyat valyutasına çevrilir. Xarici valyuta əməliyyatlarının həyata keçirilməsindən yaranan müsbət və mənfi məzənnə fərqləri cari ilin mənfəətində və ya il üzrə zərərdə qeydə alınır. Xarici valyutada ilkin dəyərle qiymətləndirilən qeyri-monetar maddələr əməliyyatın həyata keçirildiyi tarixə rəsmi valyuta məzənnələrinə əsasən əməliyyat valyutasına çevrilir.

31 dekabr 2024-cü il tarixinə xarici valyuta qalıqlarının çevrilməsi üçün istifadə olunmuş əsas mübadilə məzənnəsi aşağıdakı kimi olmuşdur: 1 ABŞ dolları = 1.7000 AZN, 1 Avro = 1.7724 AZN, 1 Funt sterlinq = 2.1382 AZN və 1 Xüsusi Borcalma Hüququ = 2.2170 AZN (31 dekabr 2023: 1 ABŞ dolları = 1.7000 AZN, 1 Avro = 1.8766 AZN, 1 Funt sterlinq = 2.1643 AZN və 1 Xüsusi Borcalma Hüququ = 2.2860 AZN).

3 Ehtimal və mülahizələr

Qrup konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında uçota alınan məbləğlərə və aktiv və öhdəliklərin balans dəyərində növbəti maliyyə ili ərzində təsir göstərən ehtimallar və mülahizələr irəli sürür. Həmin ehtimallar və mülahizələr müntəzəm olaraq rəhbərliyin təcrübəsinə və digər amillərə, həmçinin rəhbərliyin fikrincə mövcud şəraitə uyğun olaraq əsaslandırılmış gələcək hadisələr üzrə təxminlərə əsasən təhlil edilir. Uçot siyasətinin tətbiqi zamanı rəhbərlik, həmçinin peşəkar ehtimallar və təxminlər irəli sürür. Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında əks etdirilən məbləğlərə daha çox təsir göstərən peşəkar mülahizələr və növbəti maliyyə ili ərzində aktiv və öhdəliklərin balans dəyərində əhəmiyyətli düzəlişlərin edilməsinə səbəb olan təxminlərə aşağıdakılar daxildir.

Rəhbərlik, MHBS-yə uyğun konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının hazırlanmasında uçot siyasətini tətbiq etməklə yanaşı aktiv, öhdəlik, gəlir və xərclərin göstərilən məbləğlərinə təsir göstərən mülahizə, ehtimal və fərziyyələrdən istifadə edir. Ehtimal və fərziyyələr mütəmadi olaraq nəzərdən keçirilir və mühasibat təxminlərində dəyişikliklər həmin dəyişikliklər edildiyi dövrdə və təsir göstərdikləri hər hansı gələcək dövrlərdə əks olunur.

Maliyyə və bank sisteminin sabitliyini və inkişafını təmin etmək məqsədilə, Qrup bazar faiz dərəcəsindən fərqli faizlə kreditlər verə və ya depozitlər cəlb edə bilər. Belə maliyyə alətləri ilkin tanınma zamanı bazar faiz dərəcələrini tətbiq etməklə ədalətli dəyerdə tanınır. Qrup hesab edir ki, bəzi maliyyə alətləri hər hansı digər oxşar maliyyələşdirmə mənbələrinin və müqayisə edilə bilən maliyyə alətlərinin mövcud olmadığı bazar segmentinə aiddir. Bununla bağlı ehtimalların təfərrüatları 9, 10, 12 və 18-ci Qeydlərdə açıqlanır.

“Aqrarkredit” tərəfindən emissiya edilmiş istiqrazların müqavilə üzrə şərtlərində dəyişikliklər

Azərbaycan Respublikası Prezidenti tərəfindən imzalanmış 5 oktyabr 2023-cü il tarixli Fərmana əsasən, Bank tərəfindən əldə edilən Aqrarkredit istiqrazlarının ödənilmə şərtləri Maliyyə Nazirliyi, Aqrarkredit və Mərkəzi Bankın birgə razılaşması əsasında dəyişdirilmişdir. 6 oktyabr 2023-cü il tarixində ödənilmə şərtlərinin dəyişdirilməsi məqsədilə Aqrarkredit (istiqrazların emitenti), Maliyyə Nazirliyi (zəmin) və Mərkəzi Bank (istiqrazların mülkiyyətçisi) arasında üçtərəfli razılaşma imzalanmışdır. “Aqrarkredit” tərəfindən emissiya olunmuş istiqrazların ödənilmə şərtlərinin dəyişdirilməsi üçün aparılan kəmiyyət və keyfiyyət təhlili əsasında rəhbərlik istiqrazların ödəmə strukturunda baş verən dəyişikliyin əhəmiyyətli xarakter daşımadığını və mövcud maliyyə alətinin tanınmasının dayandırılmasına səbəb olmadığını hesab edir.

Rəhbərlik maliyyə alətinin kredit keyfiyyətinin dəyişmədiyini, Aqrarkredit tərəfindən emissiya olunmuş istiqrazların ödəmə strukturundakı dəyişikliyin biznes restrukturizasiyasını əks etdirdiyini hesab edir.

Gözlənilən kredit zərərlərinin (“GKZ”) qiymətləndirilməsi

GKZ-nin qiymətləndirilməsi müvafiq metodologiya, modellər və ilkin məlumatlardan istifadə etməklə aparılan əhəmiyyətli hesablamadır. GKZ-nin qiymətləndirilməsinə dair ətraflı məlumat Qeyd 32-də təqdim edilir. Aşağıdakı komponentlər kredit zərərləri üzrə ehtiyatlara əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərir: defolt, kredit riskində əhəmiyyətli artım (“SICR”), defolt ehtimalı, defolta məruz qalan məbləğ (EAD), defolt baş verəcəyi halda itirilməsi gözlənilən məbləğ (LGD). Qrup gözlənilən kredit zərərləri üzrə ehtimallar və faktiki kredit zərərləri arasındakı fərqlərin azaldılması məqsədilə modelləri və modellər üzrə məlumatları müntəzəm olaraq təhlil edir. GKZ səviyyəsinə uyğun olan proqnoz fərziyyələr və onların çəki əmsalları əhəmiyyətli olmamışdır.

GKZ səviyyəsinə uyğun olan ən əhəmiyyətli proqnoz fərziyyələri və əlavə məlumat Qeyd 32-də açıqlanır.

Kredit riskində əhəmiyyətli artım (“SICR”)

Kredit riskində əhəmiyyətli artım ilə bağlı qiymətləndirmə aparmaq üçün Qrup hesabat və ilkin tanınma tarixlərinə maliyyə aktivləri üzrə hesablanmış müvafiq defolt risklərini müqayisə edir. Qrup qiymətləndirmə zamanı hesabat tarixinə kredit riskində nisbi artımı, əlavə xərc və səy tələb etməyən əsaslandırılmış proqnoz məlumatları, o cümlədən müəyyən borcalanların bir sıra amillərini nəzərə alır. SICR meyarları haqqında məlumat Qeyd 32-də göstərilir.

3 Ehtimal və mülahizələr (davamı)

Biznes modelin qiymətləndirilməsi

Maliyyə aktivləri biznes model əsasında təsnifləşdirilir. Biznes modeli qiymətləndirərkən rəhbərlik ümumiləşdirmə səviyyəsini və maliyyə alətləri üzrə portfelleri müəyyən etmək üçün mülahizələr tətbiq edir.

Satış əməliyyatlarını qiymətləndirərkən Qrup onların əvvəlki dövrlərdə baş vermə tezliyini, müddətini və dəyərini, satış səbəblərini və gələcək satışlar ilə bağlı gözləntiləri nəzərə alır. Kredit keyfiyyətinin pisləşməsi nəticəsində potensial zərərlərin azaldılmasına yönəlmiş satış əməliyyatları "maliyyə aktivlərinin pul axınlarını əldə etmək üçün saxlanması" biznes modelinə uyğun hesab edilir. Kredit riskinin idarə olunması fəaliyyəti ilə əlaqəli olmayan ödəmə müddətinə qədər həyata keçirilən digər satışlar xüsusilə nadir hallarda baş verdikdə və satışın dəyəri əhəmiyyətli olmadıqda, həm ayrılıqda, həm də ümumi olaraq "maliyyə aktivlərinin pul axınlarını əldə etmək üçün saxlanması" biznes modelinə uyğun sayılır. Bundan əlavə, yalnız "stress" ssenarilərdə və ya Qrupun nəzarətində olmayan, təkrar baş verməyən və Qrup tərəfindən proqnozlaşdırıla bilməyən ayrıca hadisə ilə bağlı gözlənilən maliyyə aktivlərinin satışı biznes modelin məqsədi ilə əlaqəli olmayan satış əməliyyatı hesab olunur və müvafiq maliyyə aktivlərinin təsnifatına təsir göstərmir.

"Maliyyə aktivlərinin pul axınlarını əldə etmək və satmaq üçün saxlanması" biznes modelində aktivlərin pul axınlarının əldə edilməsi üçün saxlanması nəzərdə tutulsa da, aktivlərin biznes modelin məqsədlərinə (likvidlik ehtiyaclarının idarə olunması, müəyyən faiz gəlirlərinin əldə edilməsi və ya maliyyə aktivlərinin müddətinin həmin aktivlərin maliyyələşdirdiyi öhdəliklərin müddəti ilə uyğunlaşdırılması) nail olmaq üçün satışı onun vacib komponenti hesab edilir.

Digər kateqoriyaya ilk növbədə satış vasitəsilə mənfəət əldə etmək üçün pul axınlarının reallaşdırılması məqsədilə idarə olunan maliyyə aktivləri üzrə portfeller daxildir. Bu biznes model adətən müqavilədə nəzərdə tutulan pul axınlarının əldə edilməsi ilə əlaqəlidir.

Pul axınlarının yalnız əsas borc və faiz ödənişləri ("SPPI") meyarına uyğunluğunun qiymətləndirilməsi

Qrup maliyyə aktivlərinin təsnifləşdirilməsi məqsədilə maliyyə aktivinin müqavilə üzrə pul axınlarının yalnız əsas borc və faiz ödənişləri meyarına uyğunluğunu yoxlayır. Əsas məbləğ dedikdə ilkin tanınma zamanı maliyyə aktivinin ədalətli dəyəri nəzərdə tutulur ki, bu da əsas məbləğin ödənilməsi ilə bağlı dövr ərzində dəyişə bilər. Faiz ödənişləri isə pulun zaman dəyəri, əsas məbləğlə bağlı kredit riski və digər risklər, habelə mənfəətlilik marjası kimi meyarlar əsasında müəyyən edilir.

Müqavilə üzrə pul axınlarının yalnız əsas məbləğ və faiz ödənişlərindən ibarət olmasını yoxlayarkən Qrup alətin müqavilə şərtlərini nəzərə alır. Bura maliyyə aktivini üzrə müqavilədə pul axınlarının baş vermə tarixini və ya məbləğini dəyişə biləcək və beləliklə də həmin pul axınlarının yalnız əsas məbləğ və faiz ödənişi meyarına cavab verməyəcəyinə səbəb olacaq şərtlərin olub-olmadığının qiymətləndirilməsi daxildir. Qiymətləndirmə zamanı Qrup aşağıdakıları nəzərə alır:

- pul axınlarının məbləğini və baş vermə tarixini dəyişəcək şərti hadisələr;
- leverec funksiyaları;
- qabaqcadan ödəniş və müddətin uzadılması şərtləri;
- Qrupun konkret aktivlər üzrə pul axınlarına iddiasını məhdudlaşdıran şərtlər (məs., reqres hüququ olmayan aktiv);
- pulun zaman dəyərini dəyişən xüsusiyyətlər, məsələn, faiz dərəcələrinin mütəmadi dəyişməsi;
- qeyri-mütənəib dəyişən dərəcə şərti

"Pul axınlarının əldə edilməsi üçün saxlanılan" və "Pul axınlarının əldə edilməsi və satış üçün saxlanılan" biznes modellərinə daxil olan bütün maliyyə alətləri yalnız əsas borc və faiz ödənişləri təhlilini keçmiş hesab edilir.

Ekoloji, Sosial və İdarəetmə (ESİ) məsələləri

Rəhbərlik iqlim dəyişmələrinin mümkün təsiri ilə bağlı məlumatlara malikdir. Hazırda bu məsələnin konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına əhəmiyyətli təsiri yoxdur və Qrupun fəaliyyətinə və biznes planlarına gələcək təsiri qeyri-müəyyəndir. Rəhbərlik bu sahədə hadisələrin inkişafını izləməklə yanaşı, Qrupun dayanıqlığının təmin edilməsi üçün zəruri tədbirlərin görülməsini, eləcə də Qrupun fəaliyyət göstərdiyi sahədə dövlətin qəbul edəcəyi bütün göstərişlərə və təlimatlara riayət edilməsini təmin edəcək.

4 Yeni və ya yenidən işlənmiş standartların və onlara dair şərhlərin tətbiqi

Aşağıdakı dəyişikliklər 1 yanvar 2024-cü il tarixindən qüvvəyə minmişdir:

MHBS 16-ya (“İcarələr”) dəyişikliklər - Satış və geriye icarə öhdəliyi (22 sentyabr 2022-ci ildə dərc olunub və 1 yanvar 2024-cü il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir).

Dəyişikliklər MHBS 15-in tələblərinə uyğun olaraq satış kimi uçota alınmalı olan satış və geriye icarə əməliyyatlarına aiddir. Bu dəyişikliklərə əsasən satıcı-icarəyə gətirən əməliyyat nəticəsində yaranan öhdəlikləri sonradan elə şəkildə qiymətləndirməlidir ki, aktiv üzərində saxladığı istifadə hüququ ilə bağlı hər hansı gəliri və ya zərəri tanımasın.

MUBS 1-ə dəyişikliklər – Öhdəliklərin qısamüddətli və ya uzunmüddətli kimi təsnifləşdirilməsi (ilkin olaraq 23 yanvar 2020-ci ildə dərc olunub və sonradan 15 iyul 2020-ci il və 31 oktyabr 2022-ci il tarixlərində dəyişikliklər edilmiş, yekun olaraq 1 yanvar 2024-cü il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir). Bu dəyişikliklər hesabat dövrünün sonunda mövcud olan hüquqlardan asılı olaraq, öhdəliklərin qısamüddətli və ya uzunmüddətli kimi təsnifləşdirildiyini izah edir. Əgər müəssisə hesabat dövrünün sonunda öhdəliklərin icrasını ən azı on iki ay müddətinə təxirə salmaq üçün əsaslı hüquqa malikdirsə, o zaman öhdəliklər uzunmüddətli kimi təsnifləşdirilir. Yeni dəyişikliklər belə hüququn qeyri-şərtsiz olmasını artıq tələb etmir. 2022-ci ilin oktyabr ayında edilmiş dəyişikliklərə əsasən hesabat tarixindən sonra riayət edilməli olan xüsusi kredit şərtləri hesabat tarixində öhdəliyin cari və ya uzunmüddətli kimi təsnifləşdirilməsinə təsir etmir. Rəhbərliyin hesabat tarixindən sonrakı dövr ərzində öhdəliyin icrasını təxirə salmaq hüququnun istifadəsinə dair gözləntiləri öhdəliklərin təsnifatına təsir göstərmir. Öhdəlik hər hansı şərtin hesabat tarixində və ya ondan əvvəl pozulduğu halda qısamüddətli kimi təsnifləşdirilir (hətta kreditor bu şərtin pozulması ilə bağlı hesabat dövründən sonra rəsmi razılıq təqdim etsə belə). Kredit müqaviləsinin şərti hesabat tarixindən sonra pozularsa, kredit uzunmüddətli öhdəlik kimi təsnifləşdirilir. Əksər maliyyə institutları kimi, Qrup da maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatında aktiv və öhdəlikləri qısamüddətli və ya uzunmüddətli kimi təsnifləşdirmir, əksinə onları likvidlik ardıcılığı ilə təqdim edir. Bu səbəbdən, həmin dəyişiklik hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına təsir göstərməmişdir.

MUBS 7 “Pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat” və MHBS 7-yə “Maliyyə alətləri: Açıqlamalar: Təchizatçıların maliyyələşdirmə razılaşmaları” dəyişikliklər (25 may 2023-cü ildə dərc olunub).

Maliyyə hesabatlarının istifadəçilərinin maliyyələşdirmə razılaşmalarının səhv və ya yanlış açıqlanması ilə bağlı narahatlıqlarına cavab olaraq, BMUSŞ 2023-cü ilin may ayında müəssisələrdən təchizatçıların maliyyələşdirmə razılaşmaları (SFA) haqqında məlumatların açıqlanmasını tələb etmək üçün MUBS 7 və MHBS 7-yə dəyişikliklər etmişdir. Bu dəyişikliklər maliyyə hesabatlarının istifadəçilərinə həmin razılaşmaların müəssisənin öhdəliklərinə və pul axınlarına, eləcə də likvidlik riskinə məruz qalmasının təsirini qiymətləndirməyə imkan verəcək təchizatçının maliyyələşdirilməsi razılaşmaları haqqında məlumatın açıqlanmasını tələb edir. Əlavə açıqlama tələblərinin məqsədi təchizatçının maliyyə razılaşmalarının şəffaflığını artırmaqdır. Qeyd olunan dəyişikliklər tanınma və ya qiymətləndirmə prinsiplərinə deyil, yalnız məlumatların açıqlanması tələblərinə təsir edir.

Yuxarıda qeyd olunan dəyişikliklərin tətbiqi Qrupun konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına təsir göstərməmişdir.

Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı

31 dekabr 2024-cü il üzrə konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına dair qeydlər
(Əksi göstərilmədiyi təqdirdə, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə ifadə olunmuşdur)

5 Yeni uçot qaydaları

1 yanvar 2025-ci il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün məcburi xarakter daşıyan və Qrup tərəfindən vaxtından əvvəl tətbiq edilməyən bəzi yeni standartlar və onlara dair şərhlər dərc olunmuşdur.

- Maliyyə alətlərinin təsnifatına və qiymətləndirilməsinə dəyişikliklər - MHBS 9 və MHBS 7-yə dəyişikliklər (30 may 2024-cü ildə dərc olunub və 1 yanvar 2026-cı il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir).
- MHBS Mühasibat Uçotu Standartlarının illik Təkmilləşdirmələri (2024-cü ilin iyul ayında dərc olunub və 1 yanvar 2026-cı il tarixindən qüvvəyə minir).
- MHBS 18 "Maliyyə hesabatlarında məlumatların təqdimatı və açıqlanması (9 aprel 2024-cü ildə dərc olunub və 1 yanvar 2027-ci il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir).

Hazırda Qrup yeni standartların və şərhlərin onun konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına təsirini qiymətləndirir.

6 Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri**Mühüm uçot siyasəti prinsipləri**

Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri, əvvəlcədən məlum olan məbləğə asan çevrilə bilən və dəyərin cüzi dəyişməsi riskinə məruz qalan qısa müddətli aktivlərdir. Pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinə xarici valyutada olan nağd vəsaitlər və müxbir hesabların bloklaşdırılmamış qalıqları, həmçinin overnayt depozitləri də daxil olmaqla, üç aydan az ödəniş müddətinə malik olan depozitlər, habelə likvidlik fondlarındakı vəsaitlər daxildir. Likvidlik fondlarındakı vəsaitlər istisna olmaqla, pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri amortizasiya olunmuş dəyərle uçota alınır. Likvidlik fondlarındakı vəsaitlər yalnız əsas borc və faiz ödənişlərindən ibarət olmadığı üçün MHBS 9-a uyğun olaraq ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərə aid olunan kateqoriyaya aid edilməlidir. Qrup ödəniş müddəti 90 günədək olan, yüksək likvidli və yüksək reytingli investisiya fondu alətlərinə investisiya yatırır. Bu alətlər nağd pula asan çevrilə bilir və müəyyən edilə bilən bazar dəyərinə malikdir. Qrup hesab edir ki, ilkin investisiya zamanı belə alətlərin ədalətli dəyərində dəyişiklik riski əhəmiyyətli deyil və ödəniş zamanı əldə ediləcək məbləğ məlumdur.

31 dekabr 2024 və 2023-cü il tarixlərinə pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinin ödəmə qabiliyyəti dərəcələrinə görə təhlili aşağıdakı cədvəldə təqdim edilir.

	31 dekabr 2024	31 dekabr 2023
Nağd pul	5,212,611	1,939,195
Qeyri-rezident banklarda (ən yüksək dərəcə) yerləşdirilmiş cəmi vəsaitlər	3,037,408	3,372,699
Pul vəsaitlərinin ekvivalentləri		
Qeyri-rezident banklarda qısamüddətli depozitlər (ən yüksək dərəcə)	57,807	50,853
İnvestisiya fondlarındakı vəsaitlər (ən yüksək dərəcə)	281,416	266,724
Cəmi pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	339,223	317,577
Çıxılsın: dəyersizləşmə üzrə ehtiyat	(547)	-
Cəmi pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	8,588,695	5,629,471

31 dekabr 2024-cü il tarixinə Qrupun 2 qarşı tərəf bankda (2023: 3 bank) yerləşdirdiyi pul vəsaitlərinin qalığı onun məcmu kapitalının 10%-dən artıq olmuşdur. 31 dekabr 2024-cü il tarixinə bu qalıqların ümumi dəyəri 3,003,982 min AZN (2023: 3,438,749 min AZN) təşkil etmişdir.

Qrupun kredit riskinin təsnifatı sistemi Qeyd 32-də təsvir edilir.

Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı

31 dekabr 2024-cü il üzrə konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına dair qeydlər
(Əksi göstərilmədiyi təqdirdə, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə ifadə olunmuşdur)

7 Beynəlxalq Valyuta Fondu ilə hesablaşmalar**Mühüm uçot siyasəti prinsipləri**

Bank "Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 9-cu maddəsinə uyğun olaraq, Azərbaycan Respublikası Hökumətinin beynəlxalq maliyyə təşkilatlarında (misal üçün, BVF, Dünya Bankı) üzvlüyü ilə bağlı əməliyyatlar, o cümlədən həmin təşkilatlara üzvlük haqlarının ödənilməsi üzrə vasitəçisi kimi çıxış edir.

BVF-yə ödənilən üzvlük haqqı xüsusi borcalma hüquqları (XBH) ilə ifadə edilir və BVF-nin ilin sonuna müəyyən etdiyi məzənnə ilə manat ekvivalentində yenidən hesablanır. Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyinin BVF kvotası ilə bağlı buraxdığı üzvlük kvotası və qiymətli kağızlar Qrupun aktiv və öhdəliklərini təmsil etmədiyi üçün konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda daxil edilmir və konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında açıqlanır.

Üzv ölkələrin likvidliyini dəstəkləmək məqsədilə BVF-dən alınmış xüsusi vəsaitlər Qrup tərəfindən BVF ilə XBH hesablaşmaları üzrə aktiv kimi və digər tərəfdən Azərbaycan Hökuməti qarşısında öhdəlik kimi qəbul edilmişdir.

	31 dekabr 2024	31 dekabr 2023
AKTİVLƏR		
Xüsusi borcalma hüquqları (XBH) ilə yerləşdirilmiş vəsaitlər	1,129,358	1,208,132
BVF-də cəmi aktivlər	1,129,358	1,208,132
ÖHDƏLİKLƏR		
Cari hesablar	2,386	2,556
XBH paylanması	1,172,800	1,209,301
BVF qarşısında cəmi öhdəliklər	1,175,186	1,211,857

XBH ilə yerləşdirilmiş vəsaitlər

XBH ilə yerləşdirilmiş vəsaitlərə BVF-dən kreditlərin alınması və hesablaşmaların aparılması məqsədilə istifadə edilən BVF-də yerləşən cari hesab daxildir. XBH vəsaitləri ilə bağlı hesablanmış faiz məbləğləri aparıcı pul bazarlarında qısamüddətli bazar faiz dərəcələri əsasında hər həftə BVF tərəfindən müəyyən edilən faiz dərəcələri əsasında hesablanır.

Cari hesablar

Qrupda BVF ilə xüsusi məqsədlər üçün iki ayrıca hesab aparılır: BVF-nin 1 sayılı və BVF-nin 2 sayılı hesabları. BVF-nin 1 sayılı hesabı BVF-nin əməliyyatları üzrə bağlanmış əqdlər üzrə komissiyaların ödənilməsi, BVF-nin 2 sayılı hesabı isə BVF əməkdaşlarının üzv ölkə ərazisində xərclərini qarşılamaq üçün istifadə edilir.

XBH paylanması

XBH paylanması BVF-nin qərarı ilə üzv ölkələrə şərtsiz XBH ilə verilmiş məbləğlərdir. Ümumi XBH paylanması 28 avqust 2009-cu il tarixindən qüvvəyə minmişdir. Paylanma BVF-nin üzv ölkələrinin valyuta ehtiyatlarını tamamlamaqla global iqtisadi sistemin likvidliyinin təmin edilməsi üçün nəzərdə tutulur. Ümumi XBH paylanması BVF üzvlərinə onların mövcud BVF kvotalarına uyğun olan nisbətlərlə aparılmışdır.

Bundan əlavə, 10 avqust 2009-cu il tarixində global likvidliyi dəstəkləmək məqsədilə BVF-nin Razılaşma Maddələrinə xüsusi birdəfəlik XBH paylanmasını nəzərdə tutan Dördüncü düzəliş qüvvəyə minmişdir. Düzəlişə uyğun olaraq BVF üzvlərinə, o cümlədən Azərbaycana, 9 sentyabr 2009-cu il tarixində 34.3 mln. XBH (78,410 min AZN) xüsusi paylama aparılmış və nəticədə Azərbaycana 119.3 mln. XBH (272,720 min AZN) məbləğində vəsait ayrılmışdır.

BVF tərəfindən 2021-ci ildə global iqtisadiyyatın, xüsusilə pandemiya dövründə zərər çəkmiş ölkə iqtisadiyyatlarının dəstəklənməsi məqsədilə üzv ölkələrə növbəti ümumi XBH paylanması həyata keçirilmişdir. Ümumi XBH paylanması üzv ölkələrin BVF-dəki kvotasına uyğun olaraq aparılmışdır və Azərbaycanın mövcud kvotasına uyğun olaraq əlavə 375.4 mln. XBH (858,164 min AZN) məbləğində vəsait ayrılmışdır.

Üzvlər və nəzərdə tutulmuş mülkiyyətçilər XBH paylamalarından BVF ilə əməliyyatlar aparmaq üçün istifadə edə bilərlər. Qrup XBH paylamasını valyuta öhdəliyi kimi uçota almışdır.

Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı

31 dekabr 2024-cü il üzrə konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına dair qeydlər
(Əksi göstərilmədiyi təqdirdə, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə ifadə olunmuşdur)

7 Beynəlxalq Valyuta Fondu ilə hesablaşmalar (davamı)**BVF kvotası və BVF kvotası ilə əlaqədar saxlanılan qiymətli kağızlar**

25 fevral 2016-cı il tarixindən sabit qalmış 391.7 milyon XBH məbləğində (31 dekabr 2024 və 2023-cü illər üçün müvafiq olaraq 868,399 min AZN və 895,426 min AZN ekvivalenti) BVF kvotası Azərbaycan Respublikasının BVF-də üzlük haqqından ibarətdir. Bu məbləğə təminat olaraq Azərbaycan Respublikasının Hökuməti qiymətli kağızlar buraxmışdır. Həmin qiymətli kağızlar BVF-nin adından onların benefisiar mülkiyyətçisi kimi Qrup tərəfindən saxlanılır.

8 Törəmə maliyyə alətləri

31 dekabr 2024 və 2023-cü il tarixlərinə törəmə maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri aşağıdakı cədvəldə təqdim edilir:

	Şerti məbləğ	31 dekabr 2024		Şerti məbləğ	31 dekabr 2023	
		Ədalətli dəyər			Ədalətli dəyər	
		Aktivlər	Öhdəliklər		Aktivlər	Öhdəliklər
Forvard müqavilələri	702,589	6,390	-	570,156	-	(3,389)
Fyuçers müqavilələri	65,233	136	-	25,270	-	(400)
SVOP müqavilələri	20,400	94	-	20,315	49	-
Cəmi törəmə maliyyə alətləri	788,222	6,620	-	615,741	49	(3,789)

Valyuta forvard müqavilələri

Aşağıdakı cədvəldə valyutalar əsasında icra olunmamış valyuta forvard (o cümlədən qarşılıqlı hesablaşma qaydasında realizasiya olunan forvard) müqavilələrinin məbləği, müqavilə üzrə hesablanmış orta mübadilə məzənnəsi və ödəniş vaxtına qalmış müddətlər haqqında məlumatlar ümumiləşdirilir. Göstərilmiş xarici valyuta məbləğləri hesabat tarixində qüvvədə olan məzənnə əsasında hesablanmışdır.

	Şerti məbləğ		Müqavilə üzrə orta çəkili məzənnə	
	31 dekabr 2024	31 dekabr 2023	31 dekabr 2024	31 dekabr 2023
USD alışı və EUR satışı 3 ayadək	365,318	285,211	1.0360	1.1052
USD satışı və EUR alışı 3 ayadək	136,674	102,024	0.9657	0.9053
USD alışı və GBP satışı 3 ayadək	99,164	80,881	1.2523	1.2749
USD satışı və GBP alışı 3 ayadək	34,418	32,881	0.7985	0.7844
USD alışı və CAD satışı 3 ayadək	17,555	19,047	0.6956	0.7585
USD satışı və CAD alışı 3 ayadək	5,818	8,070	1.4382	1.3186
USD alışı və digər valyutaların satışı 3 ayadək	35,167	32,869	0.5349	0.6209
USD satışı və digər valyutaların alışı 3 ayadək	8,475	9,173	26.4618	16.8378

9 Borc qiymətli kağızlar**Mühüm uçot siyasəti prinsipləri**

Qanunvericilik və ya ümumi qəbul edilmiş bazar qaydaları ilə müəyyən edilmiş müvafiq dövr ərzində təqdim olunması nəzərdə tutulan maliyyə aktivlərinin bütün digər alış və satışları ("müntəzəm" alış və satışlar), Qrupun maliyyə aktivini almaq və ya satmaq öhdəliyini qəbul etdiyi əməliyyat tarixində qeydə alınır. Alış üzrə bütün digər əməliyyatların qeydə alınması Qrup həmin maliyyə aləti üzrə müqavilə tərəfi olduqda həyata keçirilir.

Biznes modelə və pul axınlarının xüsusiyyətinə əsasən Qrup borc qiymətli kağızlarını amortizasiya olunmuş dəyərlə qiymətləndirilən, ədalətli dəyərinin dəyişməsi sair məcmu gəlirə aid olunan və ya ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərə aid olunan qiymətli kağızlar kateqoriyaları üzrə təsnifləşdirir. Borc qiymətli kağızları müqavilə üzrə pul axınlarını əldə etmək məqsədilə saxlanıldıqda, həmin pul axınları yalnız əsas borc və faiz ödənişlərini əks etdirdikdə və ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərə aid olunan kateqoriyasında qiymətləndirilmədikdə amortizasiya olunmuş dəyərlə uçota alınır.

Borc qiymətli kağızlar müqavilə üzrə pul axınlarını əldə etmək və satış üçün saxlanıldıqda, həmin pul axınları yalnız əsas borc və faiz ödənişlərini əks etdirdikdə və ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərə aid olunan kateqoriyasında təsnifləşdirilmədikdə ədalətli dəyərinin dəyişməsi sair məcmu gəlirə aid olunan kateqoriyasında uçota alınır. Bu aktivlər üzrə faiz gəlirləri effektiv faiz dərəcəsi metodu ilə hesablanır və mənfəət və ya zərərdə tanınır. GKZ modelinə əsasən müəyyən edilmiş dəyərsizləşmə ehtiyatı il üzrə mənfəət və ya zərərdə tanınır. Balans dəyərindəki bütün digər dəyişikliklər sair məcmu gəlirdə qeydə alınır. Borc qiymətli kağızlarının tanınması dayandırıldıqda sair məcmu gəlirdə tanınan məcmu gəlir və ya zərər sair məcmu gəlirdən mənfəət və zərərə yenidən təsnifləşdirilir.

Borc qiymətli kağızlar amortizasiya olunmuş dəyərlə və ya ədalətli dəyərinin dəyişməsi sair məcmu gəlirə aid olunan maliyyə aktivləri üzrə tanınma meyarlarına cavab vermədikdə, ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərə aid olunan kateqoriyasında uçota alınır.

Qrup proqnozlar əsasında amortizasiya olunmuş dəyərlə qiymətləndirilən və ədalətli dəyərinin dəyişməsi sair məcmu gəlirə aid olan maliyyə alətlərindən yaranan risklər üzrə gözlənilən kredit zərərlərini hər hesabat tarixində qiymətləndirir və kredit zərərləri üzrə ehtiyatı tanıyır. Gözlənilən kredit zərərlərinin qiymətləndirilməsi aşağıdakıları özündə əks etdirir: (i) bir sıra mümkün nəticələrin qiymətləndirilməsi yolu ilə müəyyən edilmiş obyektiv və ehtimal əsasında ölçülmüş məbləği, (ii) pulun zaman dəyərini və (iii) hesabat tarixinədək baş vermiş hadisələr, cari şərtlər və proqnozlaşdırılan gələcək iqtisadi vəziyyət haqqında məlumatı.

GKZ-nin hesablanma qaydası Qeyd 32-də göstərilir.

	31 dekabr 2024	31 dekabr 2023
Ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərə aid olunan qiymətli kağızlar	9,743,249	1,421,185
Ədalətli dəyərinin dəyişməsi sair məcmu gəlirə aid olunan qiymətli kağızlar	4,852,051	14,706,792
Amortizasiya olunmuş dəyərlə qiymətləndirilən qiymətli kağızlar	11,228,647	10,918,850
Cəmi borc qiymətli kağızlar	25,823,947	27,046,827

Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı

31 dekabr 2024-cü il üzrə konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına dair qeydlər
(Əksi göstərilmədiyi təqdirdə, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə ifadə olunmuşdur)

9 Borc qiymətli kağızlar (davamı)

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2024 və 2023-cü il tarixlərinə borc qiymətli kağızların kateqoriya və növləri üzrə təhlili göstərilmişdir:

	Ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərə aid olunan qiymətli kağızlar	Ədalətli dəyərinin dəyişməsi sair məcmu gəlirə aid olunan qiymətli kağızlar	Amortizasiya olunmuş dəyərlə qiymətləndirilən qiymətli kağızlar	Cəmi
31 dekabr 2024				
Qeyri-rezident agentlik notları	2,442,921	770,856	86,888	3,300,665
Beynəlxalq maliyyə qurumları tərəfindən buraxılmış notlar	439,881	444,560	260,883	1,145,324
Xarici dövlətlərin xəzinədarlıq notları	4,940,751	2,011,073	1,809,753	8,761,577
Qeyri-rezident yerli hakimiyyət orqanları və bələdiyyə istiqrazları	403,889	60,538	-	464,427
Korporativ istiqrazlar	928,819	-	-	928,819
Xarici dövlət istiqrazları	38,184	51,847	-	90,031
İpoteka ilə təmin edilmiş ABŞ istiqrazları	520,614	-	-	520,614
İpoteka ilə yüklü olan istiqrazlar	28,190	-	-	28,190
Azərbaycan Respublikası İpoteka və Kredit Zəmanət Fondu	-	1,513,177	-	1,513,177
"Aqrarkredit" QSC BOKT	-	-	8,918,835	8,918,835
Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi	-	-	152,288	152,288
Cəmi borc qiymətli kağızları	9,743,249	4,852,051	11,228,647	25,823,947

	Ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərə aid olunan qiymətli kağızlar	Ədalətli dəyərinin dəyişməsi sair məcmu gəlirə aid olunan qiymətli kağızlar	Amortizasiya olunmuş dəyərlə qiymətləndirilən qiymətli kağızlar	Cəmi
31 dekabr 2023				
Qeyri-rezident agentlik notları	70,271	2,724,637	86,909	2,881,817
Beynəlxalq maliyyə qurumları tərəfindən buraxılmış notlar	187,964	1,024,620	260,729	1,473,313
Xarici dövlətlərin xəzinədarlıq notları	446,427	9,443,760	1,361,121	11,251,308
Qeyri-rezident yerli hakimiyyət orqanları və bələdiyyə istiqrazları	7,029	383,696	-	390,725
Korporativ istiqrazlar	69,511	104,662	-	174,173
Xarici dövlət istiqrazları	1,207	57,514	-	58,721
İpoteka ilə təmin edilmiş ABŞ istiqrazları	602,457	-	-	602,457
İpoteka ilə yüklü olan istiqrazlar	36,319	-	-	36,319
Azərbaycan Respublikası İpoteka və Kredit Zəmanət Fondu	-	967,903	-	967,903
"Aqrarkredit" QSC BOKT	-	-	9,057,659	9,057,659
Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi	-	-	152,432	152,432
Cəmi borc qiymətli kağızları	1,421,185	14,706,792	10,918,850	27,046,827

Qeyri-rezident agentlik notları. Bu notlar Avropa, Asiya, Avstraliya və Amerikanın maliyyə agentlikləri tərəfindən buraxılmış borc qiymətli kağızlarına investisiyaları ehtiva edir. Agentlik notları həm birbaşa Bank, həm də xarici menecerlər tərəfindən idarə olunan portfeldə saxlanılmışdır. 31 dekabr 2024-cü il tarixinə bu qiymətli kağızlar üzrə orta illik faiz dərəcəsi 2.87% olmaqla (2023: 2.25%), illik 0.0% - 6.25% (2023: illik 0.0% - 6.25%) dərəcə ilə sabit faiz hesablanır.

9 Borc qiymətli kağızlar (davamı)

Bu qiymətli kağızlar üzrə ödəmə qabiliyyəti dərəcəsi ən yüksək kimi müəyyən edilmişdir və kredit reytingi Moody's agentliyinin Baa2 - Aaa reytingləri yaxud Standard and Poor's və/və ya Fitch agentliklərinin ekvivalent reytingləri arasında dəyişir.

Beynəlxalq maliyyə qurumları tərəfindən buraxılmış notlar. Bu qiymətli kağızlar Avropa, Asiya, Afrika və Amerikanın beynəlxalq təşkilatları tərəfindən buraxılmış borc qiymətli kağızlarına investisiyaları ehtiva edir. Borc qiymətli kağızları həm birbaşa Bank, həm də xarici menecerlər tərəfindən idarə olunan portfeldə saxlanılmışdır. 31 dekabr 2024-cü il tarixinə bu qiymətli kağızlar üzrə orta illik faiz dərəcəsi 2.92% olmaqla (2023: 2.30%), illik 0.0% - 5.13% (2023: illik 0.0% - 5.65%) dərəcə ilə sabit faiz hesablanır.

Bu qiymətli kağızlar üzrə ödəmə qabiliyyəti dərəcəsi ən yüksək kimi müəyyən edilmişdir və kredit reytingi Moody's agentliyinin Aa3 - Aaa reytingləri yaxud Standard and Poor's və/və ya Fitch agentliklərinin ekvivalent reytingləri arasında dəyişir.

Xarici dövlətlərin xəzinədarlıq notları. Xəzinədarlıq notları müxtəlif inkişaf etmiş ölkələrin xəzinədarlıqları tərəfindən buraxılmış borc qiymətli kağızlarına investisiyaları ehtiva edir. 31 dekabr 2024-cü il tarixinə xəzinədarlıq notlarının 89%-ni (2023: 95%) ABŞ-ın xəzinə istiqrazları təşkil edir. Borc qiymətli kağızları həm birbaşa Bank, həm də xarici menecerlər tərəfindən idarə olunan portfeldə saxlanılmışdır. 31 dekabr 2024-cü il tarixinə bu qiymətli kağızlar üzrə orta illik faiz dərəcəsi 2.67% olmaqla (2023: 2.25%), illik 0.0% - 5.75% (2023: illik 0.0% - 5.00%) dərəcə ilə sabit faiz hesablanır.

Bu qiymətli kağızlar üzrə ödəmə qabiliyyəti dərəcəsi ən yüksək və yüksək kimi müəyyən edilmişdir və kredit reytingi Moody's agentliyinin Baa3 - Aaa reytingləri yaxud Standard and Poor's və/və ya Fitch agentliklərinin ekvivalent reytingləri arasında dəyişir.

Qeyri-rezident yerli hakimiyyət orqanları və bələdiyyə istiqrazları. Bu istiqrazlar Almaniya, Yeni Zelandiya, Kanada, İsveç, Yaponiya və Hollandiyanın yerli hakimiyyət orqanları tərəfindən buraxılmış borc qiymətli kağızlarına investisiyaları ehtiva edir. Borc qiymətli kağızları həm birbaşa Bank, həm də kənar menecerlər tərəfindən idarə olunan portfeldə saxlanılmışdır. 31 dekabr 2024-cü il tarixinə bu qiymətli kağızlar üzrə orta illik faiz dərəcəsi 3.21% olmaqla (2023: 2.13%), illik 0.0% - 5.13% (2023: illik 0.0% - 5.13%) dərəcə ilə sabit faiz hesablanır.

Bu qiymətli kağızlar üzrə ödəmə qabiliyyəti dərəcəsi ən yüksək və yüksək kimi müəyyən edilmişdir və kredit reytingi Moody's agentliyinin A3 - Aaa reytingləri yaxud Standard and Poor's və/və ya Fitch agentliklərinin ekvivalent reytingləri arasında dəyişir.

Korporativ istiqrazlar. Bu istiqrazlar müxtəlif ölkələrin korporasiyaları tərəfindən buraxılmış borc qiymətli kağızlarına investisiyaları ehtiva edir. Borc qiymətli kağızları həm birbaşa Bank, həm də xarici menecerlər tərəfindən idarə olunan portfeldə saxlanılmışdır. 31 dekabr 2024-cü il tarixinə bu qiymətli kağızlar üzrə orta illik faiz dərəcəsi 4.10% olmaqla (2023: 3.81%), illik 0.0% - 7.00% (2023: illik 0.0% - 7.35%) dərəcə ilə sabit faiz hesablanır.

Bu qiymətli kağızlar üzrə ödəmə qabiliyyəti dərəcəsi ən yüksək və yüksək kimi müəyyən edilmişdir və kredit reytingi Moody's agentliyinin Baa3 - Aaa reytingləri yaxud Standard and Poor's və/və ya Fitch agentliklərinin ekvivalent reytingləri arasında dəyişir.

Xarici dövlət istiqrazları. Bu istiqrazlar "Bank of England" və Çin Hökuməti tərəfindən buraxılmış borc qiymətli kağızlarına investisiyaları ehtiva edir. Borc qiymətli kağızları həm birbaşa Bank, həm də xarici menecerlər tərəfindən idarə olunan portfeldə saxlanılmışdır. 31 dekabr 2024-cü il tarixinə bu qiymətli kağızlar üzrə orta illik faiz dərəcəsi 3.78% olmaqla (2023: 3.09%), illik 0.0% - 5.13% (2023: illik 0.0% - 4.63%) dərəcə ilə sabit faiz hesablanır.

Bu qiymətli kağızlar üzrə ödəmə qabiliyyəti dərəcəsi ən yüksək kimi müəyyən edilmişdir və kredit reytingi Moody's agentliyinin A1 - Aa3 reytingləri yaxud Standard and Poor's və/və ya Fitch agentliklərinin ekvivalent reytingləri arasında dəyişir.

İpoteka ilə təmin edilmiş ABŞ istiqrazları. Bu ipoteka ilə təmin edilmiş istiqrazlar Federal Milli İpoteka Assosiasiyası (FNMA), Dövlət Milli İpoteka Assosiasiyası (GNMA) və Federal İpoteka Kredit Korporasiyası (FHLMC) tərəfindən buraxılmış borc qiymətli kağızlarına investisiyaları ehtiva edir. Borc qiymətli kağızları xarici menecerlər tərəfindən idarə olunan portfeldə saxlanılmışdır. 31 dekabr 2024-cü il tarixinə bu qiymətli kağızlar üzrə orta illik faiz dərəcəsi 3.95% olmaqla (2023: 3.88%), illik 1.50% - 6.50% (2023: illik 1.50% - 6.50%) dərəcə ilə dəyişkən və sabit faiz hesablanır.

9 Borc qiymətli kağızlar (davamı)

Bu qiymətli kağızlar üzrə ödəmə qabiliyyəti dərəcəsi ən yüksək kimi müəyyən edilmişdir və kredit reytingi Moody's agentliyinin Aaa reytingi yaxud Standard and Poor's və/və ya Fitch agentliklərinin ekvivalent reytingləri arasında dəyişir.

İpoteka ilə yüklü olan istiqrazlar. Bu təminatlı qiymətli kağızlar müxtəlif maliyyə institutları tərəfindən buraxılmış borc qiymətli kağızlarına investisiyaları ehtiva edir. Borc qiymətli kağızları birbaşa xarici menecerlər tərəfindən idarə olunan portfeldə saxlanılmışdır. 31 dekabr 2024-cü il tarixinə bu qiymətli kağızlar üzrə orta illik faiz dərəcəsi 4.08% olmaqla (2023: 3.18%), illik 0.39% - 5.73% (2023: illik 0.39% - 4.68%) dərəcə ilə dəyişkən və sabit faiz hesablanır.

Bu qiymətli kağızlar üzrə ödəmə qabiliyyəti dərəcəsi ən yüksək kimi müəyyən edilmişdir və kredit reytingi Moody's agentliyinin Aaa reytingi yaxud Standard and Poor's və/və ya Fitch agentliklərinin ekvivalent reytingləri arasında dəyişir.

Azərbaycan Respublikası İpoteka və Kredit Zəmanət Fondu. Bu yerli istiqrazlar Azərbaycan Respublikasının İpoteka və Kredit Zəmanət Fondu tərəfindən buraxılmış borc qiymətli kağızlarına investisiyaları ehtiva edir. Borc qiymətli kağızları birbaşa Bank tərəfindən idarə olunan portfeldə saxlanılmışdır. 31 dekabr 2024-cü il tarixinə bu qiymətli kağızlar üzrə orta illik faiz dərəcəsi 3.06% olmaqla (2023: 3.05%), illik 3.00% - 3.25% (2023: illik 3.00% - 3.25%) dərəcə ilə sabit faiz hesablanır.

Bu qiymətli kağızlar üzrə ödəmə qabiliyyəti dərəcəsi yüksək kimi müəyyən edilmişdir və kredit reytingi Moody's agentliyinin Ba1 reytingi yaxud Standard and Poor's və/və ya Fitch agentliklərinin ekvivalent reytingləri arasında dəyişir.

Aqrarkredit QSC. Amortizasiya olunan dəyərli qiymətləndirilən maliyyə aktivlərinə "Aqrarkredit" Qapalı Səhmdar Cəmiyyəti Bank olmayan Kredit Təşkilatına ("Aqrarkredit" QSC) məxsus, Qrup tərəfindən 2015-ci ildə alınmış 2,500,000 min AZN və əlavə olaraq 2016-cı ildə alınmış 7,500,000 min AZN (ümumilikdə 10,000,000 min AZN) nominal dəyərinə və 0.15 faiz dərəcəsinə malik, 2045-ci ildə ödənilməli olan qiymətli kağızlar daxil idi. 2017-ci il ərzində "Aqrarkredit" QSC həmin qiymətli kağızların 517,896 min AZN-lik hissəni vaxtından əvvəl Qrupdan geri almışdır. Bu istiqrazlar hər hansı digər oxşar maliyyələşdirmə mənbələrinin və müqayisə edilə bilən maliyyə alətlərinin mövcud olmadığı xüsusi bazar segmentində verilmişdir. Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı öz makroiqtisadi siyasəti çərçivəsində ümumi pul sisteminin sabitliyini təmin etməyi hədəfləyən bankların və digər maliyyə institutlarının maliyyələşdirilməsində müstəsna rol oynayır. Bunu nəzərə alaraq, həmin istiqrazlar üzrə illik 0.15 faiz dərəcəsi bu segmentə uyğun bazar faiz dərəcəsi hesab olunmuşdur.

31 dekabr 2024-cü il tarixinə Qrupun portfelində "Aqrarkredit" QSC-nin istiqrazlarının ümumi balans dəyəri 8,918,835 min AZN təşkil etmişdir. Bu qiymətli kağızların ödənişinə dövlət zəmanəti verilir. Həmin qiymətli kağızlar "Azərbaycan Beynəlxalq Bankı" ASC-nin dövlətə məxsus səhmlərinin özəlləşdirilməyə hazırlanması ilə bağlı sağlamlaşdırılma tədbirləri" haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2015-ci il 15 iyul tarixli 570 nömrəli, həmçinin "Aqrarkredit" QSC tərəfindən dövlət zəmanəti əsasında emissiya ediləcək istiqrazların buraxılması, həcmi, müddəti və ödənilmə şərtləri"nin təsdiq edilməsi haqqında 2015-ci il 7 avqust tarixli 575 nömrəli Fərmanlarına uyğun olaraq Qrup tərəfindən alınmışdır. Ədalətli dəyər haqqında məlumat üçün Qeyd 36-ya baxın.

Azərbaycan Respublikası Prezidenti tərəfindən imzalanmış 5 oktyabr 2023-cü il tarixli Fərmana əsasən, istiqrazların ödənilmə şərtləri Maliyyə Nazirliyi, Aqrarkredit və Mərkəzi Bankın birgə razılaşması əsasında dəyişdirilməlidir. 6 oktyabr 2023-cü il tarixində ödənilmə şərtlərinin dəyişdirilməsi məqsədilə Aqrarkredit (istiqrazların emitenti), Maliyyə Nazirliyi (zəmin) və Mərkəzi Bank (istiqrazların mülkiyyətçisi) arasında üçtərəfli razılaşma imzalanmışdır.

Rəhbərlik ödəniş qrafiki ilə bağlı dəyişiklikləri biznes restrukturizasiyası hesab edir və bu səbəbdən həmin borc alətləri üzrə kredit riski onların buraxıldığı tarixdən etibarən əhəmiyyətli dərəcədə artmamışdır.

Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyinin istiqrazları. 2023-cü ildə Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi tərəfindən sıfır faizlə 148,804 min AZN məbləğində veksəl buraxılmışdır. Bundan başqa 3,502 min AZN məbləğində istiqrazlar üzrə illik 4.85% - 9% ilə (2023: illik 5% - 9%) sabit faiz hesablanır.

Bu qiymətli kağızlar üzrə ödəmə qabiliyyəti dərəcəsi yüksək kimi müəyyən edilmişdir və kredit reytingi Moody's agentliyinin Ba1 reytingi yaxud Standard and Poor's və/və ya Fitch agentliklərinin ekvivalent reytingləri arasında dəyişir.

9 Borc qiymətli kağızlar (davamı)

Maliyyə alətləri aşağıdakı kimi təsnifləşdirilir:

(a) Ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərə aid olunan qiymətli kağızlar

Qrup tərəfindən ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərə aid olunan qiymətli kağızlar ticarət qiymətli kağızlarıdır. Həmin qiymətli kağızların ədalətli dəyerdə tanınması kredit riski ilə bağlı müvafiq silinmələri əks etdirir və Qrupun kredit riski barədə ən dəqiq məlumatı təqdim edir. Ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərə aid olunan qiymətli kağızlarının ödəmə qabiliyyəti ən yüksəkdir.

(b) Ədalətli dəyərinin dəyişməsi sair məcmu gəlirə aid olunan qiymətli kağızlar

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2024 və 31 dekabr 2023-cü il tarixlərinə ədalətli dəyərinin dəyişməsi sair məcmu gəlirə aid olunan qiymətli kağızlarla bağlı gözlənilən kredit zərəri və kredit riskinin ödəmə qabiliyyəti dərəcələri üzrə təhlili göstərilir. Bu borc qiymətli kağızları üçün gözlənilən kredit zərərləri üzrə ehtiyat kredit riski səviyyələri əsasında tanınır. Qrup tərəfindən istifadə edilən kredit riskinin təsnifat sistemi və GKZ-nin qiymətləndirilməsi yanaşması, o cümlədən ədalətli dəyərinin dəyişməsi sair məcmu gəlirə aid olunan qiymətli kağızlara tətbiq edilən defolt və kredit riskində əhəmiyyətli artım (SICR) anlayışı haqqında məlumat üçün Qeyd 32-yə baxın:

Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı

31 dekabr 2024-cü il üzrə konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına dair qeydlər
(Əksi göstərilmədiyi təqdirdə, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə ifadə olunmuşdur)

9 Borc qiymətli kağızlar (davamı)

	2024		2023	
	1-ci Mərhələ	Cəmi	1-ci Mərhələ	Cəmi
Qeyri-rezident agentlik notları				
- Ən yüksək dərəcə	763,841	763,841	2,712,029	2,712,029
Cəmi amortizasiya olunmuş dəyər qiymətləndirilən aktivlərin balans dəyəri	763,841	763,841	2,712,029	2,712,029
Çıxılsın: dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat	(160)	(160)	(233)	(233)
Əlavə edilsin: ədalətli dəyər üzrə tənzimlənmə	7,175	7,175	12,841	12,841
Balans dəyəri (ədalətli dəyər)	770,856	770,856	2,724,637	2,724,637
Beynəlxalq maliyyə qurumları tərəfindən buraxılmış notlar				
- Ən yüksək dərəcə	446,083	446,083	1,032,521	1,032,521
Cəmi amortizasiya olunmuş dəyər qiymətləndirilən aktivlərin balans dəyəri	446,083	446,083	1,032,521	1,032,521
Çıxılsın: dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat	(81)	(81)	(55)	(55)
Çıxılsın: ədalətli dəyər üzrə tənzimlənmə	(1,442)	(1,442)	(7,846)	(7,846)
Balans dəyəri (ədalətli dəyər)	444,560	444,560	1,024,620	1,024,620
Xarici dövlətlərin xəzinədarlıq notları				
- Ən yüksək dərəcə	1,994,932	1,994,932	9,397,410	9,397,410
Cəmi amortizasiya olunmuş dəyər qiymətləndirilən aktivlərin balans dəyəri	1,994,932	1,994,932	9,397,410	9,397,410
Çıxılsın: dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat	(370)	(370)	(884)	(884)
Əlavə edilsin: ədalətli dəyər üzrə tənzimlənmə	16,511	16,511	47,234	47,234
Balans dəyəri (ədalətli dəyər)	2,011,073	2,011,073	9,443,760	9,443,760
Qeyri-rezident yerli hakimiyyət orqanları və bələdiyyə istiqrazları				
- Ən yüksək dərəcə	60,599	60,599	383,385	383,385
Cəmi amortizasiya olunmuş dəyər qiymətləndirilən aktivlərin balans dəyəri	60,599	60,599	383,385	383,385
Çıxılsın: dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat	(11)	(11)	(15)	(15)
Çıxılsın: ədalətli dəyər üzrə tənzimlənmə	(50)	(50)	326	326
Balans dəyəri (ədalətli dəyər)	60,538	60,538	383,696	383,696

Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı

31 dekabr 2024-cü il üzrə konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına dair qeydlər
(Əksi göstərilmədiyi təqdirdə, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə ifadə olunmuşdur)

9 Borc qiymətli kağızlar (davamı)

	2024		2023	
	1-ci Mərhələ	Cəmi	1-ci Mərhələ	Cəmi
Korporativ istiqrazlar				
- Ən yüksək dərəcə	-	-	105,683	105,683
Cəmi amortizasiya olunmuş dəyərle qiymətləndirilən aktivlərin balans dəyəri	-	-	105,683	105,683
Çıxılsın: dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat	-	-	(10)	(10)
Çıxılsın: ədalətli dəyər üzrə tənzimlənmə	-	-	(1,011)	(1,011)
Balans dəyəri (ədalətli dəyər)	-	-	104,662	104,662
Xarici dövlət istiqrazları				
- Ən yüksək dərəcə	52,343	52,343	58,006	58,006
Cəmi amortizasiya olunmuş dəyərle qiymətləndirilən aktivlərin balans dəyəri	52,343	52,343	58,006	58,006
Çıxılsın: dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat	(10)	(10)	(11)	(11)
Çıxılsın: ədalətli dəyər üzrə tənzimlənmə	(486)	(486)	(481)	(481)
Balans dəyəri (ədalətli dəyər)	51,847	51,847	57,514	57,514
Azərbaycan Respublikası İpoteka və Kredit Zəmanət Fondu				
- Yüksək dərəcə	1,511,974	1,511,974	966,635	966,635
Cəmi amortizasiya olunmuş dəyərle qiymətləndirilən aktivlərin balans dəyəri	1,511,974	1,511,974	966,635	966,635
Çıxılsın: dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat	(1,403)	(1,403)	(646)	(646)
Əlavə edilsin: ədalətli dəyər üzrə tənzimlənmə	2,606	2,606	1,914	1,914
Balans dəyəri (ədalətli dəyər)	1,513,177	1,513,177	967,903	967,903

Ədalətli dəyərinin dəyişməsi sair məcmu gəlirə aid olunan qeyri-rezident agentlik notlarının dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyatda və ümumi balans dəyərində dəyişikliklər aşağıdakı cədvəldə təqdim edilir:

	Dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat		Ümumi balans dəyəri	
	1-ci Mərhələ	Cəmi	1-ci Mərhələ	Cəmi
Qeyri-rezident agentlik notları				
1 yanvar 2024-cü il tarixinə qalıq	233	233	2,712,029	2,712,029
<i>Dövr üzrə dəyərsizləşmə üçün ehtiyat ayırmalarına təsir edən dəyişikliklər:</i>				
Yeni yaradılmış və ya alınmış aktivlər	-	-	-	-
Dövr ərzində tanınması dayandırılmış	(73)	(73)	(1,927,010)	(1,927,010)
Hesablanmış faizlərdə dəyişikliklər	-	-	(17,159)	(17,159)
Dövr üzrə dəyərsizləşmə üçün ehtiyat ayırmalarına təsir edən cəmi dəyişikliklər	(73)	(73)	(1,944,169)	(1,944,169)
<i>Dövr üzrə dəyərsizləşmə üçün ehtiyat ayırmalarına təsir etməyən dəyişikliklər:</i>				
Məzənnə fərqi və digər dəyişikliklər	-	-	(4,019)	(4,019)
31 dekabr 2024-cü il tarixinə qalıq	160	160	763,841	763,841

Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı

31 dekabr 2024-cü il üzrə konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına dair qeydlər
(Əksi göstərilmədiyi təqdirdə, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə ifadə olunmuşdur)

9 Borc qiymətli kağızlar (davamı)

	Dəyersizləşmə üzrə ehtiyat		Ümumi balans dəyəri	
	1-ci Mərhələ	Cəmi	1-ci Mərhələ	Cəmi
Qeyri-rezident agentlik notları				
1 yanvar 2023-cü il tarixinə qalıq	365	365	3,624,197	3,624,197
<i>Dövr üzrə dəyersizləşmə üçün ehtiyat ayırmalarına təsir edən dəyişikliklər:</i>				
Yeni yaradılmış və ya alınmış aktivlər	195	195	3,284,447	3,284,447
Dövr ərzində tanınması dayandırılmış	(327)	(327)	(4,214,261)	(4,214,261)
Hesablanmış faizlərdə dəyişikliklər	-	-	11,159	11,159
Dövr üzrə dəyersizləşmə üçün ehtiyat ayırmalarına təsir edən cəmi dəyişikliklər	(132)	(132)	(918,655)	(918,655)
<i>Dövr üzrə dəyersizləşmə üçün ehtiyat ayırmalarına təsir etməyən dəyişikliklər:</i>				
Məzənnə fərqi və digər dəyişikliklər	-	-	6,487	6,487
31 dekabr 2023-cü il tarixinə qalıq	233	233	2,712,029	2,712,029

Ədalətli dəyərinin dəyişməsi sair məcmu gəlirə aid olunan beynəlxalq maliyyə qurumları tərəfindən buraxılmış notların dəyersizləşməsi üzrə ehtiyatda və ümumi balans dəyərində dəyişikliklər aşağıdakı cədvəldə təqdim edilir:

	Dəyersizləşmə üzrə ehtiyat		Ümumi balans dəyəri	
	1-ci Mərhələ	Cəmi	1-ci Mərhələ	Cəmi
Beynəlxalq maliyyə qurumları tərəfindən buraxılmış notlar				
1 yanvar 2024-cü il tarixinə qalıq	55	55	1,032,521	1,032,52
<i>Dövr üzrə dəyersizləşmə üçün ehtiyat ayırmalarına təsir edən dəyişikliklər:</i>				
Yeni yaradılmış və ya alınmış aktivlər	-	-	-	-
Dövr ərzində tanınması dayandırılmış	-	-	(581,364)	(581,364)
Digər dəyişikliklər	26	26	-	-
Hesablanmış faizlərdə dəyişikliklər	-	-	(3,708)	(3,708)
Dövr üzrə dəyersizləşmə üçün ehtiyat ayırmalarına təsir edən cəmi dəyişikliklər	26	26	(585,072)	(585,072)
<i>Dövr üzrə dəyersizləşmə üçün ehtiyat ayırmalarına təsir etməyən dəyişikliklər:</i>				
Məzənnə fərqi və digər dəyişikliklər	-	-	(1,366)	(1,366)
31 dekabr 2024-cü il tarixinə qalıq	81	81	446,083	446,083

Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı

31 dekabr 2024-cü il üzrə konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına dair qeydlər
(Əksi göstərilmədiyi təqdirdə, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə ifadə olunmuşdur)

9 Borc qiymətli kağızlar (davamı)

	Dəyersizləşmə üzrə ehtiyat		Ümumi balans dəyəri	
	1-ci Mərhələ	Cəmi	1-ci Mərhələ	Cəmi
Beynəlxalq maliyyə qurumları tərəfindən buraxılmış notlar				
1 yanvar 2023-cü il tarixinə qalıq	38	38	716,136	716,136
<i>Dövr üzrə dəyersizləşmə üçün ehtiyat ayırmalarına təsir edən dəyişikliklər:</i>				
Yeni yaradılmış və ya alınmış aktivlər	35	35	862,607	862,607
Dövr ərzində tanınması dayandırılmış	(18)	(18)	(560,297)	(560,297)
Hesablanmış faizlərdə dəyişikliklər	-	-	5,692	5,692
Dövr üzrə dəyersizləşmə üçün ehtiyat ayırmalarına təsir edən cəmi dəyişikliklər	17	17	308,002	308,002
<i>Dövr üzrə dəyersizləşmə üçün ehtiyat ayırmalarına təsir etməyən dəyişikliklər:</i>				
Məzənnə fərqi və digər dəyişikliklər	-	-	8,383	8,383
31 dekabr 2023-cü il tarixinə qalıq	55	55	1,032,521	1,032,521

Ədalətli dəyərinin dəyişməsi sair məcmu gəlirə aid olunan xarici dövlətlərin xəzinədarlıq notlarının dəyersizləşməsi üzrə ehtiyatda və ümumi balans dəyərində dəyişikliklər aşağıdakı cədvəldə təqdim edilir:

	Dəyersizləşmə üzrə ehtiyat		Ümumi balans dəyəri	
	1-ci Mərhələ	Cəmi	1-ci Mərhələ	Cəmi
Xarici dövlətlərin xəzinədarlıq notları				
1 yanvar 2024-cü il tarixinə qalıq	884	884	9,397,410	9,397,410
<i>Dövr üzrə dəyersizləşmə üçün ehtiyat ayırmalarına təsir edən dəyişikliklər:</i>				
Yeni yaradılmış və ya alınmış aktivlər	-	-	-	-
Dövr ərzində tanınması dayandırılmış	(514)	(514)	(7,418,944)	(7,418,944)
Hesablanmış faizlərdə dəyişikliklər	-	-	(50,931)	(50,931)
Dövr üzrə dəyersizləşmə üçün ehtiyat ayırmalarına təsir edən cəmi dəyişikliklər	(514)	(514)	(7,469,875)	(7,469,875)
<i>Dövr üzrə dəyersizləşmə üçün ehtiyat ayırmalarına təsir etməyən dəyişikliklər:</i>				
Məzənnə fərqi və digər dəyişikliklər	-	-	67,397	67,397
31 dekabr 2024-cü il tarixinə qalıq	370	370	1,994,932	1,994,932

	Dəyersizləşmə üzrə ehtiyat		Ümumi balans dəyəri	
	1-ci Mərhələ	Cəmi	1-ci Mərhələ	Cəmi
Xarici dövlətlərin xəzinədarlıq notları				
1 yanvar 2023-cü il tarixinə qalıq	269	269	5,229,320	5,229,320
<i>Dövr üzrə dəyersizləşmə üçün ehtiyat ayırmalarına təsir edən dəyişikliklər:</i>				
Yeni yaradılmış və ya alınmış aktivlər	818	818	14,893,510	14,893,510
Dövr ərzində tanınması dayandırılmış	(203)	(203)	(10,729,216)	(10,729,216)
Hesablanmış faizlərdə dəyişikliklər	-	-	41,965	41,965
Dövr üzrə dəyersizləşmə üçün ehtiyat ayırmalarına təsir edən cəmi dəyişikliklər	615	615	4,206,259	4,206,259
<i>Dövr üzrə dəyersizləşmə üçün ehtiyat ayırmalarına təsir etməyən dəyişikliklər:</i>				
Məzənnə fərqi və digər dəyişikliklər	-	-	(38,169)	(38,169)
31 dekabr 2023-cü il tarixinə qalıq	884	884	9,397,410	9,397,410

Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı

31 dekabr 2024-cü il üzrə konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına dair qeydlər
(Əksi göstərilmədiyi təqdirdə, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə ifadə olunmuşdur)

9 Borc qiymətli kağızlar (davamı)

Ədalətli dəyərinin dəyişməsi sair məcmu gəlirə aid olunan qeyri-rezident yerli hakimiyyət orqanları və bələdiyyə istiqrazlarının dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyatda və ümumi balans dəyərində dəyişikliklər aşağıdakı cədvəldə təqdim edilir:

	Dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat		Ümumi balans dəyəri	
	1-ci Mərhələ	Cəmi	1-ci Mərhələ	Cəmi
Qeyri-rezident yerli hakimiyyət orqanları və bələdiyyə istiqrazları				
1 yanvar 2024-cü il tarixinə qalıq	15	15	383,385	383,385
<i>Dövr üzrə dəyərsizləşmə üçün ehtiyat ayırmalarına təsir edən dəyişikliklər:</i>				
Yeni yaradılmış və ya alınmış aktivlər	-	-	-	-
Dövr ərzində tanınması dayandırılmış	(4)	(4)	(310,035)	(310,035)
Hesablanmış faizlərdə dəyişikliklər	-	-	(3,242)	(3,242)
Dövr üzrə dəyərsizləşmə üçün ehtiyat ayırmalarına təsir edən cəmi dəyişikliklər	(4)	(4)	(313,277)	(313,277)
<i>Dövr üzrə dəyərsizləşmə üçün ehtiyat ayırmalarına təsir etməyən dəyişikliklər:</i>				
Məzənnə fərqi və digər dəyişikliklər	-	-	(9,509)	(9,509)
31 dekabr 2024-cü il tarixinə qalıq	11	11	60,599	60,599

	Dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat		Ümumi balans dəyəri	
	1-ci Mərhələ	Cəmi	1-ci Mərhələ	Cəmi
Qeyri-rezident yerli hakimiyyət orqanları və bələdiyyə istiqrazları				
1 yanvar 2023-cü il tarixinə qalıq	95	95	702,163	702,163
<i>Dövr üzrə dəyərsizləşmə üçün ehtiyat ayırmalarına təsir edən dəyişikliklər:</i>				
Yeni yaradılmış və ya alınmış aktivlər	7	7	210,689	210,689
Dövr ərzində tanınması dayandırılmış	(87)	(87)	(530,103)	(530,103)
Hesablanmış faizlərdə dəyişikliklər	-	-	(1,224)	(1,224)
Dövr üzrə dəyərsizləşmə üçün ehtiyat ayırmalarına təsir edən cəmi dəyişikliklər	(80)	(80)	(320,638)	(320,638)
<i>Dövr üzrə dəyərsizləşmə üçün ehtiyat ayırmalarına təsir etməyən dəyişikliklər:</i>				
Məzənnə fərqi və digər dəyişikliklər	-	-	1,860	1,860
31 dekabr 2023-cü il tarixinə qalıq	15	15	383,385	383,385

Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı

31 dekabr 2024-cü il üzrə konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına dair qeydlər
(Əksi göstərilmədiyi təqdirdə, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə ifadə olunmuşdur)

9 Borc qiymətli kağızlar (davamı)

Ədalətli dəyərinin dəyişməsi sair məcmu gəlirə aid olunan korporativ istiqrazların dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyatda və ümumi balans dəyərində dəyişikliklər aşağıdakı cədvəldə təqdim edilir:

	Dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat		Ümumi balans dəyəri	
	1-ci Mərhələ	Cəmi	1-ci Mərhələ	Cəmi
Korporativ istiqrazlar				
1 yanvar 2024-cü il tarixinə qalıq	10	10	105,683	105,683
<i>Dövr üzrə dəyərsizləşmə üçün ehtiyat ayırmalarına təsir edən dəyişikliklər:</i>				
Yeni yaradılmış və ya alınmış aktivlər	-	-	-	-
Dövr ərzində tanınması dayandırılmış	(10)	(10)	(102,232)	(102,232)
Hesablanmış faizlərdə dəyişikliklər	-	-	(2,221)	(2,221)
Dövr üzrə dəyərsizləşmə üçün ehtiyat ayırmalarına təsir edən cəmi dəyişikliklər	(10)	(10)	(104,453)	(104,453)
<i>Dövr üzrə dəyərsizləşmə üçün ehtiyat ayırmalarına təsir etməyən dəyişikliklər:</i>				
Məzənnə fərqi və digər dəyişikliklər	-	-	(1,230)	(1,230)
31 dekabr 2024-cü il tarixinə qalıq	-	-	-	-
	Dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat		Ümumi balans dəyəri	
	1-ci Mərhələ	Cəmi	1-ci Mərhələ	Cəmi
Korporativ istiqrazlar				
1 yanvar 2023-cü il tarixinə qalıq	113	113	304,432	304,432
<i>Dövr üzrə dəyərsizləşmə üçün ehtiyat ayırmalarına təsir edən dəyişikliklər:</i>				
Yeni yaradılmış və ya alınmış aktivlər	43	43	82,551	82,551
Dövr ərzində tanınması dayandırılmış	(146)	(146)	(281,247)	(281,247)
Hesablanmış faizlərdə dəyişikliklər	-	-	180	180
Dövr üzrə dəyərsizləşmə üçün ehtiyat ayırmalarına təsir edən cəmi dəyişikliklər	(103)	(103)	(198,516)	(198,516)
<i>Dövr üzrə dəyərsizləşmə üçün ehtiyat ayırmalarına təsir etməyən dəyişikliklər:</i>				
Məzənnə fərqi və digər dəyişikliklər	-	-	(233)	(233)
31 dekabr 2023-cü il tarixinə qalıq	10	10	105,683	105,683

Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı

31 dekabr 2024-cü il üzrə konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına dair qeydlər
(Əksi göstərilmədiyi təqdirdə, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə ifadə olunmuşdur)

9 Borc qiymətli kağızlar (davamı)

Ədalətli dəyərinin dəyişməsi sair məcmu gəlirə aid olunan xarici dövlət istiqrazlarının dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyatda və ümumi balans dəyərində dəyişikliklər aşağıdakı cədvəldə təqdim edilir:

	Dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat		Ümumi balans dəyəri	
	1-ci Mərhələ	Cəmi	1-ci Mərhələ	Cəmi
Xarici dövlət istiqrazları				
1 yanvar 2024-cü il tarixinə qalıq	11	11	58,006	58,006
<i>Dövr üzrə dəyərsizləşmə üçün ehtiyat ayırmalarına təsir edən dəyişikliklər:</i>				
Yeni yaradılmış və ya alınmış aktivlər	-	-	-	-
Dövr ərzində tanınması dayandırılmış	(1)	(1)	(14,617)	(14,617)
Hesablanmış faizlərdə dəyişikliklər	-	-	-	-
Dövr üzrə dəyərsizləşmə üçün ehtiyat ayırmalarına təsir edən cəmi dəyişikliklər	(1)	(1)	(14,617)	(14,617)
<i>Dövr üzrə dəyərsizləşmə üçün ehtiyat ayırmalarına təsir etməyən dəyişikliklər:</i>				
Məzənnə fərqi və digər dəyişikliklər	-	-	8,954	8,954
31 dekabr 2024-cü il tarixinə qalıq	10	10	52,343	52,343

	Dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat		Ümumi balans dəyəri	
	1-ci Mərhələ	Cəmi	1-ci Mərhələ	Cəmi
Xarici dövlət istiqrazları				
1 yanvar 2023-cü il tarixinə qalıq	10	10	164,454	164,454
<i>Dövr üzrə dəyərsizləşmə üçün ehtiyat ayırmalarına təsir edən dəyişikliklər:</i>				
Yeni yaradılmış və ya alınmış aktivlər	10	10	51,597	51,597
Dövr ərzində tanınması dayandırılmış	(9)	(9)	(158,035)	(158,035)
Hesablanmış faizlərdə dəyişikliklər	-	-	747	747
Dövr üzrə dəyərsizləşmə üçün ehtiyat ayırmalarına təsir edən cəmi dəyişikliklər	1	1	(105,691)	(105,691)
<i>Dövr üzrə dəyərsizləşmə üçün ehtiyat ayırmalarına təsir etməyən dəyişikliklər:</i>				
Məzənnə fərqi və digər dəyişikliklər	-	-	(757)	(757)
31 dekabr 2023-cü il tarixinə qalıq	11	11	58,006	58,006

Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı

31 dekabr 2024-cü il üzrə konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına dair qeydlər
(Əksi göstərilmədiyi təqdirdə, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə ifadə olunmuşdur)

9 Borc qiymətli kağızlar (davamı)

Ədalətli dəyərinin dəyişməsi sair məcmu gəlirə aid olunan ipoteka ilə yüklü olan istiqrazların dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyatda və ümumi balans dəyərində dəyişikliklər aşağıdakı cədvəldə təqdim edilir:

	Dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat		Ümumi balans dəyəri	
	1-ci Mərhələ	Cəmi	1-ci Mərhələ	Cəmi
İpoteka ilə yüklü olan istiqrazlar				
1 yanvar 2024-cü il tarixinə qalıq	-	-	-	-
<i>Dövr üzrə dəyərsizləşmə üçün ehtiyat ayırmalarına təsir edən dəyişikliklər:</i>				
Yeni yaradılmış və ya alınmış aktivlər	-	-	-	-
Dövr ərzində tanınması dayandırılmış	-	-	-	-
Hesablanmış faizlərdə dəyişikliklər	-	-	-	-
Dövr üzrə dəyərsizləşmə üçün ehtiyat ayırmalarına təsir edən cəmi dəyişikliklər	-	-	-	-
<i>Dövr üzrə dəyərsizləşmə üçün ehtiyat ayırmalarına təsir etməyən dəyişikliklər:</i>				
Məzənnə fərqi və digər dəyişikliklər	-	-	-	-
31 dekabr 2024-cü il tarixinə qalıq	-	-	-	-

	Dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat		Ümumi balans dəyəri	
	1-ci Mərhələ	Cəmi	1-ci Mərhələ	Cəmi
İpoteka ilə yüklü olan istiqrazlar				
1 yanvar 2023-cü il tarixinə qalıq	2	2	6,775	6,775
<i>Dövr üzrə dəyərsizləşmə üçün ehtiyat ayırmalarına təsir edən dəyişikliklər:</i>				
Yeni yaradılmış və ya alınmış aktivlər	-	-	-	-
Dövr ərzində tanınması dayandırılmış	(2)	(2)	(6,635)	(6,635)
Hesablanmış faizlərdə dəyişikliklər	-	-	(52)	(52)
Dövr üzrə dəyərsizləşmə üçün ehtiyat ayırmalarına təsir edən cəmi dəyişikliklər	(2)	(2)	(6,687)	(6,687)
<i>Dövr üzrə dəyərsizləşmə üçün ehtiyat ayırmalarına təsir etməyən dəyişikliklər:</i>				
Məzənnə fərqi və digər dəyişikliklər	-	-	(88)	(88)
31 dekabr 2023-cü il tarixinə qalıq	-	-	-	-

Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı

31 dekabr 2024-cü il üzrə konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına dair qeydlər
(Əksi göstərilmədiyi təqdirdə, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə ifadə olunmuşdur)

9 Borc qiymətli kağızlar (davamı)

Ədalətli dəyərinin dəyişməsi sair məcmu gəlirə aid olunan Azərbaycan Respublikası İpoteka və Kredit Zəmanət Fondu istiqrazlarının dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyatda və ümumi balans dəyərində dəyişikliklər aşağıdakı cədvəldə təqdim edilir:

	Dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat		Ümumi balans dəyəri	
	1-ci Mərhələ	Cəmi	1-ci Mərhələ	Cəmi
Azərbaycan Respublikası İpoteka və Kredit Zəmanət Fondu istiqrazları				
1 yanvar 2024-cü il tarixinə qalıq	646	646	966,635	966,635
<i>Dövr üzrə dəyərsizləşmə üçün ehtiyat ayırmalarına təsir edən dəyişikliklər:</i>				
Yeni yaradılmış və ya alınmış aktivlər	509	509	658,385	658,385
Dövr ərzində tanınması dayandırılmış	-	-	(151,652)	(151,652)
Digər dəyişikliklər	248	248	-	-
Hesablanmış faizlərdə dəyişikliklər	-	-	38,606	38,606
Dövr üzrə dəyərsizləşmə üçün ehtiyat ayırmalarına təsir edən cəmi dəyişikliklər	757	757	545,339	545,339
<i>Dövr üzrə dəyərsizləşmə üçün ehtiyat ayırmalarına təsir etməyən dəyişikliklər:</i>				
Məzənnə fərqi və digər dəyişikliklər	-	-	-	-
31 dekabr 2024-cü il tarixinə qalıq	1,403	1,403	1,511,974	1,511,974

	Dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat		Ümumi balans dəyəri	
	1-ci Mərhələ	Cəmi	1-ci Mərhələ	Cəmi
Azərbaycan Respublikası İpoteka və Kredit Zəmanət Fondu istiqrazları				
1 yanvar 2023-cü il tarixinə qalıq	487	487	584,119	584,119
<i>Dövr üzrə dəyərsizləşmə üçün ehtiyat ayırmalarına təsir edən dəyişikliklər:</i>				
Yeni yaradılmış və ya alınmış aktivlər	328	328	559,125	559,125
Dövr ərzində tanınması dayandırılmış	(169)	(169)	(197,237)	(197,237)
Hesablanmış faizlərdə dəyişikliklər	-	-	20,628	20,628
Dövr üzrə dəyərsizləşmə üçün ehtiyat ayırmalarına təsir edən cəmi dəyişikliklər	159	159	382,516	382,516
<i>Dövr üzrə dəyərsizləşmə üçün ehtiyat ayırmalarına təsir etməyən dəyişikliklər:</i>				
Məzənnə fərqi və digər dəyişikliklər	-	-	-	-
31 dekabr 2023-cü il tarixinə qalıq	646	646	966,635	966,635

(c) Amortizasiya olunmuş dəyərle qiymətləndirilən qiymətli kağızlar

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2024 və 31 dekabr 2023-cü il tarixlərinə kredit riski səviyyələri əsasında amortizasiya olunmuş dəyərle qiymətləndirilən qiymətli kağızların kredit keyfiyyətinə görə təhlili, eləcə də gözlənilən kredit zərərlərinin qiymətləndirilməsi məqsədilə onların mərhələlər üzrə açıqlanması göstərilir. Qrup tərəfindən istifadə edilən kredit riskinin təsnifatı sistemi və gözlənilən kredit zərərlərinin qiymətləndirilməsi yanaşması, o cümlədən amortizasiya olunmuş dəyərle qiymətləndirilən qiymətli kağızlara tətbiq edilən defolt və kredit riskində əhəmiyyətli artım (SICR) anlayışı haqqında məlumat üçün Qeyd 32-yə baxın. Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2024 və 31 dekabr 2023-cü il tarixlərinə amortizasiya olunmuş dəyərle qiymətləndirilən qiymətli kağızların balans dəyəri, həmçinin bu aktivlər üzrə Qrupun məruz qaldığı kredit riskinin maksimum həddini əks etdirir:

Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı

31 dekabr 2024-cü il üzrə konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına dair qeydlər
(Əksi göstərilmədiyi təqdirdə, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə ifadə olunmuşdur)

9 Borc qiymətli kağızlar (davamı)

	2024		2023	
	1-ci Mərhələ	Cəmi	1-ci Mərhələ	Cəmi
Qeyri-rezident agentlik notları				
- Ən yüksək dərəcə	86,910	86,910	86,938	86,938
Cəmi amortizasiya olunmuş dəyərle qiymətləndirilən aktivlərin balans dəyəri	86,910	86,910	86,938	86,938
Çıxılın: dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat	(22)	(22)	(29)	(29)
Balans dəyəri	86,888	86,888	86,909	86,909
Beynəlxalq maliyyə qurumları tərəfindən buraxılmış notlar				
- Ən yüksək dərəcə	260,931	260,931	260,744	260,744
Cəmi amortizasiya olunmuş dəyərle qiymətləndirilən aktivlərin balans dəyəri	260,931	260,931	260,744	260,744
Çıxılın: dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat	(48)	(48)	(15)	(15)
Balans dəyəri	260,883	260,883	260,729	260,729
Xarici dövlətlərin xəzinədarlıq notları				
- Ən yüksək dərəcə	1,810,087	1,810,087	1,361,283	1,361,283
Cəmi amortizasiya olunmuş dəyərle qiymətləndirilən aktivlərin balans dəyəri	1,810,087	1,810,087	1,361,283	1,361,283
Çıxılın: dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat	(334)	(334)	(162)	(162)
Balans dəyəri	1,809,753	1,809,753	1,361,121	1,361,121
"Aqrarkredit" QSC istiqrazları				
- Yüksək dərəcə	8,927,110	8,927,110	9,063,701	9,063,701
Cəmi amortizasiya olunmuş dəyərle qiymətləndirilən aktivlərin balans dəyəri	8,927,110	8,927,110	9,063,701	9,063,701
Çıxılın: dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat	(8,275)	(8,275)	(6,042)	(6,042)
Balans dəyəri	8,918,835	8,918,835	9,057,659	9,057,659
AR Maliyyə Nazirliyinin istiqrazları				
- Yüksək dərəcə	152,426	152,426	152,531	152,531
Cəmi amortizasiya olunmuş dəyərle qiymətləndirilən aktivlərin balans dəyəri	152,426	152,426	152,531	152,531
Çıxılın: dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat	(138)	(138)	(99)	(99)
Balans dəyəri	152,288	152,288	152,432	152,432

Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı

31 dekabr 2024-cü il üzrə konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına dair qeydlər
(Əksi göstərilmədiyi təqdirdə, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə ifadə olunmuşdur)

9 Borc qiymətli kağızlar (davamı)

Amortizasiya olunmuş dəyərlə qiymətləndirilən qeyri-rezident agentlik notlarının dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyatda və ümumi balans dəyərində dəyişikliklər aşağıdakı cədvəldə təqdim edilir:

	Dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat		Ümumi balans dəyəri	
	1-ci Mərhələ	Cəmi	1-ci Mərhələ	Cəmi
Qeyri-rezident agentlik notları				
1 yanvar 2024-cü il tarixinə qalıq	29	29	86,938	86,938
<i>Dövr üzrə dəyərsizləşmə üçün ehtiyat ayırmalarına təsir edən dəyişikliklər:</i>				
Yeni yaradılmış və ya alınmış aktivlər	-	-	-	-
Dövr ərzində tanınması dayandırılmış	-	-	-	-
Digər dəyişikliklər	(7)	(7)	-	-
Hesablanmış faizlərdə dəyişikliklər	-	-	(28)	(28)
Dövr üzrə dəyərsizləşmə üçün ehtiyat ayırmalarına təsir edən cəmi dəyişikliklər	(7)	(7)	(28)	(28)
31 dekabr 2024-cü il tarixinə qalıq	22	22	86,910	86,910

	Dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat		Ümumi balans dəyəri	
	1-ci Mərhələ	Cəmi	1-ci Mərhələ	Cəmi
Qeyri-rezident agentlik notları				
1 yanvar 2023-cü il tarixinə qalıq	-	-	-	-
<i>Dövr üzrə dəyərsizləşmə üçün ehtiyat ayırmalarına təsir edən dəyişikliklər:</i>				
Yeni yaradılmış və ya alınmış aktivlər	29	29	85,179	85,179
Dövr ərzində tanınması dayandırılmış	-	-	-	-
Hesablanmış faizlərdə dəyişikliklər	-	-	1,759	1,759
Dövr üzrə dəyərsizləşmə üçün ehtiyat ayırmalarına təsir edən cəmi dəyişikliklər	29	29	86,938	86,938
31 dekabr 2023-cü il tarixinə qalıq	29	29	86,938	86,938

Amortizasiya olunmuş dəyərlə qiymətləndirilən beynəlxalq maliyyə qurumları tərəfindən buraxılmış notların dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyatda və ümumi balans dəyərində dəyişikliklər aşağıdakı cədvəldə təqdim edilir:

	Dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat		Ümumi balans dəyəri	
	1-ci Mərhələ	Cəmi	1-ci Mərhələ	Cəmi
Beynəlxalq maliyyə qurumları tərəfindən buraxılmış notlar				
1 yanvar 2024-cü il tarixinə qalıq	15	15	260,744	260,744
<i>Dövr üzrə dəyərsizləşmə üçün ehtiyat ayırmalarına təsir edən dəyişikliklər:</i>				
Yeni yaradılmış və ya alınmış aktivlər	-	-	-	-
Dövr ərzində tanınması dayandırılmış	-	-	-	-
Digər dəyişikliklər	33	33	-	-
Hesablanmış faizlərdə dəyişikliklər	-	-	187	187
Dövr üzrə dəyərsizləşmə üçün ehtiyat ayırmalarına təsir edən cəmi dəyişikliklər	33	33	187	187
31 dekabr 2024-cü il tarixinə qalıq	48	48	260,931	260,931

Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı

31 dekabr 2024-cü il üzrə konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına dair qeydlər
(Əksi göstərilmədiyi təqdirdə, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə ifadə olunmuşdur)

9 Borc qiymətli kağızlar (davamı)

	Dəyersizləşmə üzrə ehtiyat		Ümumi balans dəyəri	
	1-ci Mərhələ	Cəmi	1-ci Mərhələ	Cəmi
Beynəlxalq maliyyə qurumları tərəfindən buraxılmış notlar				
1 yanvar 2023-cü il tarixinə qalıq	-	-	-	-
<i>Dövr üzrə dəyersizləşmə üçün ehtiyat ayırmalarına təsir edən dəyişikliklər:</i>				
Yeni yaradılmış və ya alınmış aktivlər	15	15	257,461	257,461
Dövr ərzində tanınması dayandırılmış	-	-	-	-
Hesablanmış faizlərdə dəyişikliklər	-	-	3,283	3,283
Dövr üzrə dəyersizləşmə üçün ehtiyat ayırmalarına təsir edən cəmi dəyişikliklər	15	15	260,744	260,744
31 dekabr 2023-cü il tarixinə qalıq	15	15	260,744	260,744

Amortizasiya olunmuş dəyərlə qiymətləndirilən xarici dövlətlərin xəzinədarlıq notlarının dəyersizləşməsi üzrə ehtiyatda və ümumi balans dəyərində dəyişikliklər aşağıdakı cədvəldə təqdim edilir:

	Dəyersizləşmə üzrə ehtiyat		Ümumi balans dəyəri	
	1-ci Mərhələ	Cəmi	1-ci Mərhələ	Cəmi
Xarici dövlətlərin xəzinədarlıq notları				
1 yanvar 2024-cü il tarixinə qalıq	162	162	1,361,283	1,361,283
<i>Dövr üzrə dəyersizləşmə üçün ehtiyat ayırmalarına təsir edən dəyişikliklər:</i>				
Yeni yaradılmış və ya alınmış aktivlər	82	82	445,030	445,030
Dövr ərzində tanınması dayandırılmış	-	-	-	-
Digər dəyişikliklər	90	90	-	-
Hesablanmış faizlərdə dəyişikliklər	-	-	3,774	3,774
Dövr üzrə dəyersizləşmə üçün ehtiyat ayırmalarına təsir edən cəmi dəyişikliklər	172	172	448,804	448,804
31 dekabr 2024-cü il tarixinə qalıq	334	334	1,810,087	1,810,087

	Dəyersizləşmə üzrə ehtiyat		Ümumi balans dəyəri	
	1-ci Mərhələ	Cəmi	1-ci Mərhələ	Cəmi
Xarici dövlətlərin xəzinədarlıq notları				
1 yanvar 2023-cü il tarixinə qalıq	-	-	-	-
<i>Dövr üzrə dəyersizləşmə üçün ehtiyat ayırmalarına təsir edən dəyişikliklər:</i>				
Yeni yaradılmış və ya alınmış aktivlər	162	162	1,346,389	1,346,389
Dövr ərzində tanınması dayandırılmış	-	-	-	-
Hesablanmış faizlərdə dəyişikliklər	-	-	14,894	14,894
Dövr üzrə dəyersizləşmə üçün ehtiyat ayırmalarına təsir edən cəmi dəyişikliklər	162	162	1,361,283	1,361,283
31 dekabr 2023-cü il tarixinə qalıq	162	162	1,361,283	1,361,283

Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı

31 dekabr 2024-cü il üzrə konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına dair qeydlər
(Əksi göstərilmədiyi təqdirdə, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə ifadə olunmuşdur)

9 Borc qiymətli kağızlar (davamı)

Amortizasiya olunmuş dəyərlə qiymətləndirilən "Aqrarkredit" QSC istiqrazlarının dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyatda və ümumi balans dəyərində dəyişikliklər aşağıdakı cədvəldə təqdim edilir:

	Dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat		Ümumi balans dəyəri	
	1-ci Mərhələ	Cəmi	1-ci Mərhələ	Cəmi
"Aqrarkredit" QSC istiqrazları				
1 yanvar 2024-cü il tarixinə qalıq	6,042	6,042	9,063,701	9,063,701
<i>Dövr üzrə dəyərsizləşmə üçün ehtiyat ayırmalarına təsir edən dəyişikliklər:</i>				
Yeni yaradılmış və ya alınmış aktivlər	-	-	-	-
Dövr ərzində tanınması dayandırılmış	-	-	(136,591)	(136,591)
Digər dəyişikliklər	2,233	2,233	-	-
Hesablanmış faizlərdə dəyişikliklər	-	-	-	-
Dövr üzrə dəyərsizləşmə üçün ehtiyat ayırmalarına təsir edən cəmi dəyişikliklər	2,233	2,233	(136,591)	(136,591)
31 dekabr 2024-cü il tarixinə qalıq	8,275	8,275	8,927,110	8,927,110

	Dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat		Ümumi balans dəyəri	
	1-ci Mərhələ	Cəmi	1-ci Mərhələ	Cəmi
"Aqrarkredit" QSC istiqrazları				
1 yanvar 2023-cü il tarixinə qalıq	7,902	7,902	9,482,142	9,482,142
<i>Dövr üzrə dəyərsizləşmə üçün ehtiyat ayırmalarına təsir edən dəyişikliklər:</i>				
Yeni yaradılmış və ya alınmış aktivlər	-	-	-	-
Dövr ərzində tanınması dayandırılmış	(1,860)	(1,860)	(418,439)	(418,439)
Hesablanmış faizlərdə dəyişikliklər	-	-	(2)	(2)
Dövr üzrə dəyərsizləşmə üçün ehtiyat ayırmalarına təsir edən cəmi dəyişikliklər	(1,860)	(1,860)	(418,441)	(418,441)
31 dekabr 2023-cü il tarixinə qalıq	6,042	6,042	9,063,701	9,063,701

Amortizasiya olunmuş dəyərlə qiymətləndirilən Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyinin istiqrazlarının dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyatda və ümumi balans dəyərində dəyişikliklər aşağıdakı cədvəldə təqdim edilir:

	Dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat		Ümumi balans dəyəri	
	1-ci Mərhələ	Cəmi	1-ci Mərhələ	Cəmi
AR Maliyyə Nazirliyinin istiqrazları				
1 yanvar 2024-cü il tarixinə qalıq	99	99	152,531	152,531
<i>Dövr üzrə dəyərsizləşmə üçün ehtiyat ayırmalarına təsir edən dəyişikliklər:</i>				
Yeni yaradılmış və ya alınmış aktivlər	-	-	-	-
Dövr ərzində tanınması dayandırılmış	-	-	(105)	(105)
Digər dəyişikliklər	39	39	-	-
Hesablanmış faizlərdə dəyişikliklər	-	-	-	-
Dövr üzrə dəyərsizləşmə üçün ehtiyat ayırmalarına təsir edən cəmi dəyişikliklər	39	39	(105)	(105)
31 dekabr 2024-cü il tarixinə qalıq	138	138	152,426	152,426

Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı

31 dekabr 2024-cü il üzrə konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına dair qeydlər
(Əksi göstərilmədiyi təqdirdə, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə ifadə olunmuşdur)

9 Borc qiymətli kağızlar (davamı)

	Dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat		Ümumi balans dəyəri	
	1-ci Mərhələ	Cəmi	1-ci Mərhələ	Cəmi
AR Maliyyə Nazirliyinin istiqrazları				
1 yanvar 2023-cü il tarixinə qalıq	-	-	515	515
<i>Dövr üzrə dəyərsizləşmə üçün ehtiyat ayırmalarına təsir edən dəyişikliklər:</i>				
Yeni yaradılmış və ya alınmış aktivlər	99	99	152,406	152,406
Dövr ərzində tanınması dayandırılmış	-	-	(503)	(503)
Hesablanmış faizlərdə dəyişikliklər	-	-	113	113
Dövr üzrə dəyərsizləşmə üçün ehtiyat ayırmalarına təsir edən cəmi dəyişikliklər	99	99	152,016	152,016
31 dekabr 2023-cü il tarixinə qalıq	99	99	152,531	152,531

10 Banklara verilmiş kreditlər**Mühüm uçot siyasəti prinsipləri**

Biznes model və pul axınlarının xüsusiyyətinə əsasən Qrup banklara verilmiş kreditlərin müqavilə üzrə pul axınlarının əldə edilməsi məqsədilə saxlanılmasını və həmin pul axınların yalnız əsas borc və faiz ödənişlərini əks etdirməsini nəzərə alaraq, həmin kreditləri amortizasiya olunmuş dəyərlə qiymətləndirmə kateqoriyasında təsnifləşdirir.

Qrup proqnozlar əsasında amortizasiya olunmuş dəyərlə qiymətləndirilən banklara verilmiş kreditlər üzrə GKZ-ni hər hesabat tarixində qiymətləndirir və kredit zərərləri üzrə ehtiyatı tanıyır.

Kredit riskində əhəmiyyətli artımın baş verməsinin Qrup tərəfindən müəyyən edilməsi qaydası Qeyd 32-də təqdim edilir.

	31 dekabr 2024	31 dekabr 2023
Banklara verilmiş kreditlər	455,936	504,546
Dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat	(442,175)	(431,595)
Banklara verilmiş kreditlərin balans dəyəri	13,761	72,951

31 dekabr 2024 və 31 dekabr 2023-cü il tarixlərinə banklara verilmiş kreditlərin ümumi balans dəyəri və dəyərsizləşmə ehtiyatı kateqoriyalar üzrə aşağıdakı cədvəldə açıqlanmışdır:

	31 dekabr 2024			31 dekabr 2023		
	Ümumi balans dəyəri	Dəyərsizləşmə ehtiyatı	Balans dəyəri	Ümumi balans dəyəri	Dəyərsizləşmə ehtiyatı	Balans dəyəri
Yenidən maliyyələşdirmə kreditləri	455,936	(442,175)	13,761	504,546	(431,595)	72,951
Cəmi	455,936	(442,175)	13,761	504,546	(431,595)	72,951

Yenidən maliyyələşdirmə kreditləri hüquqi şəxslərə Mərkəzi Bankın pul siyasətinin həyata keçirilməsi məqsədilə verilir. 31 dekabr 2024 və 2023-cü il tarixlərində heç bir bank üzrə kreditlərin qalığı Qrupun kapitalının 10%-dən çox olmamışdır.

10 Banklara verilmiş kreditlər (davamı)

Hesabat dövrünün əvvəli və sonu arasındakı müddətdə banklara verilmiş kreditlər üçün dəyərsizləşmə üzrə ehtiyatda dəyişikliklər aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

	2024				2023			
	1-ci mərhələ	2-ci mərhələ	3-cü mərhələ	Cəmi	1-ci mərhələ	2-ci mərhələ	3-cü mərhələ	Cəmi
Yenidən maliyyələşdirmə kreditləri								
1 yanvar tarixinə qalıq	28	2	431,565	431,595	585	1,615	367,380	369,580
Dəyərsizləşmə üzrə ehtiyatda xalis dəyişiklik	(28)	(2)	(1,862)	(1,892)	(557)	(1,613)	51,706	49,536
Dövr ərzində verilmiş kreditlər	-	-	-	-	-	-	-	-
GKZ-nin cari dəyəri üzrə diskontlaşma	-	-	12,472	12,472	-	-	12,479	12,479
31 dekabr tarixinə qalıq	-	-	442,175	442,175	28	2	431,565	431,595

Dövr ərzində maliyyə alətlərinin ümumi balans dəyərində baş vermiş, dəyərsizləşmə üzrə ehtiyata təsir göstərmiş dəyişikliklər aşağıdakılardır:

	2024				2023			
	1-ci mərhələ	2-ci mərhələ	3-cü mərhələ	Cəmi	1-ci mərhələ	2-ci mərhələ	3-cü mərhələ	Cəmi
Yenidən maliyyələşdirmə kreditləri								
1 yanvar tarixinə qalıq	41,657	3,167	459,722	504,546	167,634	45,359	445,476	658,469
2-ci mərhələyə köçürmə	-	-	-	-	(2,616)	2,616	-	-
3-cü mərhələyə köçürmə	-	-	-	-	-	(15,716)	15,716	-
Dövr ərzində ödənilmiş kreditlər	(41,657)	(3,167)	(16,258)	(61,082)	(123,361)	(29,092)	(13,949)	(166,402)
Dövr ərzində verilmiş kreditlər	-	-	-	-	-	-	-	-
GKZ-nin cari dəyəri üzrə diskontlaşma	-	-	12,472	12,472	-	-	12,479	12,479
Digər dəyişikliklər	-	-	-	-	-	-	-	-
31 dekabr tarixinə qalıq	-	-	455,936	455,936	41,657	3,167	459,722	504,546

Dövr ərzində banklara verilmiş kreditlərin dəyərsizləşməsi üzrə tanınmış ehtiyata müxtəlif amillər təsir göstərir. GKZ-nin ölçülməsi haqqında ətraflı məlumat Qeyd 32-də açıqlanır.

10 Banklara verilmiş kreditlər (davamı)

31 dekabr 2024 və 2023-cü il tarixlərinə amortizasiya olunmuş dəyərlə qiymətləndirilən banklara verilmiş kreditlər üzrə kredit riskinin ödəmə qabiliyyəti dərəcələrinə görə təhlili aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

	2024				2023			
	1-ci mərhələ	2-ci mərhələ	3-cü mərhələ	Cəmi	1-ci mərhələ	2-ci mərhələ	3-cü mərhələ	Cəmi
Yenidən maliyyələşdirmə kreditləri								
- Yüksək dərəcə	-	-	13,774	13,774	41,657	3,167	27,564	72,388
- Orta dərəcə	-	-	-	-	-	-	-	-
- Defolt	-	-	442,162	442,162	-	-	432,158	432,158
Ümumi balans dəyəri	-	-	455,936	455,936	41,657	3,167	459,722	504,546
Dəyersizləşmə üzrə ehtiyat	-	-	(442,175)	(442,175)	(28)	(2)	(431,565)	(431,595)
Balans dəyəri	-	-	13,761	13,761	41,629	3,165	28,157	72,951

Yuxarıdakı cədvəllərdə istifadə olunan kredit riskinin təsnifatı sistemi haqqında məlumat Qeyd 32-də göstərilir.

Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı

31 dekabr 2024-cü il üzrə konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına dair qeydlər
(Əksi göstərilmədiyi təqdirdə, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə ifadə olunmuşdur)

10 Banklara verilmiş kreditlər (davamı)

Qrupun girov əldə etmə siyasəti hesabat dövrü ərzində əhəmiyyətli dərəcədə dəyişməmiş və əvvəlki dövrdən etibarən Qrupun saxladığı girovun ümumi keyfiyyətində ciddi dəyişiklik olmamışdır. 31 dekabr 2024-cü il tarixinə banklara verilmiş yenidən maliyyələşdirmə kreditləri üzrə təminatın təhlili aşağıda göstərilir:

	Cəmi
Girovla təmin edilmiş kreditlər:	
- dövlət təminatlı	13,761
- ticarət tipli daşınmaz əmlak	-
Banklara verilmiş təminatlı kreditlərin balans dəyəri	13,761
Təminatlı kreditlər	-
Cəmi banklara verilmiş kreditlərin balans dəyəri	13,761

31 dekabr 2023-cü il tarixinə banklara verilmiş yenidən maliyyələşdirmə kreditləri üzrə girov barədə məlumat aşağıda göstərilir:

	Cəmi
Girovla təmin edilmiş kreditlər:	
- dövlət təminatlı	72,340
- ticarət tipli daşınmaz əmlak	611
Banklara verilmiş təminatlı kreditlərin balans dəyəri	72,951
Təminatlı kreditlər	-
Cəmi banklara verilmiş kreditlərin balans dəyəri	72,951

31 dekabr 2024-cü il tarixinə banklara verilmiş dəyərsizləşmiş yenidən maliyyələşdirmə kreditləri üzrə təminatın təhlili aşağıda göstərilir:

	Cəmi
Girovla təmin edilmiş kreditlər:	
- dövlət təminatlı	13,761
- ticarət tipli daşınmaz əmlak	-
Banklara verilmiş təminatlı kreditlərin balans dəyəri	13,761
Təminatlı kreditlər	-
Cəmi banklara verilmiş kreditlərin balans dəyəri	13,761

31 dekabr 2023-cü il tarixinə banklara verilmiş dəyərsizləşmiş yenidən maliyyələşdirmə kreditləri üzrə təminatın təhlili aşağıda göstərilir:

	Cəmi
Girovla təmin edilmiş kreditlər:	
- dövlət təminatlı	27,546
- ticarət tipli daşınmaz əmlak	611
Banklara verilmiş təminatlı kreditlərin balans dəyəri	28,157
Təminatlı kreditlər	-
Cəmi banklara verilmiş kreditlərin balans dəyəri	28,157

Təminatlı kreditlər istisna olmaqla, digər bütün kreditlər (girov təminatının satış vaxtında diskontlaşdırılan dəyəri nəzərə alınmadan) kreditin məbləğindən artıq həcmdə təmin olunmuşdur.

Girovların aktiv kimi tanınması

31 dekabr 2024-cü il tarixində tamamlanan il ərzində Qrup kommersiya banklarına verilmiş kreditlər üzrə girovu balansla almaqla, xalis balans dəyəri 4,689 min AZN (31 dekabr 2023: 18,075 min AZN) məbləğində daşınmaz əmlakdan ibarət olan aktivləri əldə etmişdir. Qrupun siyasəti bu aktivləri mümkün qədər qısa zamanda realizasiya etməkdən ibarətdir.

Həssaslıq**31 dekabr 2024**

Defolt baş verəcəyi halda itirilməsi gözlənilən məbləğ (LGD) üzrə artım. Defolt baş verəcəyi halda itirilməsi gözlənilən məbləğ (LGD) təxminlərinin 10 faiz-bənd artması 31 dekabr 2024-cü il tarixinə ümumi kredit zərərləri üçün ehtiyatın 3 min AZN (2023: 190 min AZN) daha çox olmasına gətirib çıxarardı.

Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı

31 dekabr 2024-cü il üzrə konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına dair qeydlər
(Əksi göstərilmədiyi təqdirdə, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə ifadə olunmuşdur)

10 Banklara verilmiş kreditlər (davamı)

Defolt ehtimalı (PD) üzrə artım. Defolt ehtimalı (PD) təxminlərinin 10 faiz-bənd artması 31 dekabr 2024-cü il tarixinə ümumi kredit zərərləri üçün ehtiyatın 638 min AZN (2023: 2,681 min AZN) daha çox olmasına gətirib çıxarardı.

11 Bank olmayan kredit təşkilatlarına verilmiş kreditlər

Bank olmayan kredit təşkilatlarına verilmiş kreditlərə Azərbaycan Respublikasının Prezidentinin 28 fevral 2019-cu il tarixində imzaladığı "Azərbaycan Respublikasında fiziki şəxslərin problemli kreditlərinin həlli ilə bağlı əlavə tədbirlər haqqında" Fərmanına müvafiq olaraq dövlət zəmanəti ilə verilmiş aşağı faizli kreditlər daxildir.

	31 dekabr 2024	31 dekabr 2023
Bank olmayan kredit təşkilatlarına verilmiş kreditlər, ehtiyat ayırmalarından əvvəlki qalıq	649	7,589
Dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat	(1)	(5)
Bank olmayan kredit təşkilatlarına verilmiş kreditlər, dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat çıxılmaqla	648	7,584

12 Əmanətlərin Sığortalanması Fonduna verilmiş kreditlər

	31 dekabr 2024	31 dekabr 2023
Əmanətlərin Sığortalanması Fonduna (yüksək dərəcə) verilmiş kreditlər, ehtiyat ayırmalarından əvvəlki qalıq	164,112	216,584
Dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat	(167)	(165)
Əmanətlərin Sığortalanması Fonduna verilmiş kreditlər, dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat çıxılmaqla	163,945	216,419

Azərbaycan Əmanətlərin Sığortalanması Fonduna verilmiş kreditlərə lisenziyası ləğv edilmiş və müvafiq məhkəmə qərarları əsasında müflis elan olunmuş banklarda fiziki şəxslərin qorunan əmanətlərinin qaytarılması üzrə kompensasiyaların ödənilməsi, bununla da maliyyə-bank sisteminin dayanıqlığını təmin etmək məqsədilə dövlət zəmanəti ilə verilmiş aşağı faizli kreditlər daxildir.

2024-cü il ərzində əsas borc üzrə 67,500 min AZN (2023: 22,500 min AZN) məbləğində vəsait geri ödənilmişdir. Bu borc ilkin tanınma zamanı 6.25% uçot dərəcəsi tətbiq edilməklə hesablanmış ədalətli dəyərle qeydə alınmışdır.

Dövr ərzində maliyyə alətlərinin ümumi balans dəyərində baş vermiş dəyişikliklər aşağıdakılardır:

	2024		2023	
	1-ci mərhələ	Cəmi	1-ci mərhələ	Cəmi
Əmanətlərin Sığortalanması Fonduna verilmiş kreditlər				
1 yanvar tarixinə qalıq	216,584	216,584	221,940	221,940
Dövr ərzində ödənilmiş kreditlər	(67,500)	(67,500)	(22,500)	(22,500)
Dövr ərzində verilmiş kreditlər	-	-	-	-
Hesablanmış alınacaq faizlərdə dəyişikliklər	-	-	-	-
Effektiv faiz dərəcəsi metodu ilə hesablanmış faiz gəlirləri	12,927	12,927	14,170	14,170
Maliyyə aktivlərinin yenidən qiymətləndirilməsi üzrə gəlir	2,101	2,101	2,974	2,974
31 dekabr tarixinə qalıq	164,112	164,112	216,584	216,584

13 Torpaq, tikili və avadanlıqlar

Tikili və avadanlıqlar hər hansı yığılmış amortizasiya və ehtiyac yaranarsa, dəyərsizləşmə üzrə zərər çıxılmaqla ilkin dəyərlə uçota alınır. Torpaq və başa çatdırılmamış tikililər üçün amortizasiya hesablanmır. Digər əsas vəsaitlər üzrə amortizasiya ayrı-ayrı aktivlərin hesablanmış faydalı istifadə müddətləri üzrə düz xətt prinsipi əsasında aktivin ilkin dəyərini onun qalıq dəyərindən azaltmaqla hesablanır. Amortizasiyanın hesablanması aktivin istifadə üçün hazır olduğu tarixdən başlanır. Aktivlər üzrə təxmin edilən faydalı istifadə müddətləri aşağıdakı illik köhnəlmə dərəcələri ilə müəyyən olunur:

Binalar və qurğular	3%
Mebel və avadanlıqlar	20-25%
Kompüter və rabitə avadanlıqları	25%
Nəqliyyat vasitələri	15%

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2024-cü il tarixində tamamlanan il üzrə torpaq, tikili və avadanlıqların hərəketi haqqında məlumat təqdim olunur:

	Torpaq	Binalar	Mebel və avadanlıq	Kompüter və rabitə avadanlığı	Nəqliyyat vasitələri	Başa çatdırılmamış tikililər	Cəmi
İlkin dövr							
1 yanvar 2024-cü il tarixinə qalıq	16,062	54,030	86,362	45,516	4,877	281,881	488,728
Əlavələr	-	-	208	943	183	195,557	196,891
Silinmələr	-	-	(1,322)	(6,911)	(264)	-	(8,497)
Digər	-	257	(233)	45	-	-	69
İnvestisiya mülkiyyətinə köçürmələr	-	(203)	-	-	-	-	(203)
31 dekabr 2024-cü il tarixinə qalıq	16,062	54,084	85,015	39,593	4,796	477,438	676,988
Köhnəlmə							
1 yanvar 2024-cü il tarixinə qalıq	-	(27,820)	(63,909)	(40,015)	(3,535)	-	(135,279)
İl üzrə köhnəlmə	-	(1,732)	(6,935)	(3,093)	(365)	-	(12,125)
Silinmələr	-	-	1,320	6,905	260	-	8,485
Digər	-	(221)	207	(118)	(27)	-	(159)
İnvestisiya mülkiyyətinə köçürmələr	-	127	-	-	-	-	127
31 dekabr 2024-cü il tarixinə qalıq	-	(29,646)	(69,317)	(36,321)	(3,667)	-	(138,951)
Balans dəyəri							
31 dekabr 2024-cü il tarixinə	16,062	24,438	15,698	3,272	1,129	477,438	538,037

Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı

31 dekabr 2024-cü il üzrə konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına dair qeydlər

(Əksi göstərilmədiyi təqdirdə, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə ifadə olunmuşdur)

13 Torpaq, tikili və avadanlıqlar (davamı)

Başa çatdırılmamış tikililər kateqoriyasında AMB-nin Bakı şəhəri, Nizami rayonunda yerləşən yeni inzibati binasının inşası üzrə baş podratçı və digər təşkilatlarla bağlanmış müqaviləyə əsasən 434,703 min AZN və digər kapital qoyuluşlarına aid 42,735 min AZN məbləğində yerinə yetirilmiş işlər (ƏDV ilə birlikdə) göstərilmişdir. Yeni binanın təhvil verilməsi üçün baş podratçı və digər təşkilatlarla bağlanmış müqavilə çərçivəsində yerinə yetiriləcək işlər üzrə 153,883 min AZN (2023: 355,096 min AZN) nəzərdə tutulub.

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2023-cü il tarixində tamamlanan il üzrə torpaq, tikili və avadanlıqların hərəketi haqqında məlumat təqdim olunur:

	Torpaq	Binalar	Mebel və avadanlıq	Kompüter və rabitə avadanlığı	Nəqliyyat vasitələri	Başa çatdırılmamış tikililər	Cəmi
İlkin dövr							
1 yanvar 2023-cü il tarixinə qalıq	16,062	61,554	66,076	44,604	4,589	217,633	410,518
Əlavələr	-	161	4,204	612	222	113,366	118,565
Silinmələr	-	-	(71)	(116)	-	-	(187)
Digər	-	(37)	258	(116)	66	-	171
İnvestisiya mülkiyyətinə köçürmələr	-	(40,339)	-	-	-	-	(40,339)
Başa çatdırılmamış tikililərdən köçürmələr	-	32,691	15,895	532	-	(49,118)	-
31 dekabr 2023-cü il tarixinə qalıq	16,062	54,030	86,362	45,516	4,877	281,881	488,728
Köhnəlmə							
1 yanvar 2023-cü il tarixinə qalıq	-	(26,884)	(57,771)	(34,802)	(3,110)	-	(122,567)
Əlavələr	-	(2,804)	(5,954)	(5,331)	(398)	-	(14,487)
Silinmələr	-	-	42	60	-	-	102
Digər	-	24	(226)	58	(27)	-	(171)
İnvestisiya mülkiyyətinə köçürmələr	-	1,844	-	-	-	-	1,844
31 dekabr 2023-cü il tarixinə qalıq	-	(27,820)	(63,909)	(40,015)	(3,535)	-	(135,279)
Balans dəyəri							
31 dekabr 2023-cü il tarixinə	16,062	26,210	22,453	5,501	1,342	281,881	353,449

Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı

31 dekabr 2024-cü il üzrə konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına dair qeydlər
(Əksi göstərilmədiyi təqdirdə, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə ifadə olunmuşdur)

14 Qeyri-maddi aktivlər

Qeyri-maddi aktivlər yığılmış amortizasiya və dəyərsizləşmə üzrə zərər çıxılmaqla ilkin dəyərlə uçota alınır.

Qrupun bütün qeyri-maddi aktivləri müəyyən faydalı istifadə müddətinə malik olmaqla əsasən kapitallaşdırılmış proqram təminatlarından və lisenziyalardan ibarətdir.

Qeyri-maddi aktivlərin amortizasiyası həmin aktivlərin hesablanmış faydalı istifadə müddəti ərzində düz xətt metodu əsasında il üzrə mənfəət və ya zərər hesabatında tanınır. Qeyri-maddi aktivlərin təxmin edilən faydalı istifadə müddəti 1-10 il təşkil edir.

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2024-cü il tarixində tamamlanan il üzrə qeyri-maddi aktivlərin hərəkəti haqqında məlumat təqdim olunur:

	Proqram təminatı	Lisenziyalar	Cəmi qeyri- maddi aktivlər
İlkin dəyər			
1 yanvar 2024-cü il tarixinə qalıq	82,183	51,828	134,011
Əlavələr	1,091	664	1,755
Silinmələr	(8,108)	(3,730)	(11,838)
31 dekabr 2024-cü il tarixinə qalıq	75,166	48,762	123,928
Amortizasiya			
1 yanvar 2024-cü il tarixinə qalıq	(49,078)	(34,460)	(83,538)
İl üzrə amortizasiya	(7,729)	(5,645)	(13,374)
Silinmələr	8,086	3,730	11,816
31 dekabr 2024-cü il tarixinə qalıq	(48,721)	(36,375)	(85,096)
Balans dəyəri			
31 dekabr 2024-cü il tarixinə	26,445	12,387	38,832

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2023-cü il tarixində tamamlanan il üzrə qeyri-maddi aktivlərin hərəkəti haqqında məlumat təqdim olunur:

	Proqram təminatı	Lisenziyalar	Cəmi qeyri- maddi aktivlər
İlkin dəyər			
1 yanvar 2023-cü il tarixinə qalıq	95,575	54,885	150,460
Əlavələr	3,589	-	3,589
Silinmələr	(16,981)	(3,057)	(20,038)
31 dekabr 2023-cü il tarixinə qalıq	82,183	51,828	134,011
Amortizasiya			
1 yanvar 2023-cü il tarixinə qalıq	(55,305)	(28,037)	(83,342)
İl üzrə amortizasiya	(7,742)	(8,673)	(16,415)
Silinmələr	13,969	2,250	16,219
31 dekabr 2023-cü il tarixinə qalıq	(49,078)	(34,460)	(83,538)
Balans dəyəri			
31 dekabr 2023-cü il tarixinə	33,105	17,368	50,473

15 Sair maliyyə aktivləri

	31 dekabr 2024	31 dekabr 2023
Satılmış ticarət qiymətli kağızlar üzrə alınacaq məbləğlər	45,518	51,172
İşçilərə verilmiş kreditlər	375	398
Hesablaşmalar üzrə məbləğlər	684	6
Dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat	(6)	(5)
Digər	829	-
	47,400	51,571

Sair maliyyə aktivləri 1-ci mərhələyə aid edilmişdir və ödəmə qabiliyyəti yüksəkdir.

Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı

31 dekabr 2024-cü il üzrə konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına dair qeydlər
(Əksi göstərilmədiyi təqdirdə, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə ifadə olunmuşdur)

16 Sair aktivlər

	31 dekabr 2024	31 dekabr 2023
Götürülmüş aktivlər	77,847	73,157
Təchizatçılara avans ödənişləri	48,139	40,651
Sair qeyri-maliyyə aktivləri	4,917	4,234
	130,903	118,042

17 Dövriyyədə olan kağız və metal pullar**Mühüm uçot siyasəti prinsipləri**

Dövriyyədə olan kağız və metal pul nişanları Mərkəzi Bankın qanunvericilikdən irəli gələn funksiyalarına uyğun olaraq Qrup tərəfindən tədavülə buraxılan pul nişanlarını əks etdirir. Dövriyyədə olan kağız və metal pul nişanları maliyyə hesabatında nominal dəyərlə əks olunur və buraya Qrupun xəzinələrindəki kağız və metal pul nişanları daxil edilmir.

Kağız və metal pul nişanları (investisiya məqsədli pul nişanları istisna olmaqla), istehsalçı şirkətlərdən təhvil alındıqdan sonra onların istehsal dəyəri Qrup tərəfindən "xərclər"ə aid edilir.

Dövriyyədə olan kağız və metal pullar Bank tərəfindən Azərbaycan Respublikasının milli valyutasında buraxılmış pul nişanlarıdır. Bu, 1 yanvar 2006-cı il tarixindən dövriyyəyə buraxılmış yeni nümunəli Azərbaycan manatı (AZN), 1992-ci ildə milli valyuta tətbiq edildikdən etibarən dövriyyəyə buraxılmış və hazırda tədavüldən çıxarılmış köhnə nümunəli Azərbaycan manatı (AZM) və tədavülə buraxılmış yubiley və xatirə pul nişanlarının nominal dəyərlərinin cəmidir.

31 dekabr 2024-cü il tarixində tamamlanan il ərzində Bank çap şirkətlərindən 84,140 min AZN (2023: 550,960 min AZN) məbləğində yeni kağız və metal pul nişanları təhvil almışdır.

	31 dekabr 2024	31 dekabr 2023
İlin əvvəlində qalıq	17,318,195	14,714,360
Dövriyyədə olan kağız və metal pullarda artım	130,896	2,603,835
İlin sonunda qalıq	17,449,091	17,318,195

18 Rezident bankların qısamüddətli depozitləri

31 dekabr 2024-cü il tarixinə rezident bankların Qrupda yerləşdirdiyi depozitləri (hesablanmış faiz daxil olmaqla) 1,268,460 min AZN təşkil etmişdir (31 dekabr 2023: 2,681,989 min AZN). 31 dekabr 2024-cü il tarixinə Qrupun balansında olan 1,268,460 min AZN dəyərində depozit (31 dekabr 2023: 1,175,224 min AZN) pul siyasəti çərçivəsində hərrac vasitəsilə daimi imkanlar aləti kimi cəlb edilmişdir (hesablanmış faiz daxil olmaqla) və cari ildə Qrupun balansında hərracdən kənar qaydada yerləşdirilmiş depozit hesabat dövrünün sonuna qalmamışdır (31 dekabr 2023: 1,506,765 min AZN).

2024-cü ildə Azərbaycan Beynəlxalq Bankı (ABB) Qrupda yerləşdirdiyi 1,509,510 min AZN məbləğində depoziti vaxtından əvvəl geri qaytarmışdır. 2024-cü ildə hərracdən kənar qaydada cəlb edilmiş depozit üzrə illik faiz dərəcəsi 3% təşkil etmişdir. İlk tanınma zamanı depozit Mərkəzi Bankın 6.5% səviyyəsində "faiz dərəcəsi dəhlizi"nin aşağı həddi tətbiq edilməklə hesablanmış ədalətli dəyərlə qeydə alınmışdır. 31 dekabr 2024-cü il tarixinə bu depozitlərin amortizasiya olunmuş balans dəyəri sıfıra bərabər olmuşdur.

Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı

31 dekabr 2024-cü il üzrə konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına dair qeydlər
(Əksi göstərilmədiyi təqdirdə, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə ifadə olunmuşdur)

19 Hökumət idarələri qarşısında öhdəliklər

	31 dekabr 2024	31 dekabr 2023
Maliyyə Nazirliyi Dövlət Xəzinədarlığı Agentliyinin hesabları	4,313,636	3,171,173
Dövlət Neft Fondunun və Əmanətlərin Sığortalıması Fondunun hesabları	3,422,745	411,520
Digər tələb olunanadək cari hesablar	253,743	176,482
	7,990,124	3,759,175

Hökumət idarələri qarşısında öhdəliklər maliyyə öhdəliklərini əks etdirir və amortizasiya olunmuş dəyərle uçota alınır.

Hökumət idarələri qarşısında öhdəliklərin faiz dərəcəsi, valyuta və ödəmə müddətləri üzrə təhlili Qeyd 32-də göstərilir.

20 Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər

	31 dekabr 2024	31 dekabr 2023
Məcburi ehtiyatlar	4,985,730	5,050,818
Cari hesablar	1,279,489	1,470,289
	6,265,219	6,521,107

Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər müxbir banklar tərəfindən Qrupa pul və ya sair aktivlər verildiyi tarixdə amortizasiya olunmuş dəyərle uçota alınır.

21 Digər təşkilatlar qarşısında öhdəliklər

	31 dekabr 2024	31 dekabr 2023
Digər maliyyə institutları	3,519	45,263
Dövlət təşkilatları	87	73
	3,606	45,336

22 Buraxılmış borc qiymətli kağızlar

	31 dekabr 2024	31 dekabr 2023
Qısamüddətli notlar	205,912	1,295,374
	205,912	1,295,374

Notlar pul siyasətinin həyata keçirilməsi məqsədi ilə Mərkəzi Bank tərəfindən 28, 84, 168 və 252 günlük müddətə buraxılan istiqrazlardır. İstiqrazların yerləşdirilməsi hərraclər vasitəsilə həyata keçirilir. Hərraclarda faiz dərəcəsinə məhdudiyyət tətbiq olunmur. İl sonunda dövriyyədə olan qiymətli kağızlar üzrə ortaçəkili faiz dərəcəsi 7.25% - 8.49% intervalında dəyişmişdir. Buraxılmış notlar amortizasiya olunmuş dəyərle uçota alınır.

Buraxılmış borc qiymətli kağızlarının ədalətli dəyəri haqqında məlumat üçün Qeyd 36-ya baxın. Buraxılmış borc qiymətli kağızları üzrə faiz dərəcələrinin təhlili Qeyd 32-də təqdim edilir.

23 Sair maliyyə öhdəlikləri

	31 dekabr 2024	31 dekabr 2023
Alınmış ticarət qiymətli kağızlar üzrə ödəniləcək məbləğlər	111,379	359,322
Hesablaşmalar üzrə məbləğlər	23,316	13,565
Sair maliyyə öhdəlikləri	1,061	1,564
	135,756	374,451

Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı

31 dekabr 2024-cü il üzrə konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına dair qeydlər
(Əksi göstərilmədiyi təqdirdə, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə ifadə olunmuşdur)

24 Nizamnamə fondu və ehtiyatlar

Qrupun kapitalı onun nizamnamə fondundan və digər kapital ehtiyatlarından ibarətdir. Bankın nizamnamə fondu 500,000 min AZN-dir (2023: 500,000 min AZN). Hesabat ilinin sonunda Qrupun digər kapital ehtiyatları 1,497,035 min AZN (2023: 1,054,215 min AZN) təşkil etmişdir.

25 Xalis faiz gəlirləri

Ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərər aid olunan maliyyə alətləri istisna olmaqla, bütün digər maliyyə alətləri üçün faiz gəlirləri və xərcləri effektiv faiz metodundan istifadə edilməklə hesablama metodu ilə uçota alınır. Bu metoda əsasən faiz gəlirləri və xərclərinə, müqavilə tərəfləri arasında ödənilmiş və ya alınmış və effektiv faiz dərəcəsinin tərkib hissəsini təşkil edən olan komissiya və haqları, sövdələşmə xərcləri, habelə bütün digər mükafat və ya güzəştlər daxildir. Ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərər aid olunan və nominal faiz dərəcəsi ilə hesablanan maliyyə alətləri üzrə faiz gəlirləri mənfəət və ya zərərdə 'sair faiz gəlirlərinin' tərkibində göstərilir.

	2024	2023
Effektiv faiz dərəcəsi metodu ilə hesablanmış faiz gəlirləri		
Ədalətli dəyərinin dəyişməsi sair məcmu gəlirə aid olunan qiymətli kağızlar	279,697	279,137
Qeyri-rezident banklarda yerləşdirilmiş vəsaitlər	103,756	106,260
Amortizasiya olunmuş dəyərli qiymətləndirilən qiymətli kağızlar	91,272	38,349
BVF ilə hesablaşmalar	46,970	42,472
Diskontlaşdırılmış pul vəsaitlərinin hərəkəti modelinə əsasən qiymətləndirilmiş maliyyə aktivləri üzrə diskontun amortizasiyası	12,926	14,171
Əks-repo əməliyyatları	11,099	936
Əmanətlərin Sığortalanması Fonduna verilmiş kreditlər	327	405
Banklara verilmiş kreditlər	66	767
Sair aktivlər	24	26
	546,137	482,523
Sair faiz gəlirləri		
Ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərə aid olunan qiymətli kağızlar	171,326	32,716
İnvestisiya fondlarında yerləşdirilmiş vəsaitlər	93	88
	171,419	32,804
Faiz xərcləri		
Buraxılmış borc qiymətli kağızlar	64,898	96,629
Rezident bankların depozitləri	58,501	109,313
Beynəlxalq Valyuta Fondu ilə əməliyyatlar	47,612	43,027
Diskontlaşdırılmış pul vəsaitlərinin hərəkəti modelinə əsasən qiymətləndirilmiş maliyyə öhdəlikləri üzrə diskontun amortizasiyası	30,315	47,832
Əmanətlərin Sığortalanması Fondunun və Dövlət Neft Fondunun cari hesabları	16,534	2,454
Repo əməliyyatları	911	334
Beynəlxalq maliyyə institutları üzrə overdraft	35	60
	218,806	299,649
	498,750	215,678

Maliyyə aktivlərinin ilkin tanınması zamanı yaranmış zərərin növbəti dövrlərdə amortizasiyası Azərbaycan Əmanətlərin Sığortalanması Fonduna dövlət zəmanəti ilə verilmiş aşağı faizli kreditlərdən formalaşır.

Maliyyə öhdəliklərinin ilkin tanınması zamanı yaranmış gəlirin amortizasiyası Azərbaycan Beynəlxalq Bankından cəlb edilmiş aşağı faizli qısamüddətli depozitdən irəli gəlir.

26 Haqq və komissiya gəlirləri

	2024	2023
Köçürmə əməliyyatları üzrə xidmət haqqı	12,457	11,268
Kassa əməliyyatları	9,259	12,234
Digər	6,055	4,869
	27,771	28,371

Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı

31 dekabr 2024-cü il üzrə konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına dair qeydlər
(Əksi göstərilmədiyi təqdirdə, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə ifadə olunmuşdur)

27 Haqq və komissiya xərcləri

	2024	2023
Kassa əməliyyatları	7,005	1,248
Aktivlərin idarə edilməsi üzrə xarici menecer xərcləri	1,423	1,295
Kastodian xidmətləri üzrə haqlar	1,009	641
Hesablaşmalar	69	101
Xidmət haqqı	11	16
Digər	48	29
	9,565	3,330

28 Xarici valyuta mövqeyinin yenidən qiymətləndirilməsi üzrə xalis (zərər)/gəlir

Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda xarici valyutada olan aktiv və öhdəliklərin 2024-cü ildə rəsmi məzənnənin dəyişməsindən sonra yenidən qiymətləndirilməsi ilə əlaqədar olaraq maliyyə nəticələrinə aid edilmiş məzənnə fərqi 59,765 min AZN zərər təşkil etmişdir (2023: 48,801 min AZN gəlir).

29 Seqmentlər üzrə təhlil

Qrupun fəaliyyəti MHBS 8 "Əməliyyat seqmentləri" standartına uyğun olaraq hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının məqsədləri üçün vahid əməliyyat seqmentindən ibarətdir.

Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı
 31 dekabr 2024-cü il üzrə konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına dair qeydlər
 (Əksi göstərilmədiyi təqdirdə, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə ifadə olunmuşdur)

29 Seqmentlər üzrə təhlil (davamı)

31 dekabr 2024-cü il tarixinə coğrafi seqmentlər üzrə təhlil aşağıda təqdim olunur:

	Azərbaycan	Qərbi Avropa	Şərqi Avropa	Cənubi Avropa	Şimali Avropa	Şimali Amerika	Şərqi Asiya	Avstraliya və Yeni Zelandiya	Beynəlxalq təşkilatlar	Sair	Cəmi
AKTİVLƏR											
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	5,212,611	547,398	-	-	-	2,826,817	1,820	-	49	-	8,588,695
BVF ilə hesablaşmalar	-	-	-	-	-	-	-	-	1,129,358	-	1,129,358
Törəmə maliyyə alətləri	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6,620	6,620
Borc qiymətli kağızlar	10,584,300	1,704,723	641	66,308	346,041	8,969,022	3,170,980	37,305	942,907	1,720	25,823,947
Banklara verilmiş kreditlər	13,761	-	-	-	-	-	-	-	-	-	13,761
Bank olmayan kredit təşkilatlarına verilmiş kreditlər	648	-	-	-	-	-	-	-	-	-	648
Əmanətlərin Sığortalanması Fonduna verilmiş kreditlər	163,945	-	-	-	-	-	-	-	-	-	163,945
Torpaq, tikili və avadanlıqlar	538,037	-	-	-	-	-	-	-	-	-	538,037
Qeyri-maddi aktivlər	38,832	-	-	-	-	-	-	-	-	-	38,832
İnvestisiya mülkiyyəti	37,785	-	-	-	-	-	-	-	-	-	37,785
Sair maliyyə aktivləri	1,882	-	-	-	-	45,518	-	-	-	-	47,400
Sair aktivlər	130,903	-	-	-	-	-	-	-	-	-	130,903
CƏMİ AKTİVLƏR	16,722,704	2,252,121	641	66,308	346,041	11,841,357	3,172,800	37,305	2,072,314	8,340	36,519,931
ÖHDƏLİKLƏR											
Dövriyyədə olan kağız və metal pullar	17,449,091	-	-	-	-	-	-	-	-	-	17,449,091
Rezident bankların qısamüddətli depozitləri	1,268,460	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1,268,460
Hökumət idarələri qarşısında öhdəliklər	7,990,124	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7,990,124
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	6,265,219	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6,265,219
Digər təşkilatlar qarşısında öhdəliklər	3,606	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3,606
Buraxılmış borc qiymətli kağızlar	205,912	-	-	-	-	-	-	-	-	-	205,912
BVF ilə əməliyyatlar üzrə öhdəliklər	-	-	-	-	-	-	-	-	1,175,186	-	1,175,186
Beynəlxalq maliyyə institutları qarşısında öhdəliklər	-	-	-	-	-	-	-	-	1,223	-	1,223
Sair maliyyə öhdəlikləri	24,378	1,535	-	1,163	150	108,240	-	290	-	-	135,756
Sair öhdəliklər	28,319	-	-	-	-	-	-	-	-	-	28,319
CƏMİ ÖHDƏLİKLƏR	33,235,109	1,535	-	1,163	150	108,240	-	290	1,176,409	-	34,522,896

Aktivlər və öhdəliklər qarşı tərəfin yerləşdiyi ölkə üzrə tənsifləşdirilmişdir. Kassada olan nağd pul fiziki olaraq saxlanıldığı ölkə üzrə tənsifləşdirilir.

Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı

31 dekabr 2024-cü il üzrə konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına dair qeydlər

(Əksi göstərilmədiyi təqdirdə, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə ifadə olunmuşdur)

29 Seqmentlər üzrə təhlil (davamı)

31 dekabr 2023-cü il tarixinə coğrafi seqmentlər üzrə təhlil aşağıda təqdim olunur:

	Azərbaycan	Qərbi Avropa	Şərqi Avropa	Cənubi Avropa	Şimali Avropa	Şimali Amerika	Şərqi Asiya	Avstraliya və Yeni Zelandiya	Beynəlxalq təşkilatlar	Sair	Cəmi
AKTİVLƏR											
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	1,939,195	928,088	-	-	-	2,762,188	-	-	-	-	5,629,471
BVF ilə hesablaşmalar	-	-	-	-	-	-	-	-	1,208,132	-	1,208,132
Törəmə maliyyə alətləri	-	-	-	-	-	-	-	-	-	49	49
Borc qiymətli kağızlar	10,177,994	1,762,483	650	61,058	457,982	11,881,033	1,454,312	50,181	1,199,447	1,687	27,046,827
Banklara verilmiş kreditlər	72,951	-	-	-	-	-	-	-	-	-	72,951
Bank olmayan kredit təşkilatlarına verilmiş kreditlər	7,584	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7,584
Əmanətlərin Sığortalanması Fonduna verilmiş kreditlər	216,419	-	-	-	-	-	-	-	-	-	216,419
Torpaq, tikili və avadanlıqlar	353,449	-	-	-	-	-	-	-	-	-	353,449
Qeyri-maddi aktivlər	50,473	-	-	-	-	-	-	-	-	-	50,473
İnvestisiya mülkiyyəti	38,495	-	-	-	-	-	-	-	-	-	38,495
Sair maliyyə aktivləri	399	-	-	-	51,172	-	-	-	-	-	51,571
Sair aktivlər	118,042	-	-	-	-	-	-	-	-	-	118,042
CƏMİ AKTİVLƏR	12,975,001	2,690,571	650	61,058	509,154	14,643,221	1,454,312	50,181	2,407,579	1,736	34,793,463
ÖHDƏLİKLƏR											
Dövriyyədə olan kağız və metal pullar	17,318,195	-	-	-	-	-	-	-	-	-	17,318,195
Rezident bankların qısamüddətli depozitləri	2,681,989	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2,681,989
Hökumət idarələri qarşısında öhdəliklər	3,759,175	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3,759,175
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	6,521,107	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6,521,107
Digər təşkilatlar qarşısında öhdəliklər	45,336	-	-	-	-	-	-	-	-	-	45,336
Buraxılmış borc qiymətli kağızlar	1,295,374	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1,295,374
BVF ilə əməliyyatlar üzrə öhdəliklər	-	-	-	-	-	-	-	-	1,211,857	-	1,211,857
Beynəlxalq maliyyə institutları qarşısında öhdəliklər	-	-	-	-	-	-	-	-	1,706	-	1,706
Törəmə maliyyə alətləri	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3,789	3,789
Sair maliyyə öhdəlikləri	14,454	679	-	-	-	359,318	-	-	-	-	374,451
Sair öhdəliklər	26,269	-	-	-	-	-	-	-	-	-	26,269
CƏMİ ÖHDƏLİKLƏR	31,661,899	679	-	-	-	359,318	-	-	1,213,563	3,789	33,239,248

Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı

31 dekabr 2024-cü il üzrə konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına dair qeydlər
(Əksi göstərilmədiyi təqdirdə, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə ifadə olunmuşdur)

30 Dəyərsizləşmə üzrə ehtiyatın bərpası/(ehtiyat)

	2024	2023
Banklara verilmiş kreditlər	47,710	(26,644)
Amortizasiya olunmuş dəyərle qiymətləndirilən qiymətli kağızlar	(2,469)	1,554
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	(547)	-
Əmanətlərin Sığortalanması Fonduna verilmiş kreditlər	(2)	20
Bank olmayan kredit təşkilatlarına verilmiş kreditlər	4	5
Sair maliyyə aktivləri	-	(72)
	44,696	(25,137)

2024-cü ildə ümumi məbləğin 45,818 min AZN-lik hissəsi müflis elan olunmuş banklardan alınmış vəsaitlərin bərpasını əks etdirir (2023: ümumi məbləğin 22,892 min AZN-lik hissəsi müflis elan olunmuş banklardan alınmış vəsaitlərin bərpasını əks etdirir).

31 İnzibati və sair əməliyyat xərcləri

	2024	2023
İşçilər üzrə xərclər	45,242	37,241
Proqram təminatı və sair qeyri-maddi aktivlər üzrə amortizasiya xərcləri	13,374	16,415
Tikili və avadanlıqlar üzrə köhnəlmə xərcləri	13,336	14,487
DSMF üzrə ayırmalar	9,880	8,210
Kağız və metal pulların istehsalı və nəqli üzrə xərclər	9,282	14,097
Proqram təminatı və serverlərin təmir xərcləri	5,118	7,988
Tikili və avadanlıqların təmir və saxlanma xərcləri	3,839	1,288
Mühafizə xərcləri	2,050	1,987
Sığorta xidmətləri üzrə xərclər	1,483	891
Məlumat bazalarına qoşulma və rabitə xidmətləri üzrə xərclər	1,271	1,238
Ezamiyyə xərcləri	895	538
İcbari tibbi sığorta üzrə ayırmalar	758	663
Ofis təchizatı üzrə xərclər	743	813
Enerji və qızdırıcı sistemlər üzrə xərclər	712	809
Sosial xərclər	700	700
Audit və konsaltinq xidmətləri üzrə xərclər	430	579
Tədbirlər və nümayəndəlik xərcləri	405	232
Hüquq və məsləhət xidməti xərcləri	338	-
Qeyri-maddi aktivlərin silinməsindən yaranan zərər	247	3,900
İcarə haqqı	218	-
Ədəbiyyat, nəşr xərcləri və üzvlük haqqı	203	93
Kommunal xidmətlər üzrə xərclər	74	67
Sair əməliyyat xərcləri	652	1,084
	111,250	113,320

Auditorun xidmət haqqı. 31 dekabr 2024-cü il tarixinə Bankın konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının audit yoxlaması üçün Bankın auditorlarına ödəniləcək illik xidmət haqqı ƏDV çıxılmaqla 272 min AZN təşkil edir.

32 Risklərin idarə edilməsi

Qrup daxilində risklərin idarə edilməsi maliyyə, model, əməliyyat, strateji (siyasət) və reputasiya riskləri ilə əlaqədar həyata keçirilir. Qrupun üzləşdiyi risklər aşağıdakı beş kateqoriya üzrə qruplaşdırılmışdır:

- **Strateji risklər** – Daxili və ya xarici faktorların təsiri nəticəsində Mərkəzi Bankın strateji təşəbbüslərinə nail ola bilməməsi, o cümlədən Mərkəzi Bankın strateji hədəflərinin düzgün seçilməməsi nəticəsində yaranan risklərdir. Strateji risklərin idarə edilməsi Risklərin idarə edilməsi departamenti tərəfindən həyata keçirilir;
- **Maliyyə riskləri** – Qrupun valyuta ehtiyatlarının idarə edilməsi üzrə kredit, bazar və likvidlik risklərini əhatə edir. Maliyyə risklərinin idarə edilməsi Qrupun İdarə Heyəti və Risklərin idarə edilməsi departamenti tərəfindən müvafiq qayda və prosedurlara uyğun olaraq həyata keçirilir. Bazar şəraitindəki dəyişikliklər və risklərin idarə olunması sahəsində qabaqcıl təcrübə nəzərə alınaraq, risklərin idarə edilməsi siyasəti və prosedurları müntəzəm olaraq nəzərdən keçirilir;

32 Risklərin idarə edilməsi (davamı)

- *Model riskləri* – daxili modellərin işlənilib hazırlanması, həmçinin daxili, xarici və müştərek modellərin tətbiqi, istifadəsi və ya istismarı zamanı əldə edilmiş məlumatlara əsaslanan səhv qərarlar nəticəsində Mərkəzi Bankın üzləşə biləcəyi potensial maliyyə və ya reputasiya itkisi ehtimalını əhatə edir. Model risklərinin idarə edilməsi şöbəsinin funksiyalarına Qrup üzrə istismarda olan və ya istismarı planlaşdırılan modellər üzrə risklərin aşkarlanması, qiymətləndirilməsi, tənzimlənməsi, habelə “Modellərin Reyestri”nin formalaşdırılması, rüblük əsasda yenilənməsi, modellərin riskə həssaslığının qiymətləndirilməsi, modellərin iki mərhələli – ilkin və yekun validasiyası prosesləri, təsdiqi, monitorinqi və hesabatlılığı daxildir.
- *Əməliyyat riskləri* – Qrupun struktur bölmələrinin əməkdaşlarının və kənar şəxslərin məqsədyönlü və ya ehtiyatsız davranışı, daxili proseslərin adekvat olmaması, Bankda istismarda olan texniki avadanlıqlarda, habelə informasiya sisteminin proqram və texniki platformalarında çatışmazlıqların mövcudluğu, eləcə də kənar hadisələrin baş verməsi nəticəsində yaranan risklərdir. Əməliyyat risklərinin idarə edilməsi Bazel Komitəsinin müvafiq prinsiplərinə uyğun olaraq, müdafiənin 3 xətti modeli əsasında həyata keçirilir.

Sözügedən modelə əsasən müdafiənin birinci xəttini Bankın bütün struktur bölmələri, ikinci xəttini Strateji və əməliyyat risklərinin idarə edilməsi şöbəsi və İnformasiya və kibertəhlükəsizlik departamenti, üçüncü xəttini isə Daxili audit departamenti təşkil edir. Strateji və əməliyyat risklərinin idarə edilməsi şöbəsinin funksiyalarına Bankın Əməliyyat risklərinin idarə edilməsi (ƏRİE) və Biznesin davamlılığının idarə edilməsi (BDİE) sistemi, strateji risklərin idarə edilməsi, informasiya texnologiyaları və kiber risklərin idarə edilməsi, habelə insidentlərin idarə edilməsi üzrə siyasət və metodoloji sənədlərin və müvafiq dəstəkləyici sistemlərin hazırlanması, təkmilləşdirilməsi, kommunikasiyası və təlimi, Bankda ƏRİE prosesinin koordinasiyası, fasilitasiyası, monitorinqi və hesabatlılığı, o cümlədən Risk və Nəzarət üzrə Özünüqiymətləndirmə prosesinin həyata keçirilməsi, eləcə də Bank üzrə icmal əməliyyat risk profilinin hazırlanması daxildir. Həmçinin şöbə Risk İştahası Bəyannaməsində (RİB) əks olunan strateji və əməliyyat risklərinə dair limitlərin hazırlanmasında iştirak edir və monitorinqini həyata keçirir. Strateji risklərin idarə edilməsi fonunda ildə bir dəfədən az olmayaraq Mərkəzi Bankın strategiyasının risk qiymətləndirməsini aparır və nəticələri ilə bağlı rəhbərliyə hesabat verir. Bundan başqa funksiyalara bankdaxili sənədlərin əməliyyat riskləri üzrə ekspertizasını həyata keçirməklə müvafiq rəy verilməsi, eləcə də aparılan audit yoxlamaları nəticəsində verilən audit tövsiyələrinin icrası ilə əlaqədar müəyyənləşdirilmiş tədbirlərin icrası vəziyyətinin risk monitorinqinin aparılması daxildir.

- *Reputasiya riskləri* – Qrupun yüksək vəzifəli şəxslərinin (İdarə Heyətinin üzvləri və Baş direktorlar) şəxsi həyatı, davranışı və kommunikasiyası məsələlərindən irəli gələn, habelə Qrupun məqsədləri və fəaliyyəti ilə ictimai rəy arasındakı uyğunsuzluqlardan yaranan risklərdir. Strateji, maliyyə, model və əməliyyat risklərinin qeyri-effektiv idarə olunması nəticəsində yaranan reputasiya zərərləri reputasiya riskləri hesab edilmir. Həmin zərərlər müvafiq olaraq, əməliyyat risklərinin idarə edilməsi fəaliyyəti çərçivəsində mümkün risk təsir kateqoriyalarından biri qismində nəzərdən keçirilir. Qrupun reputasiya riskləri İdarə Heyəti, Baş direktorlar və Beynəlxalq əməkdaşlıq və kommunikasiya departamenti tərəfindən idarə edilir.

Maliyyə risklərinin idarə edilməsi siyasəti və prosedurları

Risklərin idarə edilməsi Qrupun bank fəaliyyətinin mühüm komponentidir. Maliyyə risklərinin idarə edilməsi siyasəti Qrupun qarşılaşdığı maliyyə risklərinin müəyyənləşdirilməsinə, idarə edilməsinə, müvafiq risk limitlərinin və nəzarət mexanizmlərinin yaradılmasına, eləcə də risk səviyyələrinin və limitlərin yerinə yetirilməsinin mütəmadi əsasda monitorinqinin təmin olunmasına yönəldilir.

Risklərin idarə edilməsi sistemində nəzarətə görə ümumi məsuliyyəti İdarə Heyəti daşıyır, lakin ayrı-ayrı risklərin idarə olunması və monitorinqinə cavabdehlik daşıyan ayrıca struktur bölmələr mövcuddur.

İdarə Heyəti. Risklərin idarə edilməsi sistemində nəzarətə görə ümumi məsuliyyəti İdarə Heyəti daşıyır. O, risklərin idarə olunmasında ümumi yanaşmanı müəyyənləşdirir, risk tolerantlığı səviyyələri və risklərin idarə edilməsinin əsas prinsiplərini qəbul edilməsi funksiyalarını həyata keçirir.

32 Risklərin idarə edilməsi (davamı)

Risqlərin idarə edilməsi departamenti. Risklərin idarə edilməsi departamentinin Maliyyə risklərinin idarə edilməsi şöbəsi "Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankının valyuta ehtiyatlarının idarə edilməsi strategiyası və qaydaları", "Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankının valyuta ehtiyatlarının idarə edilməsinin illik əməliyyat investisiya proqramı"na uyğun olaraq valyuta ehtiyatlarının idarə edilməsində daxili idarəetmə çərçivəsində qəbul olunmuş limitlərə və risklərə gündəlik nəzarəti həyata keçirir. Maliyyə risklərinin idarə edilməsi şöbəsi Risk İştahı Bəyannaməsində yer alan maliyyə riskləri göstəricilərinə nəzarət edir və İdarə Heyətinə dövrü hesabat təqdim edir.

Daxili audit. Daxili audit hər il Qrupda risklərin idarə olunması proseslərinin audit yoxlamasını apararaq, həm prosedurların münasibliyini, həm də Qrupun prosedurlara riayət etməsini yoxlayır. Daxili audit bütün qiymətləndirmələrin nəticələrini rəhbərliklə müzakirə edir, nəticə və tövsiyələr haqqında Qrupun sədrinə hesabat verir.

Bundan əlavə, Qrupda əməliyyatları və nəzarəti həyata keçirmək üçün xüsusi komitə və komissiyalar da fəaliyyət göstərir, məsələn, "Rəsmi məzənnələrin müəyyən edilməsi üzrə Daimi Komissiya" və s. Valyuta ehtiyatları üzrə risklər Qrupun risklərinin mühüm hissəsini təşkil edir. Bu risklərin idarə olunması üzrə səlahiyyətlərin bölgüsü, prosedurlar və hesabatlılıq "Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankının valyuta ehtiyatlarının idarə edilməsi strategiyası və qaydaları"nda və "Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankının valyuta ehtiyatlarının saxlanması və idarə edilməsi üzrə əməliyyatların aparılmasına dair təlimat"da müəyyən olunmuşdur.

İdarə olunan risklər üzrə məqbul limitlər Risk İştahı Bəyannaməsi (RİB), "Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankının valyuta ehtiyatlarının idarə edilməsinin illik əməliyyat investisiya proqramı" və xarici menecerlər tərəfindən vəsaitlərin idarə edilməsi üzrə investisiya qaydalarında öz əksini tapır. Müvafiq sənədlər İdarə Heyəti tərəfindən təsdiq olunur.

Kredit riski

Maliyyə aləti üzrə əməliyyat aparan bir tərəfin Qrup qarşısında öz öhdəliyini yerinə yetirməməsi nəticəsində Qrupa maliyyə zərəri vurularsa, o, kredit riskinə məruz qalır. Kredit riski Qrupun qarşı tərəflərlə həyata keçirdiyi kredit, investisiya və digər əməliyyatlar nəticəsində ortaya çıxır. Kredit riski investisiya aktivlərinin kredit keyfiyyəti və hər bir investisiya aktivini üzrə investisiya məbləğinə limitlərin müəyyən edilməsi, eləcə də investisiya vasitələrinin adekvat formada seçilməsi vasitəsilə idarə olunur və nəzarət edilir.

Qrupun investisiya qaydalarına əsasən, Qrupun valyuta aktivlərinin idarə edilməsində yalnız qısamüddətli reytingi A-2-dən (Standart&Poor's), F-2-dən (Fitch) və yaxud P-2-dən (Moody's), uzunmüddətli kredit reytingi A- -dən (Standart&Poor's, Fitch) və yaxud A3-dən (Moody's) aşağı olmayan investisiya vasitələri istifadə oluna bilər. Eyni zamanda, korporasiyalar, dövlət zəmanəti olmayan dövlət agentlikləri və yerli özünü idarəetmə orqanlarının hər biri üzrə investisiya olunan maksimal məbləğ müvafiq investisiya alt portfelinin 5%-i səviyyəsində müəyyən olunmuşdur. İnvestisiya alətinin müddətindən asılı olaraq, 1 ilədək müddəti olan investisiya alətləri üçün minimal kredit reytingi A- / A3 ("Standart&Poor's", "Fitch", "Moody's"), 1 ildən yuxarı müddəti olan investisiya alətləri üçün A/A2 ("Standart&Poor's", "Fitch", "Moody's") kimi müəyyənləşdirilmişdir. Kredit reytingi müəyyənləşdirilərkən hər üç beynəlxalq reyting agentliyi üzrə təyin olunan kredit reytinglərinin medianı əsas götürülür.

2024 və 2023-cü illərdə pul siyasəti çərçivəsində maliyyə təşkilatlarına verilmiş kreditlər müvafiq girovlarla təmin olunmuşdur. Kredit riski kredit verilməsi qarşılığında "Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı tərəfindən banklara kreditlərin verilməsi Qaydaları"na əsasən təminat predmetinin növündən asılı olaraq müəyyənləşdirilən məbləğdən az olmamaqla qəbul edilən təminat ilə idarə olunur. Kredit riskinin monitorinqi məqsədləri üçün Maliyyə Bazarında əməliyyatlar departamenti müntəzəm olaraq vaxtı keçmiş kredit qalıqlarına nəzarət edir və müvafiq hesabatlar hazırlayır.

Kredit riskinin təsnifatı sistemi. Kredit riskinin qiymətləndirilməsi və kredit riskinin səviyyəsinə görə maliyyə alətlərinin təsnifləşdirilməsi məqsədilə Qrup beynəlxalq reyting agentlikləri (Standard & Poor's - "S&P", Fitch, Moody's) tərəfindən müəyyənləşdirilən xarici kredit reytingi sistemindən istifadə edir. Daxili və xarici kredit reytinglərinin (defolt ehtimalı) PD intervallarına görə müəyyən edilmiş vahid şkala üzrə uzlaşdırılması aşağıdakı cədvəldə göstərilmişdir. Cədvəl korporativ maliyyə institutları və təşkilatları üçün müvafiq PD intervalını əks etdirir. Milli valyutada suveren maliyyə alətləri üçün isə S&P beynəlxalq reyting agentliyi tərəfindən müəyyən edilmiş Azərbaycanın suveren kredit reytingi BB+ və 0.17% dərəcəsində defolt ehtimalı tətbiq edilmişdir.

Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı

31 dekabr 2024-cü il üzrə konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına dair qeydlər
(Əksi göstərilmədiyi təqdirdə, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə ifadə olunmuşdur)

32 Risklərin idarə edilməsi (davamı)

Vahid şkala üzrə ödəmə qabiliyyəti dərəcələri	Müvafiq daxili və xarici kredit reytingləri	Müvafiq defolt ehtimalı intervalı
Ən yüksək dərəcə	Reytingi "AAA"-dan "A"-dək	0.01% - 0.05%
Yüksək dərəcə	Reytingi "BBB+"-dan "B+"dək	0.051% - 3%
Orta dərəcə	Reytingi "B", "B-"	3.1% - 10%
Xüsusi monitoring tələb edir	Reytingi "CCC+"-dən "CC"-dək	10.1% - 99.9%
Defolt	Reytingi "C", "D-I", "D-II"	100%

Vahid şkala üzrə kredit riskinin hər bir səviyyəsi üçün müəyyən ödəmə qabiliyyəti dərəcələri təyin olunur:

- *Ən yüksək dərəcə* – aşağı kredit riski olan yüksək keyfiyyətli aktivlər;
- *Yüksək dərəcə* – orta kredit riski olan kifayət qədər keyfiyyətli aktivlər;
- *Orta dərəcə* – qənaətbəxş kredit riski olan orta keyfiyyətli aktivlər;
- *Xüsusi monitoring tələb edir* – daha ətraflı monitoring və bərpaedici idarəetmə tələb edən kreditləşdirmə mexanizmləri; və
- *Defolt* – defolt hadisəsi baş vermiş kreditləşdirmə mexanizmləri.

Borcalanın aparıcı beynəlxalq reyting agentlikləri tərəfindən təyin edilmiş kredit reytingi olmadığı halda, Qrup tərəfindən CAELS metodologiyası əsasında kredit reytingi təyin edilir. Müvafiq kredit reytingi borcalanın müxtəlif göstəriciləri (məcmu və birinci dərəcəli kapitalın adekvatlıq əmsalları, qeyri-ışlək kreditlərin cəmi portfəldə payı, aktivlərin və kapitalın gəlirliliyi, ani likvidlik əmsalı və s.) əsasında hesablanır. Qrup hər bir hesabat tarixində borcalanların müqavilə üzrə nağd pul axınları ilə bağlı öhdəliklərini yerinə yetirmək qabiliyyətinə uzunmüddətli perspektivdə təsir göstərə bilən iqtisadi və biznes şəraitindəki mənfi dəyişiklikləri qiymətləndirir. Təyin edilmiş daxili reytinglər müvafiq xarici reytinglərlə eynidir.

Gözlənilən kredit zərərlərinin ölçülməsi

GKZ gələcək pul axınlarının ehtimal ilə ölçülmüş cari dəyərinin qiymətləndirilməsidir. Gözlənilən kredit zərərlərinin qiymətləndirilməsi Qrup tərəfindən istifadə olunan dörd parametrlə əsasən həyata keçirilir: defolt ehtimalı ("PD"), defolta məruz qalan məbləğ ("EAD"), defolt baş verəcəyi halda itirilməsi gözlənilən məbləğ ("LGD") və diskont dərəcəsi.

Defolta məruz qalan məbləğ (EAD) defolt zamanı riskə məruz qalması gözlənilən məbləğdir. EAD kontragent üzrə cari qalıqdan, müqaviləyə əsasən tətbiq edilə biləcək dəyişikliklərdən və qalıqın amortizasiya olunmuş dəyərlə aparılmasından formalaşır. Maliyyə aktivinin defolta məruz qalan məbləği onun defolt anındakı ümumi balans dəyərinə bərabərdir.

Defolt ehtimalı (PD) müəyyən müddət ərzində defoltun baş vermə ehtimalının qiymətləndirilməsidir. Defolt baş verəcəyi halda itirilməsi gözlənilən məbləğ (LGD) defolt baş verdiyi zaman yaranan zərərin qiymətləndirilməsidir. Bu, müqavilə üzrə ödənilməli gələcək pul axınları ilə borcalanın, həmçinin təminatın satışından əldə etməsi gözlənilən pul axınları arasındakı fərqə əsaslanır. Adətən bu göstərici - defolta məruz qalan məbləğin (EAD) faiz nisbəti kimi ifadə edilir. Gözlənilən kredit zərərləri hesabat dövrünün sonuna cari dəyər əsasında diskontlaşdırılır. Diskont dərəcəsi maliyyə alətinin effektiv faiz dərəcəsi və ya təxmini dəyəridir.

Gözlənilən kredit zərərləri maliyyə alətinin bitmə tarixinədək qalan müddət əsasında müəyyən olunmuş modelə uyğun olaraq mərhələlər üzrə təsnifləşdirilir. Maliyyə alətinin bitmə tarixinədək qalan müddəti ərzində gözlənilən hər hansı qabaqcadan ödənişlər nəzərə alınmaqla müəyyənləşdirilir.

"Bitmə tarixinədək qalan müddət üzrə gözlənilən kredit zərərləri" modelində maliyyə alətinin qalan müddəti ərzində bütün mümkün defolt hadisələrinin baş verməsi nəticəsində yaranan zərərler qiymətləndirilir. "12 aylıq gözlənilən kredit zərərləri" modeli hesabat dövründən sonra 12 ay ərzində və ya bitmə tarixinə bir ildən az qalmış maliyyə alətinin qalan müddəti ərzində hesablanır və bitmə tarixinədək qalan müddət üzrə gözlənilən kredit zərərlərinin bir hissəsini təşkil edir.

32 Risklərin idarə edilməsi (davamı)

Hazırkı maliyyə hesabatlarının hazırlanması zamanı rəhbərliyin GKZ ilə bağlı təxminləri adətən tənzimləmə məqsədləri üçün istifadə olunan bütöv dövr üçün təxminlərə deyil, müəyyən zaman anındakı təxminlərə əsaslanır. Bu təxminlərin hesablanması proqnoz məlumatlar nəzər alınır. Buna görə də, GKZ-lər kredit riskinə təsir edən əsas makroiqtisadi göstəricilər üzrə ehtimalla ölçülmüş dəyişiklikləri əks etdirir.

GKZ-nin hesablanması üçün iki növ defolt ehtimalından istifadə edilir: 12 aylıq və bütöv müddət üçün defolt ehtimalı. 12 aylıq defolt ehtimalının qiymətləndirilməsi əvvəlki dövrlər üzrə defolt haqqında mövcud olan ən son məlumatlara əsaslanır və zərurət yarandıqda, dəstəkləyici proqnoz məlumatlar da nəzərə alınır. Bütöv müddət üçün defolt ehtimalı maliyyə alətinin qalan müddəti ərzində defoltun baş vermə ehtimalının qiymətləndirilməsini əks etdirir və maliyyə alətinin bütöv müddəti ərzində 12 aylıq defolt ehtimalına əsasən hesablanır. Bütöv müddət üçün defolt ehtimalının hesablanması zamanı Qrup kredit segmentindən və növündən asılı olaraq müxtəlif statistik yanaşmalardan (məsələn, miqrasiya matrisi əsasında hesablanan 12 aylıq defolt ehtimalının ekstrapolyasiyası, tarixi defolt məlumatlarına, risklərin intensivliyi metoduna və digər göstəricilərə əsasən bütöv müddət üçün defolt ehtimalı ayrılmasının yaradılması) istifadə edir.

Alınmış və ya yaranmış kredit üzrə dəyərsizləşmiş maliyyə aktivləri (POCI) üzrə GKZ-nin modelləşdirməsi aşağıdakılar istisna olmaqla eyni qaydada aparılır: (a) ümumi balans dəyəri və diskont dərəcəsi müqavilə üzrə pul axınları əsasında deyil, aktivin ilkin tanınması zamanı bərpa edilə bilən pul axınları əsasında müəyyən edilir və (b) gözlənilən kredit zərərlər daim bütöv müddət üçün hesablanır. POCI aktivləri ilkin tanınma zamanı dəyərsizləşmiş maliyyə aktivləri hesab olunur.

Aşağıdakı şərtlərdən biri və ya bir neçəsinin baş verdiyi təqdirdə Qrup maliyyə alətləri üzrə kredit riskinin əhəmiyyətli dərəcədə artdığını hesab edir:

- müqavilə ilə nəzərdə tutulmuş borc ödənişləri üzrə gecikmə 31 gündən 90 günədək olduqda
- ilkin tanınma vaxtından etibarən aparıcı beynəlxalq kredit reytingi agentlikləri tərəfindən maliyyə alətlərinin uzunmüddətli kredit reytingi 2 pillə endirildikdə;
- borcalana qarşı digər qurumlar (Qrup istisna olmaqla) tərəfindən maliyyə vəziyyətini çətinləşdirə biləcək məhkəmə işlərinə cəlb edilməsi barədə əsaslandırılmış məlumat olduqda.

Qrup kredit keyfiyyəti "Ən yüksək" olan maliyyə alətləri üçün aşağı kredit riskinin qiymətləndirilməsi istisnasını tətbiq edir.

Aşağıdakı şərtlərdən biri və ya bir neçəsinin baş verdiyi təqdirdə Qrup maliyyə alətinin defolt vəziyyətinə düşdüyünü hesab edir ki, bu da dəyərsizləşmiş aktivlər anlayışı ilə tam uyğundur:

- maliyyə aktivini aparıcı beynəlxalq reyting agentlikləri tərəfindən D (C) kredit reytinginə endirildikdə;
- borcalanın fəaliyyəti ilə bağlı verilmiş lisenziya ləğv edildikdə;
- borc üzrə əsas məbləğ və ya faiz ödənişi 90 gündən artıq müddətə gecikdirildikdə;
- rezident maliyyə institutunun maliyyə vəziyyəti əhəmiyyətli dərəcədə pisləşdiyi üçün borcalanın krediti restrukturizasiya edildikdə;
- Qrup tərəfindən borcalana qarşı qanunvericiliyə müvafiq qaydada iddia qaldırıldıqda.

Məlumatların açıqlanması məqsədilə Qrup defolt anlayışını dəyərsizləşmiş aktivlər anlayışına tam uyğunlaşdırmışdır. Yuxarıda qeyd edilən defolt anlayışı 7 gün və ya daha az meyarı tətbiq edilən borc qiymətli kağızları istisna olmaqla, Qrupun bütün maliyyə aktivlərinə tətbiq edilir.

Maliyyə aləti ardıcıl olaraq iki ödəniş müddəti (altı ay) ərzində defolt meyarlarına uyğun olmadıqda, həmin alət artıq defolt hesab edilmir (məsələn, vaxtı keçmiş öhdəliklər icra edildikdə). Bu iki ödəniş müddətli (altı aylıq) dövr üzrə gecikmənin aradan qaldırılmasından sonrakı dövrdə maliyyə alətinin defolt vəziyyətinə yenidən düşməsi ehtimalı əsasında aparılan təhlil nəticəsində müəyyən edilmişdir.

Hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında tanınmış GKZ məbləği ilkin tanınmadan sonra borcalanın kredit riskinin əhəmiyyətli dərəcədə dəyişməsindən asılıdır. Bu yanaşma gözlənilən kredit zərərlərinin qiymətləndirilməsi üçün üç mərhələli modelə əsaslanır. 1-ci mərhələdə ilkin tanınma zamanı dəyərsizləşməmiş və həmin vaxtdan kredit riski əhəmiyyətli dərəcədə artmamış maliyyə aktivləri üzrə 12 aylıq gözlənilən kredit zərərləri əsasında dəyərsizləşmə ehtiyatı tanınır.

32 Risklərin idarə edilməsi (davamı)

İlkin tanınma vaxtından etibarən kredit riski əhəmiyyətli dərəcədə artmış, lakin hələ dəyərdən düşməmiş maliyyə aləti 2-ci mərhələyə köçürülür və dəyərsizləşmə ehtiyatı bitmə tarixinədək qalan müddət üzrə gözlənilən kredit zərərləri əsasında tanınır. Dəyərdən düşmüş maliyyə aləti 3-cü mərhələyə köçürülür və dəyərsizləşmə ehtiyatı bitmə tarixinədək qalan müddət üzrə gözlənilən kredit zərərləri əsasında tanınır. Aktivin 3-cü mərhələyə köçürülməsi nəticəsində Bank faiz gəlirini ümumi balans dəyəri əsasında tanımağı dayandırır və faiz gəlirini hesablayarkən gözlənilən kredit zərərləri çıxılmaqla, balans dəyərinə aktivin effektiv faiz dərəcəsini tətbiq edir.

Kredit riskində əhəmiyyətli artım meyarı artıq yerinə yetirilmədikdə, maliyyə aləti 1-ci mərhələyə keçirilir. Əgər maliyyə aktivini kredit riskində əhəmiyyətli artım nəticəsində 2-ci mərhələyə köçürülmüşdürsə, Qrup həmin kredit riskinin aktuallığını saxlanması və ya dəyişməsindən əmin olmaq üçün ona nəzarət edir.

GKZ-nin qiymətləndirilməsi üçün Qrup üç yanaşma tətbiq edir: (i) fərdi qaydada qiymətləndirmə; (ii) portfel əsasında qiymətləndirmə: daxili reytinglər fərdi qaydada qiymətləndirilir, lakin eyni kredit riski reytingləri və eyni kredit portfelini seqmentləri üçün GKZ-nin hesablanması prosesində eyni kredit riski parametrləri (məsələn, PD, LGD) tətbiq edilir; və (iii) xarici reytinglər əsasında qiymətləndirmə.

Fərdi qaydada GKZ-nin hesablanması ayrı-ayrı mümkün nəticələr üzrə təxmin edilən kredit zərərlərini hər bir nəticənin ehtimalı ilə müqayisə etməklə həyata keçirilir. Hesablama portfel əsasında aparıldıqda, Qrup kredit qalıqlarının mərhələlərini müəyyən edir və dəyərsizləşmə üzrə ehtiyatı ümumi qaydada hesablayır.

GKZ hər bir fərdi maliyyə aktivinin bitmə tarixinədək qalan müddəti ərzində hər bir növbəti il üçün kredit riski parametrlərini (defolt ehtimalı, defolta məruz qalan məbləğ və defolt halında itirilməsi gözlənilən məbləğ) proqnozlaşdırmaqla müəyyən edilir.

Kredit riski parametrlərinin hesablanması əsas prinsipləri

Defolta məruz qalan dəyər (EAD) gözlənilən ödəniş qrafikinə, o cümlədən əsas məbləğ və faiz ödənişlərinə əsasən müəyyən edilir. Amortizasiya olunan maliyyə alətləri üçün defolta məruz qalan məbləğ borcalan tərəfindən 12 ay müddətinə və ya bitmə tarixinədək qalan müddət üzrə ödənişlər əsasında müəyyən edilir. Bu zaman borcalan tərəfindən gözlənilən artıq ödəmə də nəzərə alınır. Hesablamaya, həmçinin vaxtından əvvəl ödəniş və ya yenidən maliyyələşdirmə ehtimalları daxildir.

Defolt baş verəcəyi halda itirilməsi gözlənilən məbləğ (LGD), defolt olmuş kredit üzrə zərərin həcminə dair Qrupun gözləntilərini əks etdirir. Defolt baş verəcəyi halda itirilməsi gözlənilən məbləğ (LGD) kontragentin növü, iddianın növü və prioriteti, eləcə də girovun və ya digər kredit təminatının mövcudluğundan asılıdır. 12 aylıq və bitmə tarixinədək qalan müddət üzrə defolt baş verəcəyi halda itirilməsi gözlənilən məbləğ defolt hadisəsinin baş verməsindən sonra gözlənilən bərpaya təsir edən amillər əsasında müəyyən edilir. Banklarda defolt baş verəcəyi halda itirilməsi gözlənilən məbləğin (LGD) qiymətləndirilməsi 2010-cu ildən lisenziyası ləğv edilmiş bankların Mərkəzi Bank qarşısında kredit öhdəlikləri üzrə yüklü edilmiş girovların son beş maliyyə ili ərzində realizasiyası üzrə daxil olan pul axınlarına əsaslanır.

GKZ modellərinə daxil edilmiş proqnoz məlumatları. Kredit riskində əhəmiyyətli artımın qiymətləndirilməsi və GKZ-nin hesablanması zamanı obyektiv və dəstəkləyici proqnoz məlumatlarından istifadə edilir. PD-nin proqnoz məlumatlarına uyğunlaşdırılması yalnız ölkədaxili maliyyə bazarı üçün tətbiq edilir. Bu zaman müvafiq makroiqtisadi göstəricilər əsasında ölkə səviyyəsində yayınmalar modelləşdirilir. Qrup kredit riski və gözlənilən kredit zərərlərindəki dəyişikliklərə uyğun olan bəzi əsas iqtisadi dəyişənləri müəyyən etmişdir. Bu iqtisadi dəyişənlərə dair proqnozlar ("əsas iqtisadi ssenari") Qrup tərəfindən təqdim edilir və növbəti il üçün gözlənilən makroiqtisadi vəziyyətin ən dəqiq təxminlərini əks etdirir. Müvafiq iqtisadi dəyişənlərin PD, EAD və LGD-yə təsiri həmin dəyişənlərdəki dəyişikliklərin əvvəlki dövrlərdə defolt səviyyəsinə, eləcə də LGD və EAD-nin komponentlərinə təsirini aydınlaşdırmaq üçün statistik regressiya təhlilindən istifadə etməklə müəyyən edilmişdir.

Əsas iqtisadi ssenariyə əlavə olaraq, Qrup GKZ-nin ölçülməsində ssenari çəkilişləri ilə yanaşı digər mümkün ssenariləri də tətbiq edir. "Brent" markalı neftin qiyməti və Bankların 30 gündən çox vaxtı keçmiş kredit portfeli əsas modelləşdirmə mərhələsində baza dəyişənlər kimi seçilmişdir. Rəsmi dərc olunan statistik hesabatların "Makroiqtisadi məlumatlar" bölməsində qeyd olunmuş aylıq məlumatlardan istifadə edilərək psevdo-panel məlumat bazası yaradılmışdır. Bu zaman "flow" dəyişənlər üzrə illik göstərici son 12 aylıq müşahidələrin cəmini təşkil edir.

32 Risklərin idarə edilməsi (davamı)

Makro dəyişənlər üçün ssenarilər və onların çəkilişi analitik şəkildə tərtib edilir. Seçilmiş hər dəyişən üzrə 2 ssenari (hər kvantil üzrə bir ssenari qəbul edilməklə), onların kombinasiyası nəticəsində isə 4 ssenari formalaşır. Daha sonra hər bir ssenarinin çəkilişinə əsasən yekun proqnoz müəyyən edilir.

Xarici reytinglər əsasında qiymətləndirmə prinsipləri

Bəzi maliyyə alətləri üzrə beynəlxalq reyting agentlikləri tərəfindən dərc edilmiş kredit reytingləri mövcuddur ki, bu da defolt ehtimalı (PD) (0.01%-0.25%) və defolt baş verəcəyi halda itirilməsi gözlənilən məbləğ (LGD) (60%) kimi kredit riski parametrlərini qiymətləndirmək üçün istifadə olunur. Bu yanaşma xarici valyutada olan borc qiymətli kağızlarına və qısamüddətli depozitlərə tətbiq edilir.

Qrup maliyyə aktivləri üzrə ehtimallar və faktiki zərərlər arasındakı fərqlərin azaldılması üçün öz metodologiya və fərziyyələrini müntəzəm olaraq nəzərdən keçirir.

Bazar riski

Bazar riski maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərinin və ya gələcək pul vəsaitlərinin hərəkətlərinin bazar qiymətlərində baş verən dəyişikliklər səbəbindən volatillik göstərməsi ilə bağlı yaranan riskdir. Bazar riski valyuta, faiz dərəcəsi və sair qiymət risklərindən ibarətdir. Bazar riski bazarın xüsusi və ümumi dəyişkənliyi, eləcə də bazar qiymətlərinin və xarici valyuta məzənnələrinin dəyişkənlik səviyyəsinə məruz qalan sabit gəlirli maliyyə alətlərinin açıq mövqeləri üzrə yaranır.

Faiz dərəcəsi riski

Faiz dərəcəsi riski maliyyə alətləri ilə bağlı gələcək pul vəsaitləri axınının ədalətli dəyərinin bazar faiz dərəcələrində baş verən dəyişikliklərdən asılı olması riskidir. Qrup bazar faiz dərəcələrinin səviyyələrində dəyişikliklərin onun maliyyə vəziyyətinə və pul vəsaitlərinin hərəkətinin təsirinə məruz qalır. Belə dəyişkənlik faiz marjasının səviyyəsini artırır və ya azalda bilər və gözlənilməyən faiz dərəcələrinin dəyişiklikləri ilə bağlı zərərin yaranmasına gətirib çıxara bilər. Faiz dərəcəsi riskinin idarə edilməsində əsas məqsəd investisiya qaydalarına uyğun olaraq qəbul edilə bilən risk limitlərinə riayət etmək şərti ilə, illik əsasda investisiya üzrə müsbət gəlirliliyin təmin edilməsindən ibarətdir.

Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı

31 dekabr 2024-cü il üzrə konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına dair qeydlər

(Əksi göstərilmədiyi təqdirdə, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə ifadə olunmuşdur)

32 Risklərin idarə edilməsi (davamı)**Faiz dərəcəsi fərqlərinin təhlili**

Faiz dərəcəsi riski əsasən faiz dərəcəsi fərqlərinə nəzarət etməklə tənzimlənir. 31 dekabr 2024-cü il tarixinə əsas maliyyə alətləri üzrə faiz dərəcəsi fərqlərinin mövqeyi aşağıdakı kimidir:

	3 aydan az	3-6 ay	6-12 ay	1 ildən çox	Faizsiz	Balans dəyəri
31 dekabr 2024						
AKTİVLƏR						
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	3,376,083	-	-	-	5,212,612	8,588,695
BVF ilə hesablaşmalar	1,129,358	-	-	-	-	1,129,358
Törəmə maliyyə alətləri	6,602	-	18	-	-	6,620
Borc qiymətli kağızlar						
- <i>Amortizasiya olunmuş dəyərlə qiymətləndirilən qiymətli kağızlar</i>	64,118	153,244	140,536	10,870,749	-	11,228,647
- <i>Ədalətli dəyərinin dəyişməsi sair məcmu gəlirə aid olunan qiymətli kağızlar</i>	707,396	357,192	625,862	3,161,601	-	4,852,051
- <i>Ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərə aid olunan qiymətli kağızlar</i>	9,743,249	-	-	-	-	9,743,249
Banklara verilmiş kreditlər	13,761	-	-	-	-	13,761
Bank olmayan kredit təşkilatlarına verilmiş kreditlər	268	380	-	-	-	648
Əmanətlərin Sığortalanması Fonduna verilmiş kreditlər	14,786	14,783	29,567	104,809	-	163,945
Sair maliyyə aktivləri	47,037	14	29	320	-	47,400
Cəmi maliyyə aktivləri	15,102,658	525,613	796,012	14,137,479	5,212,612	35,774,374
ÖHDƏLİKLƏR						
Dövriyyədə olan kağız və metal pullar	-	-	-	-	17,449,091	17,449,091
Rezident bankların qısamüddətli depozitləri	1,268,460	-	-	-	-	1,268,460
Hökumət idarələri qarşısında öhdəliklər	7,990,124	-	-	-	-	7,990,124
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	6,265,219	-	-	-	-	6,265,219
Digər təşkilatlar qarşısında öhdəliklər	3,606	-	-	-	-	3,606
Buraxılmış borc qiymətli kağızlar	186,930	18,982	-	-	-	205,912
BVF ilə əməliyyatlar üzrə öhdəliklər	1,175,186	-	-	-	-	1,175,186
Beynəlxalq maliyyə institutları qarşısında öhdəliklər	1,223	-	-	-	-	1,223
Sair maliyyə öhdəlikləri	113,177	-	167	22,412	-	135,756
Cəmi maliyyə öhdəlikləri	17,003,925	18,982	167	22,412	17,449,091	34,494,577

Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı

31 dekabr 2024-cü il üzrə konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına dair qeydlər

(Əksi göstərilmədiyi təqdirdə, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə ifadə olunmuşdur)

32 Risklərin idarə edilməsi (davamı)

Faiz dərəcəsi riski əsasən faiz dərəcəsi fərqlərinə nəzarət etməklə tənzimlənir. 31 dekabr 2023-cü il tarixinə əsas maliyyə alətləri üzrə faiz dərəcəsi fərqlərinin mövqeyi aşağıdakı kimidir:

	3 aydan az	3-6 ay	6-12 ay	1 ildən çox	Faizsiz	Balans dəyəri
31 dekabr 2023						
AKTİVLƏR						
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	3,690,276	-	-	-	1,939,195	5,629,471
BVF ilə hesablaşmalar	1,208,132	-	-	-	-	1,208,132
Törəmə maliyyə alətləri	49	-	-	-	-	49
Borc qiymətli kağızlar						
- <i>Amortizasiya olunmuş dəyərə qiymətləndirilən qiymətli kağızlar</i>	631	-	-	10,918,219	-	10,918,850
- <i>Ədalətli dəyərinin dəyişməsi sair məcmu gəlirə aid olunan qiymətli kağızlar</i>	2,162,412	1,918,570	3,288,383	7,337,427	-	14,706,792
- <i>Ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərə aid olunan qiymətli kağızlar</i>	1,421,185	-	-	-	-	1,421,185
Banklara verilmiş kreditlər	611	-	72,340	-	-	72,951
Bank olmayan kredit təşkilatlarına verilmiş kreditlər	-	-	7,159	425	-	7,584
Əmanətlərin Sığortalanması Fonduna verilmiş kreditlər	4,921	4,919	24,957	181,622	-	216,419
Sair maliyyə aktivləri	51,186	18	28	339	-	51,571
Cəmi maliyyə aktivləri	8,539,403	1,923,507	3,392,867	18,438,032	1,939,195	34,233,004
ÖHDƏLİKLƏR						
Dövrüyyədə olan kağız və metal pullar	-	-	-	-	17,318,195	17,318,195
Rezident bankların qısamüddətli depozitləri	2,681,989	-	-	-	-	2,681,989
Hökumət idarələri qarşısında öhdəliklər	3,759,175	-	-	-	-	3,759,175
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	6,521,107	-	-	-	-	6,521,107
Digər təşkilatlar qarşısında öhdəliklər	45,336	-	-	-	-	45,336
Buraxılmış borc qiymətli kağızlar	831,347	349,245	114,782	-	-	1,295,374
BVF ilə əməliyyatlar üzrə öhdəliklər	1,211,857	-	-	-	-	1,211,857
Beynəlxalq maliyyə institutları qarşısında öhdəliklər	1,706	-	-	-	-	1,706
Törəmə maliyyə alətləri	3,725	-	9	55	-	3,789
Sair maliyyə öhdəlikləri	360,192	-	150	14,109	-	374,451
Cəmi maliyyə öhdəlikləri	15,416,434	349,245	114,941	14,164	17,318,195	33,212,979

32 Risklərin idarə edilməsi (davamı)

Faiz dərəcəsi üzrə həssaslıq təhlili

Faiz dərəcəsi riskinin idarə olunması maliyyə aktivləri və öhdəliklərinin həssaslığının monitorinqi ilə tamamlanır. 31 dekabr 2024 və 2023-cü il tarixlərində mövcud faiz hesablanan aktiv (borc qiymətli kağızları istisna olmaqla) və öhdəliklər üzrə gəlir ayrılıqları və göstəricilərin sadələşdirilmiş 100 baza bəndi (bb) simmetrik enmə və ya qalxma ssenarisinə əsaslanır. Bu təhlil aşağıdakı cədvəldə təqdim edilir:

	2024	2023
100 bb paralel enmə	87,997	74,294
100 bb paralel qalxma	(87,997)	(74,294)

Ədalətli dəyərinin dəyişməsi sair məcmu gəlirə aid olunan qiymətli kağızların və ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərə aid olunan qiymətli kağızların faiz dərəcələrindəki dəyişikliklərdən qaynaqlanan dəyişikliklər nəticəsində mənfəət və ya zərər və kapitalın həssaslığının təhlili aşağıdakı kimidir. Təhlil 31 dekabr 2024 və 2023-cü il tarixlərinə mövcud olan göstəricilərə və bütün gəlir ayrılıqlarına sadələşdirilmiş 100 bb simmetrik enmə və ya qalxma ssenarisinə əsaslanır:

	2024		2023	
	Xalis mənfəət və ya zərər	Kapital	Xalis mənfəət və ya zərər	Kapital
100 bb paralel enmə	147,014	32,077	77,674	151,155
100 bb paralel qalxma	(147,014)	(32,077)	(77,674)	(151,155)

32 Risklərin idarə edilməsi (davamı)

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2024 və 2023-cü il tarixlərinə faiz hesablanan aktivlər və öhdəliklər üzrə effektiv orta faiz dərəcələri verilmişdir. Bu faiz dərəcələri həmin aktiv və öhdəliklərdən ödəniş tarixinə qədər əldə olunan gəlirin təqribi qiymətidir.

	31 dekabr 2024				31 dekabr 2023			
	AZN	USD	EUR	Digər	AZN	USD	EUR	Digər
Faiz hesablanan aktivlər								
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	-	4.28	3.25	4.14	-	5.30	4.00	4.50
BVF ilə hesablaşmalar	-	-	-	3.16	-	-	-	4.10
Borc qiymətli kağızlar								
- <i>Amortizasiya olunmuş dəyərlə qiymətləndirilən qiymətli kağızlar</i>	0.15	3.97	-	2.19	0.15	3.97	-	-
- <i>Ədalətli dəyərinin dəyişməsi sair məcmu gəlirə aid olunan qiymətli kağızlar</i>	3.08	3.81	2.22	2.58	3.07	2.67	1.66	2.82
- <i>Ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərə aid olunan qiymətli kağızlar</i>	-	2.69	2.24	3.54	-	2.31	1.75	1.47
Banklara verilmiş kreditlər (nominal faiz dərəcəsi)	3.52	-	-	-	3.03	-	-	-
Bank olmayan kredit təşkilatlarına verilmiş kreditlər	0.10				0.10	-	-	-
Əmanətlərin Sığortalanması Fonduna verilmiş kreditlər	6.42	-	-	-	6.48	-	-	-
Sair maliyyə aktivləri	6.82	-	-	-	5.91	-	-	-
Faiz hesablanan öhdəliklər								
Rezident bankların qısamüddətli depozitləri	6.25	-	-	-	6.36	-	-	-
Hökumət idarələri qarşısında öhdəliklər	-	-	-	-	-	-	-	-
Buraxılmış borc qiymətli kağızlar	7.72	-			8.68	-	-	-
BVF ilə əməliyyatlar üzrə öhdəliklər	-	-	-	3.16	-	-	-	4.10
Sair maliyyə öhdəlikləri	0.03	-	-	-	0.03	-	-	-

Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı

31 dekabr 2024-cü il üzrə konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına dair qeydlər
(Əksi göstərilmədiyi təqdirdə, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə ifadə olunmuşdur)

32 Risklərin idarə edilməsi (davamı)**Valyuta riski**

Valyuta riski xarici valyuta məzənnəsinin dəyişməsi nəticəsində maliyyə aktivinin baza valyutasında dəyərinin dəyişməsi riskidir. Qrupun aktivlərinin dəyəri aktivlərin valyuta strukturundan asılı olaraq əsas xarici valyutaların məzənnələrinin dəyişməsi riskinə məruz qalır.

Qrupun valyuta aktivləri əsasən ABŞ dolları, Avro və Funt sterlinqdə saxlanılır. Valyuta aktivlərinin valyuta kompozisiyası Bankın İdarə Heyətinin 29 dekabr 2021-ci il tarixli qərarı ilə təsdiqlənmiş "Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankının valyuta ehtiyatlarının idarə edilməsinin illik əməliyyat investisiya proqramı" ilə müəyyən olunmuşdur. Bu sənəd Valyuta ehtiyatlarının idarə edilməsi departamenti tərəfindən Qrupun valyuta riskinin idarə edilməsində əsas kimi istifadə edilir.

Valyuta riski aşağıdakı parametrlərin müəyyən edilməsi yolu ilə idarə olunur:

- idarə olunan valyutalar;
- idarə olunan hər bir valyutanın cəmi valyuta aktivlərinin tərkibində maksimal payı (baza valyutası üçün minimal məbləğ).

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2024-cü il tarixinə maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərinin xarici valyuta üzrə strukturu təqdim olunur:

	ABŞ dolları	Avro	Digər valyutalar	Cəmi
AKTİVLƏR				
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	8,271,589	292,365	23,630	8,587,584
BVF ilə hesablaşmalar	-	-	1,129,358	1,129,358
Borc qiymətli kağızlar	13,846,324	637,892	755,427	15,239,643
Törəmə maliyyə alətləri	6,620	-	-	6,620
Sair maliyyə aktivləri	46,172	3	-	46,175
Cəmi aktivlər	22,170,705	930,260	1,908,415	25,009,380
ÖHDƏLİKLƏR				
Hökumət idarələri qarşısında öhdəliklər	3,423,889	640	971	3,425,500
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	2,573,584	217,804	10,004	2,801,392
Digər təşkilatlar qarşısında öhdəliklər	4	-	-	4
BVF ilə əməliyyatlar üzrə öhdəliklər	-	-	1,172,800	1,172,800
Sair maliyyə öhdəlikləri	111,398	21,293	-	132,691
Cəmi öhdəliklər	6,108,875	239,737	1,183,775	7,532,387
Xalis tanınmış mövqe	16,061,830	690,523	724,640	17,476,993
Törəmə maliyyə alətləri	352,219	(228,644)	(103,175)	20,400
Xalis mövqe	16,414,049	461,879	621,465	17,497,393

Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı

31 dekabr 2024-cü il üzrə konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına dair qeydlər
(Əksi göstərilmədiyi təqdirdə, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə ifadə olunmuşdur)

32 Risklərin idarə edilməsi (davamı)

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2023-cü il tarixinə maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərinin xarici valyuta üzrə strukturu təqdim olunur:

	ABŞ dolları	Avro	Digər valyutalar	Cəmi
AKTİVLƏR				
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	4,968,272	553,045	107,455	5,628,772
BVF ilə hesablaşmalar	-	-	1,208,132	1,208,132
Borc qiymətli kağızlar	15,560,716	933,724	374,392	16,868,832
Törəmə maliyyə alətləri	49	-	-	49
Sair maliyyə aktivləri	51,172	3	-	51,175
Cəmi aktivlər	20,580,209	1,486,772	1,689,979	23,756,960
ÖHDƏLİKLƏR				
Hökumət idarələri qarşısında öhdəliklər	597,935	11,980	401	610,316
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	2,483,930	457,107	68,406	3,009,443
Digər təşkilatlar qarşısında öhdəliklər	4	-	-	4
BVF ilə əməliyyatlar üzrə öhdəliklər	-	-	1,209,301	1,209,301
Törəmə maliyyə alətləri	3,789	-	-	3,789
Sair maliyyə öhdəlikləri	359,318	12,947	-	372,265
Cəmi öhdəliklər	3,444,976	482,034	1,278,108	5,205,118
Xalis tanınmış mövqe	17,135,233	1,004,738	411,871	18,551,842
Törəmə maliyyə alətləri	286,175	(183,187)	(82,673)	20,315
Xalis mövqe	17,421,408	821,551	329,198	18,572,157

Aşağıdakı cədvəldə göstəriləyi kimi, 31 dekabr 2024 və 2023-cü il tarixlərinə Azərbaycan manatının qeyd olunmuş valyutalara qarşı dəyərsizləşməsi kapitalı, mənfəəti və ya zərər və sair məcmu gəliri aşağıda göstərilən məbləğlər həcmində artırma bilərdi. Təqdim edilən təhlil Qrupun hesabat dövrünün sonunda mümkün olması ehtimal edilən xarici valyuta məzənnələrinin dəyişikliklərinə əsaslanır. Təhlildə bütün digər parametrlərin, xüsusilə də faiz dərəcələrinin dəyişməz qalması fərz edilir.

	31 dekabr 2024	31 dekabr 2023
ABŞ dolları dəyərinin manata qarşı 10% yüksəlməsi (2024: 10%)	1,641,405	1,742,140
Avro dəyərinin manata qarşı 10% yüksəlməsi (2024: 10%)	46,188	82,155

Azərbaycan manatının qeyd edilən valyutalara qarşı 31 dekabr 2024 və 2023-cü il tarixlərinə möhkəmlənməsinin, bütün digər parametrlər eyni saxlanılmaq şərtilə, həmin valyutalara eyni həcmli, lakin əks istiqamətli təsiri ola bilər.

Likvidlik riski

Likvidlik riski adi və ya fəvqəladə şəraitdə ödəniş tarixi çatanda Qrupun ödənişlə bağlı öhdəliklərini yerinə yetirə bilməməsi riskidir. Qrup tərəfindən likvidlik riskinin idarə olunması hər bir şəraitdə Qrupun öhdəliklərini ödəmək üçün likvidliyin lazımi səviyyədə saxlanılmasına əsaslanır.

Pul siyasətinin həyata keçirilməsi məqsədilə Qrup valyuta aktivlərindən likvid əməliyyat tranşı formalaşdırır. Likvidlik riskinin idarə edilməsi, həmçinin likvid aktivlərin müəyyən edilməsi və investisiya müddətində valyuta aktivlərinin minimal likvidlik limitlərinin müəyyən edilməsindən ibarətdir.

31 dekabr 2024-cü il tarixinə öhdəliklərin müqavilə üzrə ödəmə müddətlərinə görə bölgüsü aşağıdakı cədvəldə təqdim edilir. Cədvəldə göstərilən öhdəlik məbləğləri müqavilədə nəzərdə tutulan diskont edilməmiş pul axınlarını əks etdirir. Valyuta ödənişləri hesabat dövrünün sonuna mövcud olan spot məzənnə ilə çevrilir.

Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı

31 dekabr 2024-cü il üzrə konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına dair qeydlər

(Əksi göstərilmədiyi təqdirdə, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə ifadə olunmuşdur)

32 Risklərin idarə edilməsi (davamı)

31 dekabr 2024-cü il tarixinə maliyyə alətlərinin ödəmə müddətlərinə görə təhlili aşağıda göstərilir:

	Tələb edilənədək və 1 aydan az	1-6 ay	6-12 ay	1-5 il	5 ildən çox	Cəmi
ÖHDƏLİKLƏR						
Döviyyədə olan kağız və metal pullar	17,449,091					17,449,091
Rezident bankların qısamüddətli depozitləri	1,269,782	-	-	-	-	1,269,782
Hökumət idarələri qarşısında öhdəliklər	7,990,124	-	-	-	-	7,990,124
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	6,265,219	-	-	-	-	6,265,219
Digər təşkilatlar qarşısında öhdəliklər	3,606	-	-	-	-	3,606
Buraxılmış borc qiymətli kağızlar	55,000	153,200	-	-	-	208,200
BVF ilə əməliyyatlar üzrə öhdəliklər	1,175,186	-	-	-	-	1,175,186
Beynəlxalq maliyyə institutları qarşısında öhdəliklər	1,223	-	-	-	-	1,223
Sair maliyyə öhdəlikləri	113,177	-	167	22,412	-	135,756
Maliyyə öhdəlikləri üzrə cəmi potensial gələcək ödənişlər	34,322,408	153,200	167	22,412	-	34,498,187

31 dekabr 2023-cü il tarixinə maliyyə alətlərinin ödəmə müddətlərinə görə təhlili aşağıda göstərilir:

	Tələb edilənədək və 1 aydan az	1-6 ay	6-12 ay	1-5 il	5 ildən çox	Cəmi
ÖHDƏLİKLƏR						
Döviyyədə olan kağız və metal pullar	17,318,195	-	-	-	-	17,318,195
Rezident bankların qısamüddətli depozitləri	2,685,805	-	-	-	-	2,685,805
Hökumət idarələri qarşısında öhdəliklər	3,759,175	-	-	-	-	3,759,175
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	6,521,107	-	-	-	-	6,521,107
Digər təşkilatlar qarşısında öhdəliklər	45,336	-	-	-	-	45,336
Buraxılmış borc qiymətli kağızlar	317,830	882,300	120,000	-	-	1,320,130
BVF ilə əməliyyatlar üzrə öhdəliklər	1,211,857	-	-	-	-	1,211,857
Beynəlxalq maliyyə institutları qarşısında öhdəliklər	1,706	-	-	-	-	1,706
Ümumi ödənilmiş törəmə alətlər						
- Daxil olan məbləğ	(425,489)	(161,883)	(900)	(7,154)	-	(595,426)
- Ödənilən məbləğ	428,875	162,222	909	7,209	-	599,215
Sair maliyyə öhdəlikləri	360,215	113	136	14,150	272	374,886
Maliyyə öhdəlikləri üzrə cəmi potensial gələcək ödənişlər	32,224,612	882,752	120,145	14,205	272	33,241,986

32 Risklərin idarə edilməsi (davamı)

Aşağıdakı cədvəl maliyyə öhdəlikləri ilə bağlı pulun istifadəsi zərurəti yarandığı təqdirdə asanlıqla satıla bilən ədalətli dəyərle qiymətləndirilən borc qiymətli kağızları istisna olmaqla, müqavilə üzrə ödəniş müddətlərinə əsasən balans dəyərində əks etdirilən qeyri-törəmə maliyyə aktivlərinin ödəniş müddətləri üzrə təhlilini əks etdirir. Belə maliyyə aktivləri gözlənilən satış tarixi əsasında ödəniş müddəti üzrə təhlilə daxil edimişdir. Dəyersizləşmiş kreditlər isə dəyersizləşmə üzrə ehtiyat çıxılmaqla və gözlənilən pul axınlarına əsasən balans dəyərində göstərilir.

Aşağıdakı cədvəl 31 dekabr 2024-cü il tarixinə konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda tanınan məbləğlərin gözlənilən ödəniş müddətləri üzrə təhlilini əks etdirir:

	Tələb edilənədək və 1 aydan az	1-3 ay	3-12 ay	1-5 il	5 ildən çox	Cəmi
AKTİVLƏR						
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	8,588,695	-	-	-	-	8,588,695
BVF ilə hesablaşmalar	1,129,358	-	-	-	-	1,129,358
Törəmə maliyyə alətləri	5640	980	-	-	-	6620
Borc qiymətli kağızlar	849,824	1,622,810	4,385,592	7,838,841	11,126,880	25,823,947
Banklara verilmiş kreditlər	13,761	-	-	-	-	13,761
Bank olmayan kredit təşkilatlarına verilmiş kreditlər	223	45	380	-	-	648
Əmanətlərin Sığortalanması Fonduna verilmiş kreditlər	4,931	9,856	44,349	104,809	-	163,945
Sair maliyyə aktivləri	47,037	-	44	3	316	47,400
Cəmi maliyyə aktivləri	10,639,469	1,633,691	4,430,365	7,943,653	11,127,196	35,774,374
ÖHDƏLİKLƏR						
Dövriyyədə olan kağız və metal pullar	17,449,091	-	-	-	-	17,449,091
Hökumət idarələri qarşısında öhdəliklər	7,990,124	-	-	-	-	7,990,124
Rezident bankların qısamüddətli depozitləri	1,268,460	-	-	-	-	1,268,460
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	6,265,219	-	-	-	-	6,265,219
Digər təşkilatlar qarşısında öhdəliklər	3,606	-	-	-	-	3,606
Buraxılmış borc qiymətli kağızlar	54,847	132,083	18,982	-	-	205,912
BVF ilə əməliyyatlar üzrə öhdəliklər	1,175,186	-	-	-	-	1,175,186
Beynəlxalq maliyyə institutları qarşısında öhdəliklər	1,223	-	-	-	-	1,223
Sair maliyyə öhdəlikləri	113,177	-	167	22,412	-	135,756
Cəmi maliyyə öhdəlikləri	34,320,933	132,083	19,149	22,412	-	34,494,577
Xalis mövqe	(23,681,464)	1,501,608	4,411,216	7,921,241	11,127,196	1,279,797

Milli valyutada olan likvidlik riski Qrup tərəfindən mütəmadi olaraq qiymətləndirilir və nəzarətdə saxlanılır.

Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı

31 dekabr 2024-cü il üzrə konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına dair qeydlər

(Əksi göstərilmədiyi təqdirdə, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə ifadə olunmuşdur)

32 Risklərin idarə edilməsi (davamı)

Aşağıdakı cədvəl 31 dekabr 2023-cü il tarixinə konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda tanınan məbləğlərin gözlənilən ödəniş müddətləri üzrə təhlilini əks etdirir:

	Tələb edilənədək və 1 aydan az	1-3 ay	3-12 ay	1-5 il	5 ildən çox	Cəmi
AKTİVLƏR						
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	5,629,471	-	-	-	-	5,629,471
BVF ilə hesablaşmalar	1,208,132	-	-	-	-	1,208,132
Törəmə maliyyə alətləri	49	-	-	-	-	49
Borc qiymətli kağızlar	1,155,763	1,191,540	5,239,291	8,515,736	10,944,497	27,046,827
Banklara verilmiş kreditlər	611	-	72,340	-	-	72,951
Bank olmayan kredit təşkilatlarına verilmiş kreditlər	-	-	7,159	425	-	7,584
Əmanətlərin Sığortalanması Fonduna verilmiş kreditlər	1,642	3,279	29,876	181,622	-	216,419
Sair maliyyə aktivləri	51,185	1	46	3	336	51,571
Cəmi maliyyə aktivləri	8,046,853	1,194,820	5,348,712	8,697,786	10,944,833	34,233,004
ÖHDƏLİKLƏR						
Dövriyyədə olan kağız və metal pullar	17,318,195	-	-	-	-	17,318,195
Hökumət idarələri qarşısında öhdəliklər	3,759,175	-	-	-	-	3,759,175
Rezident bankların qısamüddətli depozitləri	2,681,989	-	-	-	-	2,681,989
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	6,521,107	-	-	-	-	6,521,107
Digər təşkilatlar qarşısında öhdəliklər	45,336	-	-	-	-	45,336
Törəmə maliyyə alətləri	3,386	339	9	55	-	3,789
Buraxılmış borc qiymətli kağızlar	316,876	514,471	464,027	-	-	1,295,374
BVF ilə əməliyyatlar üzrə öhdəliklər	1,211,857	-	-	-	-	1,211,857
Beynəlxalq maliyyə institutları qarşısında öhdəliklər	1,706	-	-	-	-	1,706
Sair maliyyə öhdəlikləri	360,192	-	150	14,109	-	374,451
Cəmi maliyyə öhdəlikləri	32,219,819	514,810	464,186	14,164	-	33,212,979
Xalis mövqe	(24,172,966)	680,010	4,884,526	8,683,622	10,944,833	1,020,025

Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı

*31 dekabr 2024-cü il üzrə konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına dair qeydlər
(Əksi göstərilmədiyi təqdirdə, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə ifadə olunmuşdur)*

33 Kapitalın idarə olunması

Qrupun kapitalı onun bütün öhdəlikləri çıxıldıqdan sonra aktivlərinin qalan hissəsidir.

Kapitalın idarə olunmasında məqsəd Qrupun iqtisadi müstəqilliyinin və fəaliyyət qabiliyyətinin təmin edilməsi üçün kapitalın müvafiq səviyyədə saxlanılmasından ibarətdir. Qrupun idarə olunan məcmu kapitalı konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda göstərilən kapitaldır.

"Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı" haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanununda ("Qanun") nəzərdə tutulan nizamnamə fondu və minimal kapital ehtiyatları istisna olmaqla, mərkəzi bank kimi Qrup üçün kənar qurumların tələbləri mövcud deyil.

Qrupun konsolidasiya edilmiş məcmu kapitalı 1,997,035 min AZN (2023: 1,554,215 min AZN) təşkil edir.

Qeyd 24-də açıqlandığı kimi, 31 dekabr 2024-cü il tarixinə Bankın nizamnamə fondu 500,000 min AZN (31 dekabr 2023: 500,000 min AZN) olmuşdur. Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankına ayrıca müəssisə kimi aid olan kapital ehtiyatları 500,000 min AZN (2023: 500,000 min AZN), bölüşdürülməmiş mənfəət 965,807 min AZN (2023: 494,876 min AZN) təşkil edir, ədalətli dəyərinin dəyişməsi sair məcmu gəlirə aid olunan qiymətli kağızların yenidən qiymətləndirilməsi üzrə ehtiyatlar isə 24,313 min AZN məbləğində gəlir (2023: 52,977 min AZN gəlir) əks etdirir. Bankın kapital ehtiyatları onun nizamnamə fondundan az olmamalıdır.

Qanunun 12-ci və 14-cü Maddələrinə əsasən hesabat ilinin mənfəəti ilk növbədə Mərkəzi Bankın kapital ehtiyatlarının formalaşdırılmasına yönəldilir və Mərkəzi Bankın fəaliyyəti nəticəsində yaranmış kapital çatışmazlığı bir maliyyə ili təxirə salınmaqla dövlətin buraxdığı qiymətli kağızlar hesabına ödənilir. Qanunun 13-cü Maddəsinə uyğun olaraq, xarici valyutada və qızılada olan aktiv və passivlərin yenidən qiymətləndirilməsi nəticəsində ilin sonuna yaranan zərər əvvəlki dövrlərdə yenidən qiymətləndirmə üzrə ehtiyatlar hesabına ödənilir, bu ehtiyatlar kifayət etmədikdə isə Mərkəzi Bankın kapital ehtiyatları hesabına təmin olunur.

31 dekabr 2024-cü il tarixində tamamlanan il ərzində Bank 720,931 min AZN məbləğində gəlir (2023: 349,312 min AZN gəlir) tanımışdır. Bu məbləğ konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında uçota alınan nəzarət altında olan müəssisənin mənfəət və ya zərəri nəzərə alınmadan, ayrıca müəssisə kimi Bankın maliyyə nəticələrini əks etdirir.

Qanunun 12-ci Maddəsinə əsasən, Bankın hesabat ilinin mənfəəti ilk növbədə Mərkəzi Bankın kapital ehtiyatlarının formalaşdırılmasına yönəldilir, kapital ehtiyatları formalaşdırıldıqdan və Mərkəzi Bankın illik maliyyə hesabatları auditor rəyi ilə təsdiqləndikdən sonra reallaşdırılmış mənfəətin sərbəst qalığı müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müraciətinə əsasən dövlət büdcəsinə və ya dövlət borcu və zəmanəti üzrə öhdəliklərin Təminat Fonduna köçürülür.

"Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı haqqında" Qanunun 12-ci maddəsinin (Mərkəzi Bankın mənfəətinin bölüşdürülməsi) müddəalarına riayət etmək məqsədilə Mərkəzi Bankın mənfəətinin dövlət büdcəsinə köçürüləcək hissəsinin hesablanması böyük dərəcəyə daxil olan "Ernst & Yanq Holdings (SiAyEs) Bi.Vi." şirkətinin konsaltinq xidmətini göstərən ekspertlər tərəfindən hazırlanmış Metodologiyaya (MHBS-də bu barədə heç bir təlimat mövcud deyil) əsasən aparılmışdır.

Metodologiya "mənfəət və zərər və sair məcmu gəlir haqqında hesabat"da qeyd olunan maddələrin realizasiya olunmuş və reallaşdırılmamış hissələrə bölgüsünü əks etdirir. Hesablamalara əsasən 2024-cü il üzrə reallaşdırılmış gəlir 552,500 min AZN təşkil edir.

2024-cü il ərzində Bank tərəfindən dövlət büdcəsinə 250,000 min AZN məbləğində vəsait köçürülmüşdür (2023: dövlət büdcəsinə vəsait köçürülməmişdir).

34 Şərti öhdəliklər

Məhkəmə iddiaları

Qrup, fəaliyyəti ilə əlaqədar olaraq məhkəmə iddialarına və şikayətlərə məruz qalır. Rəhbərlik hesab edir ki, belə iddia və şikayətlər Qrupun maliyyə vəziyyətinə və ya gələcək əməliyyatların nəticələrinə ciddi mənfi təsir göstərməyəcək.

Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı

31 dekabr 2024-cü il üzrə konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına dair qeydlər
(Əksi göstərilmədiyi təqdirdə, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə ifadə olunmuşdur)

35 Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar

Tərəflər o zaman əlaqəli hesab olunur ki, onlar birbaşa və ya dolayı yolla bir və ya bir neçə qrupun nəzarəti altında olsun və ya onlardan biri digərinə nəzarət edə bilsin və yaxud maliyyə-təsərrüfat fəaliyyəti ilə bağlı qərar qəbul edərkən digər tərəfə əhəmiyyətli təsir göstərə bilsin. Əlaqəli tərəflər ilə hər hansı mümkün münasibətlər nəzərdən keçirilərkən həmin münasibətlərin mahiyyətinin onların hüquqi formasından üstünlüyü prinsipi tətbiq olunur.

Əlaqəli tərəflər öz aralarında əlaqəli olmayan tərəflərin apara bilmədiyi əməliyyatları həyata keçirə bilər. Bununla yanaşı, əlaqəli tərəflər arasında aparılan əməliyyatların şərtləri, müddətləri və məbləğləri əlaqəli olmayan tərəflər arasında aparılan əməliyyatlarla eyni olmaya bilər.

Qrup ilə əməkdaşlıq edən əsas dövlət təşkilatlarına Azərbaycan Respublikasının İpoteka və Kredit Zəmanət Fondu, Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi, Azərbaycan Beynəlxalq Bankı, Azərbaycan Respublikasının Dövlət Neft Fondu, "Aqrarkredit" QSC BOKT, Azərbaycan Əmanətlərin Sığortalanması Fondu və AzərTürkBank daxildir.

Rəhbərliklə əməliyyatlar

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2024 və 2023-cü il tarixlərinə rəhbərliyə ödənişlər barədə məlumat təqdim olunub:

	2024	2023
Qısamüddətli ödənişlər (əmək haqqı)	2,701	1,930
Sosial fondlara ayırmalar	550	407
	3,251	2,337

Hökumət və dövlət idarələri ilə əməliyyatlar

Bank dövlətin müstəsna mülkiyyətindədir, publik hüquqi şəxsdir və öz fəaliyyəti zamanı müxtəlif dövlət təsisatlı orqanlarla əlaqədə olur. Dövlət tərəfindən idarə olunan orqanlarla əhəmiyyətli əməliyyatlara banklara və digər dövlət müəssisələrinə verilmiş kreditlər, investisiya qiymətli kağızları, dövlətin borc öhdəlikləri, hökumət idarələri qarşısında öhdəliklər, faiz gəlirləri və xərcləri aiddir.

31 dekabr 2023 və 2024-cü il tarixlərində başa çatan illər üzrə Qrupun dövlət zəmanəti ilə verilmiş kreditləri və istiqrazları olmuşdur. Dövlət zəmanət ilə təmin olunmuş maliyyə aktivləri haqqında məlumat üçün 9, 10 və 12-ci Qeydlərə baxın.

35 Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar (davamı)

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2024-cü il tarixinə əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar üzrə dövriyyədə olan qalıqlar, orta faiz dərəcələri və 31 dekabr 2024-cü il tarixində tamamlanan il üzrə müvafiq gəlir və ya xərclər haqqında məlumatlar əks olunmuşdur:

	Hökumət idarələri üzrə		Dövlət nəzarətində olan orqanlar üzrə		Cəmi
	Məbləğ	Effektiv faiz dərəcəsi, %	Məbləğ	Effektiv faiz dərəcəsi, %	Məbləğ
Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat					
AKTİVLƏR					
Borc qiymətli kağızlar					
- Amortizasiya olunmuş dəyərlə qiymətləndirilən qiymətli kağızlar	152,288	-	8,918,835	0.15	9,071,123
<i>Dəyersizləşmə üzrə ehtiyat</i>	(138)	-	(8,275)	-	(8,413)
- Ədalətli dəyərinin dəyişməsi sair məcmu gəlirə aid olunan qiymətli kağızlar			1,513,177	3-dən 3.25-dək	1,513,177
Banklara verilmiş kreditlər (nominal faiz dərəcəsi)	-	-	-	-	-
Dəyersizləşmə üzrə ehtiyat	-	-	-	-	-
Əmanətlərin Sığortalanması Fonduna verilmiş kreditlər	-	-	164,112	6.42	164,112
Dəyersizləşmə üzrə ehtiyat	-	-	(167)	-	(167)
ÖHDƏLİKLƏR					
Hökumət idarələri qarşısında öhdəliklər	4,313,683	-	3,676,441	-	7,990,124
Rezident bankların qısamüddətli depozitləri	-	-	9,005	6.45	9,005
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	-	-	2,463,201	-	2,463,201
Digər təşkilatlar qarşısında öhdəliklər	-	-	3,522	-	3,522
BVF ilə əməliyyatlar üzrə öhdəliklər	1,175,186	3.16	-	-	1,175,186
Beynəlxalq maliyyə institutları qarşısında öhdəliklər	1,223	-	-	-	1,223
Mənfəət (zərər)					
Faiz gəlirləri	283	-	65,060	-	65,343
Faiz xərcləri	(47,612)	-	(102,037)	-	(149,649)
Dəyersizləşmə üzrə ehtiyatların bərpası/(yaradılması)	(39)	-	(2,235)	-	(2,274)
Ədalətli dəyərinin dəyişməsi sair məcmu gəlirə aid olunan qiymətli kağızların dəyersizləşməsi üzrə ehtiyat	-	-	(757)	-	(757)
Amortizasiya olunan dəyərlə qiymətləndirilən maliyyə aktivlərinin ədalətli (diskontlaşdırılmış) dəyerdə tanınması üzrə gəlir	-	-	2,101	-	2,101
Ədalətli dəyərinin dəyişməsi sair məcmu gəlirə aid olunan qiymətli kağızların satılması üzrə xalis zərər	-	-	208	-	208

35 Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar (davamı)

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2023-cü il tarixinə əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar üzrə dövrüyyədə olan qalıqlar, orta faiz dərəcələri və 31 dekabr 2023-cü il tarixində tamamlanan il üzrə müvafiq gəlir və ya xərclər haqqında məlumatlar əks olunmuşdur:

	Hökumət idarələri üzrə		Dövlət nəzarətində olan orqanlar üzrə		Cəmi
	Məbləğ	Effektiv faiz dərəcəsi, %	Məbləğ	Effektiv faiz dərəcəsi, %	Məbləğ
Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat					
AKTİVLƏR					
Borc qiymətli kağızlar					
- Amortizasiya olunmuş dəyərle qiymətləndirilən qiymətli kağızlar	152,531	-	9,063,701	0.15	9,216,232
Dəyersizləşmə üzrə ehtiyat	(99)	-	(6,042)	-	(6,141)
- Ədalətli dəyərinin dəyişməsi sair məcmu gəlirə aid olunan qiymətli kağızlar	-	-	967,903	3-dən 3.25-dək	967,903
Banklara verilmiş kreditlər (nominal faiz dərəcəsi)	-	-	95	0.10	95
Dəyersizləşmə üzrə ehtiyat	-	-	-	-	-
Əmanətlərin Sığortalanması Fonduna verilmiş kreditlər	-	-	216,584	6.48	216,584
Dəyersizləşmə üzrə ehtiyat	-	-	(165)	-	(165)
ÖHDƏLİKLƏR					
Hökumət idarələri qarşısında öhdəliklər	3,171,173	-	588,002	-	3,759,175
Rezident bankların qısamüddətli depozitləri	-	-	1,523,271	6.01	1,523,271
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	-	-	2,653,500	-	2,653,500
Digər təşkilatlar qarşısında öhdəliklər	70	-	45,266	-	45,336
BVF ilə əməliyyatlar üzrə öhdəliklər	1,211,857	4.10	-	-	1,211,857
Beynəlxalq maliyyə institutları qarşısında öhdəliklər	1,706	-	-	-	1,706
Buraxılmış borc qiymətli kağızlar	-	-	76,993	9.37	76,993
Mənfəət (zərər)					
Faiz gəlirləri	212	-	50,650	-	50,862
Faiz xərcləri	(43,027)	-	(102,394)	-	(145,421)
Dəyersizləşmə üzrə ehtiyatların bərpası/(yaradılması)	(99)	-	2,392	-	2,293
Ədalətli dəyərinin dəyişməsi sair məcmu gəlirə aid olunan qiymətli kağızların dəyersizləşməsi üzrə ehtiyat	-	-	(159)	-	(159)
Amortizasiya olunan dəyərle qiymətləndirilən maliyyə aktivlərinin ədalətli (diskontlaşdırılmış) dəyerdə tanınması üzrə gəlir	-	-	2,974	-	2,974
Ədalətli dəyərinin dəyişməsi sair məcmu gəlirə aid olunan qiymətli kağızların satılması üzrə xalis zərər	-	-	(1,558)	-	(1,558)
Amortizasiya olunan dəyərle qiymətləndirilən maliyyə öhdəliklərinin ədalətli (diskontlaşdırılmış) dəyerdə tanınması üzrə gəlir	-	-	47,892	-	47,892

Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı

31 dekabr 2024-cü il üzrə konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına dair qeydlər
(Əksi göstərilmədiyi təqdirdə, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə ifadə olunmuşdur)

36 Maliyyə aktivləri və öhdəlikləri: ədalətli dəyər və uçot təsnifatı**Uçot təsnifatı və ədalətli dəyər**

MHBS 9 “*Maliyyə alətləri*” standartı qiymətləndirmə məqsədilə maliyyə aktivlərini aşağıdakı kateqoriyalara ayırır: (a) ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərə aid olunan maliyyə aktivləri; (b) ədalətli dəyərinin dəyişməsi sair məcmu gəlirə aid olunan maliyyə alətləri; (c) amortizasiya olunmuş dəyərli qiymətləndirilən maliyyə aktivləri.

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2024-cü il tarixinə maliyyə aktivləri haqqında bu kateqoriyalara uyğun məlumat təqdim olunur:

	Amortizasiya olunmuş dəyərli qiymətləndirilən maliyyə aktivləri	Ədalətli dəyərinin dəyişməsi sair məcmu gəlirə aid olunan maliyyə alətləri	Ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərə aid olunan maliyyə aktivləri	Cəmi
AKTİVLƏR				
<i>Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri</i>	8,307,279	-	281,416	8,588,695
<i>Borc qiymətli kağızları</i>				
Qeyri-rezident agentlik notları	86,888	770,856	2,442,921	3,300,665
Beynəlxalq maliyyə qurumları tərəfindən buraxılmış notlar	260,883	444,560	439,881	1,145,324
Xarici dövlətlərin xəzinədarlıq notları	1,809,753	2,011,073	4,940,751	8,761,577
Qeyri-rezident yerli hakimiyyət orqanları və bələdiyyə istiqrazları	-	60,538	403,889	464,427
Korporativ istiqrazlar	-	-	928,819	928,819
Xarici dövlət istiqrazları	-	51,847	38,184	90,031
İpoteka ilə təmin edilmiş ABŞ istiqrazları	-	-	520,614	520,614
İpoteka ilə yüklü olan istiqrazlar	-	-	28,190	28,190
Azərbaycan Respublikasının İpoteka və Kredit Zəmanət Fondu	-	1,513,177	-	1,513,177
“Aqrarkredit” QSC BOKT	8,918,835	-	-	8,918,835
Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi	152,288	-	-	152,288
<i>Banklara verilmiş kreditlər</i>				
- Yenidən maliyyələşdirmə kreditləri	13,761	-	-	13,761
<i>Bank olmayan kredit təşkilatlarına verilmiş kreditlər</i>	648	-	-	648
<i>Əmanətlərin Sığortalanması Fonduna verilmiş kreditlər</i>	163,945	-	-	163,945
<i>Beynəlxalq Valyuta Fondu ilə hesablaşmalar</i>	1,129,358	-	-	1,129,358
<i>Törəmə maliyyə alətləri</i>	-	-	6,620	6,620
<i>Sair maliyyə aktivləri:</i>				
- Satılmış ticarət qiymətli kağızlar üzrə alınacaq məbləğlər	45,518	-	-	45,518
- İşçilərə verilən kreditlər	369	-	-	369
- Digər qeyri-maliyyə aktivləri	829	-	-	829
- Hesablaşmalar üzrə məbləğlər	684	-	-	684
CƏMİ MALİYYƏ AKTİVLƏRİ	20,891,038	4,852,051	10,031,285	35,774,374

Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı

31 dekabr 2024-cü il üzrə konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına dair qeydlər
(Əksi göstərilmədiyi təqdirdə, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə ifadə olunmuşdur)

36 Maliyyə aktivləri və öhdəlikləri: ədalətli dəyər və uçot təsnifatı (davamı)

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2023-cü il tarixinə maliyyə aktivləri haqqında bu kateqoriyalara uyğun məlumat təqdim olunur:

	Amortizasiya olunmuş dəyərlə qiymətləndirilən maliyyə aktivləri	Ədalətli dəyərinin dəyişməsi sair məcmu gəlirə aid olunan maliyyə alətləri	Ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərə aid olunan maliyyə aktivləri	Cəmi
AKTİVLƏR				
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	5,362,747	-	266,724	5,629,471
Borc qiymətli kağızları				
Qeyri-rezident agentlik notları	86,909	2,724,637	70,271	2,881,817
Beynəlxalq maliyyə qurumları tərəfindən buraxılmış notlar	260,729	1,024,620	187,964	1,473,313
Xarici dövlətlərin xəzinədarlıq notları	1,361,121	9,443,760	446,427	11,251,308
Qeyri-rezident yerli hakimiyyət orqanları və bələdiyyə istiqrazları	-	383,696	7,029	390,725
Korporativ istiqrazlar	-	104,662	69,511	174,173
Xarici dövlət istiqrazları	-	57,514	1,207	58,721
İpoteka ilə təmin edilmiş ABŞ istiqrazları	-	-	602,457	602,457
İpoteka ilə yüklü olan istiqrazlar	-	-	36,319	36,319
Azərbaycan Respublikasının İpoteka və Kredit Zəmanət Fondu	-	967,903	-	967,903
"Aqrarkredit" QSC BOKT	9,057,659	-	-	9,057,659
Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi	152,432	-	-	152,432
Banklara verilmiş kreditlər				
- Yenidənmalıyyələşdirmə kreditləri	72,951	-	-	72,951
Bank olmayan kredit təşkilatlarına verilmiş kreditlər	7,584	-	-	7,584
Əmanətlərin Sığortalanması Fonduna verilmiş kreditlər	216,419	-	-	216,419
Beynəlxalq Valyuta Fondu ilə hesablaşmalar	1,208,132	-	-	1,208,132
Törəmə maliyyə alətləri	-	-	49	49
Sair maliyyə aktivləri:				
- Satılmış ticarət qiymətli kağızlar üzrə alınacaq məbləğlər	51,172	-	-	51,172
- İşçilərə verilən kreditlər	393	-	-	393
- Hesablaşmalar üzrə məbləğlər	6	-	-	6
CƏMİ MALİYYƏ AKTİVLƏRİ	17,838,254	14,706,792	1,687,958	34,233,004

31 dekabr 2024 və 31 dekabr 2023-cü il tarixlərinə Qrupun bütün maliyyə öhdəlikləri amortizasiya olunmuş dəyərde qeydə alınmışdır.

Ədalətli dəyər hesablamaları qiymətləndirmə tarixində bazar iştirakçıları arasında adi əməliyyatda aktivi satmaq üçün əldə olunacaq və ya öhdəliyi ötürmək üçün ödəniləcək qiyməti təxmini hesablamaq məqsədilə həyata keçirilir. Bununla belə, qeyri-müəyyənliklər və subyektiv mühakimələrdən istifadə şəraitində ədalətli dəyər anlayışı aktivlərin dərhal satışı və ya öhdəliklərin ötürülməsi zamanı satış üçün nəzərdə tutulan kimi şərh olunmamalıdır. Öhdəliyin ədalətli dəyəri onun yerinə yetirilməməsi riskinin təsirini əks etdirir.

36 Maliyyə aktivləri və öhdəlikləri: ədalətli dəyər və uçot təsnifatı (davamı)

Aktiv bazarda dövriyyədə olan maliyyə aktivləri və öhdəliklərinin ədalətli dəyəri kotirovka olunan bazar qiymətlərinə və ya dilerin qiymət təkliflərinə əsaslanır. Aktiv və ya öhdəliklər üzrə əməliyyatlar kifayət qədər müntəzəm və yetərli həcmdə aparıldıqda bazar aktiv hesab edilir. Bütün digər maliyyə alətləri üçün Qrup digər qiymətləndirmə metodlarından istifadə etməklə ədalətli dəyəri müəyyən edir. Seçilmiş qiymətləndirmə metodu bazar iştirakçıları tərəfindən qiymətlərin formalaşması zamanı nəzərə alınan bütün faktorları özündə birləşdirir.

Qiymətləndirmə metodlarının məqsədi qiymətləndirmə tarixində bazar iştirakçıları arasında adi əməliyyatda aktiv satmaq üçün əldə olunacaq və ya öhdəliyi ötürmək üçün ödəniləcək qiyməti əks etdirən ədalətli dəyərin müəyyənləşdirilməsidir.

Qiymətləndirmə metodlarına xalis dəyər və diskontlaşdırılmış pul vəsaitlərinin hərəkəti modelləri, bazarın müşahidə oluna bilən qiymətlərinin mövcud olduğu oxşar alətlərlə müqayisə, Black-Scholes və çoxhədli qiymətləndirmə modelləri və digər qiymətləndirmə modelləri daxildir. Qiymətləndirmə metodlarında istifadə olunan ehtimal və əlavələrə risksiz və bəncmark faiz dərəcələri, kredit spreadi və diskont dərəcələrinin hesablanması istifadə olunan digər mükafatlar, istiqraz və səhm qiymətləri, xarici valyutanın mübadilə məzənnələri, səhm indeksləri və səhm qiymətləri və gözlənilən qiymət volatilliyi və korrelyasiya daxildir.

Qiymətləndirmə metodlarının məqsədi rəsmi fəaliyyət göstərən bazar iştirakçılarının müəyyən etdiyi hesabat tarixində maliyyə alətlərinin qiymətini əks etdirən ədalətli dəyərin müəyyənləşdirilməsidir.

Qrup standart maliyyə alətləri və yalnız müşahidə olunan bazar məlumatından istifadə edən və rəhbərliyin mühakimə və qiymətləndirməsini tələb etməyən faiz və valyuta svopu kimi daha sadə maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərinin müəyyənləşdirilməsində geniş şəkildə tanınmış qiymətləndirmə modellərindən istifadə edir. Modellərdə istifadə olunan kotirovkalar və müvafiq məlumatlar, adətən qiymətli kağızlar və törəmə alətlər bazasında açıq şəkildə müşahidə olunur.

31 dekabr 2024-cü il tarixinə qiymətləndirmə modellərində hər hansı dəyişiklik olmamışdır (2023: qiymətləndirmə modellərində hər hansı dəyişiklik olmamışdır).

Maliyyə alətinin ilkin tanınma zamanı ədalətli dəyərinin ən yaxşı sübutu əməliyyat qiymətidir, yəni, verilən və ya qəbul edilən məbləğin ədalətli dəyəri. Əgər Qrup ilkin tanınma zamanı ədalətli dəyərin əməliyyat qiymətindən fərqləndiyini müəyyənləşdirirsə və ədalətli dəyər oxşar aktiv və öhdəliklər üzrə aktiv bazardakı qiymətə və ya bazarda müşahidə olunan məlumatlardan istifadə etməklə tətbiq olunan qiymətləndirmə metoduna əsaslanmırsa, maliyyə aləti əməliyyat qiyməti və ilkin tanınma zamanı ədalətli dəyəri arasındakı fərq nəzərə alınmaqla düzəliş edilərək ədalətli dəyər qiymətləndirilir. Yaranmış fərq, alətin tanınma dövrü ərzində uyğun əsaslarla bazar məlumatlarında baş vermiş dəyişikliklər və ya əməliyyatın bağlanma tarixində gec olmayaraq məcmu gəlir haqqında hesabatda tanınır.

Ədalətli dəyər iyerarxiyası

Qrup ədalətli dəyərin ölçülməsində istifadə olunan əlavələrin əhəmiyyətini aşağıdakı ədalətli dəyər iyerarxiyasına müvafiq olaraq hesablayır:

- Səviyyə 1: eyni alətlər üçün fəal bazarda kotirovka olunan bazar qiymətləri (tənzimlənməmiş);
- Səviyyə 2: birbaşa (yəni qiymətlər kimi) və ya bilavasitə (yəni qiymətlərdən yaranan) müşahidə oluna bilən, Səviyyə 1-ə daxil edilmiş kotirovka olunan qiymətdən başqa digər məlumatlar. Bu kateqoriyaya aşağıdakılardan istifadə olunmaqla qiymətləndirilmiş alətlər daxildir: oxşar alətlər üçün fəal bazarlarda kotirovka olunan bazar qiymətləri; fəaldan aşağı hesab olunan bazarlarda oxşar alətlər üçün kotirovka olunan qiymətlər; yaxud birbaşa və ya bilavasitə bazarda müşahidə oluna bilən bütün mühüm məlumatların istifadə edildiyi digər qiymətləndirmə metodları;
- Səviyyə 3: istifadə edilən məlumatlar müşahidə oluna bilmir. Bu kateqoriyaya qiymətləndirmə metodlarının müşahidə oluna bilən məlumata əsaslanmadığı əlavələrdən ibarət olduğu və müşahidə oluna bilməyən əlavələrin alətin qiymətləndirilməsində mühüm təsirə malik olduğu bütün alətlər daxildir. Bu kateqoriyaya oxşar alətlər üçün kotirovka olunan qiymətlər əsasında qiymətləndirilən alətlər daxildir və bu zaman alətlər arasında fərqi əks etdirmək üçün mühüm müşahidə olunmayan tənzimləmələr və ya mülahizələr tələb olunur.

Ədalətli dəyəri ölçmək üçün broker kotirovkaları və ya qiymət müəyyənləşdirmə xidmətləri kimi üçüncü tərəfin məlumatları istifadə olunduqda, bu qiymətləndirmənin MHBS tələblərinə uyğunluğunu təmin etmək məqsədilə üçüncü tərəflərdən əldə olunmuş dəlillər qiymətləndirilir və sənədləşdirilir. Bura aşağıdakılar daxildir:

Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı

31 dekabr 2024-cü il üzrə konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına dair qeydlər
(Əksi göstərilmədiyi təqdirdə, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə ifadə olunmuşdur)

36 Maliyyə aktivləri və öhdəlikləri: ədalətli dəyər və uçot təsnifatı (davamı)

- broker və ya qiymət müəyyənləşdirmə xidmətinin müvafiq maliyyə aləti növü üzrə qiymətin müəyyənləşdirilməsi üçün Qrup tərəfindən təsdiq olunmasının yoxlanılması;
- ədalətli dəyərin həqiqi bazar əməliyyatlarını təqdim etmə səviyyəsinin öyrənilməsi;
- oxşar alətlər üçün qiymətlər ədalətli dəyəri ölçmək üçün istifadə olunduqda, bu qiymətlərin ölçmə əsasında alətin xüsusiyyətlərini əks etdirmək üçün tənzimlənmə qaydası;
- eyni maliyyə aləti üçün bir neçə kotirovka əldə olunduğu halda, həmin kotirovkalardan istifadə etməklə ədalətli dəyərin necə müəyyənləşdirilməsi qaydası.

Ədalətli dəyər qiymətləndirmələri maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda hər bir hesabat dövrünün sonunda maliyyə hesabatlarının beynəlxalq standartları ilə tələb edilən və ya icazə verilən qiymətləndirmələrdir. Aşağıdakı cədvəldə ədalətli dəyər iyerarxiyasının səviyyələri üzrə 31 dekabr 2024-cü il tarixinə ədalətli dəyərlə ölçülmüş maliyyə alətləri üzrə qiymətlərin təhlili verilmişdir. Məbləğlər maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda tanınan dəyərlərə əsaslanır:

	Səviyyə 1	Səviyyə 2	Cəmi
Maliyyə aktivləri			
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	281,416	-	281,416
Borc qiymətli kağızlar			
- Qeyri-rezident agentlik notları	3,213,776	-	3,213,776
- Beynəlxalq maliyyə qurumları tərəfindən buraxılmış notlar	884,441	-	884,441
- Xarici dövlətlərin xəzinədarlıq notları	6,951,824	-	6,951,824
- Azərbaycan Respublikasının İpoteka və Kredit Zəmanət Fondu	1,513,177	-	1,513,177
- Qeyri-rezident yerli hakimiyyət orqanları və bələdiyyə istiqrazları	464,427	-	464,427
- Korporativ istiqrazlar	928,820	-	928,820
- Xarici dövlət istiqrazları	90,031	-	90,031
- İpoteka ilə təmin edilmiş ABŞ istiqrazları	520,614	-	520,614
- İpoteka ilə yüklü olan istiqrazlar	28,190	-	28,190
Törəmə maliyyə alətləri		6,620	6,620
	14,876,716	6,620	14,883,336

Aşağıdakı cədvəldə ədalətli dəyər iyerarxiyasının səviyyələri üzrə 31 dekabr 2023-cü il tarixinə ədalətli dəyərlə ölçülmüş maliyyə alətləri üzrə qiymətlərin təhlili verilmişdir. Məbləğlər maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda tanınan dəyərlərə əsaslanır:

	Səviyyə 1	Səviyyə 2	Cəmi
Maliyyə aktivləri			
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	266,724	-	266,724
Borc qiymətli kağızlar			
- Qeyri-rezident agentlik notları	2,794,908	-	2,794,908
- Beynəlxalq maliyyə qurumları tərəfindən buraxılmış notlar	1,212,584	-	1,212,584
- Xarici dövlətlərin xəzinədarlıq notları	9,890,187	-	9,890,187
- Azərbaycan Respublikasının İpoteka və Kredit Zəmanət Fondu	967,903	-	967,903
- Qeyri-rezident yerli hakimiyyət orqanları və bələdiyyə istiqrazları	390,725	-	390,725
- Korporativ istiqrazlar	174,173	-	174,173
- Xarici dövlət istiqrazları	58,721	-	58,721
- İpoteka ilə təmin edilmiş ABŞ istiqrazları	602,457	-	602,457
- İpoteka ilə yüklü olan istiqrazlar	36,319	-	36,319
Törəmə maliyyə alətləri	-	49	49
	16,394,701	49	16,394,750
Maliyyə öhdəlikləri			
Törəmə maliyyə alətləri	-	3,789	3,789

Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı

31 dekabr 2024-cü il üzrə konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına dair qeydlər
(Əksi göstərilmədiyi təqdirdə, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə ifadə olunmuşdur)

36 Maliyyə aktivləri və öhdəlikləri: ədalətli dəyər və uçot təsnifatı (davamı)

Səviyyə 1-ə aid olan qiymətli kağızlar mövcud mənbələrdən istifadə etməklə Qrup tərəfindən mütəmadi olaraq qiymətləndirilir.

Bazarda müşahidə oluna bilən məlumatlar əsasında qiymətləndirilən törəmə maliyyə alətlərinə əsasən valyuta forvard (o cümlədən qarşılıqlı hesablaşma qaydasında realizasiya olunan forvard) və svop müqavilələri daxildir. Valyuta forvard və svop müqavilələrinin ədalətli dəyəri hesabat tarixində qüvvədə olan forvard məzənnələri əsasında hesablanır.

İl ərzində Səviyyə 1 və Səviyyə 2 arasında heç bir keçid olmamışdır.

Ədalətli dəyərle qiymətləndirilməyən, lakin ədalətli dəyəri açıqlanan aktiv və öhdəliklər

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2024-cü il tarixinə ədalətli dəyərle ölçülməyən maliyyə alətlərinin dəyərinin ədalətli dəyər iyerarxiyası üzrə təhlili verilmişdir:

	Səviyyə 1	Səviyyə 2	Səviyyə 3	Cəmi ədalətli dəyər	Cəmi balans dəyəri
AKTİVLƏR					
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	5,212,611	3,094,668	-	8,307,279	8,307,279
BVF ilə hesablaşmalar	-	1,129,358	-	1,129,358	1,129,358
Borc qiymətli kağızlar:					
Qeyri-rezident agentlik notları	86,888	-	-	86,888	86,888
Beynəlxalq maliyyə qurumları tərəfindən buraxılmış notlar	260,883	-	-	260,883	260,883
Xarici dövlətlərin xəzinədarlıq notları	1,809,753	-	-	1,809,753	1,809,753
"Aqrarkredit" QSC BOKT	-	-	8,918,835	8,918,835	8,918,835
Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi	-	3,622	148,666	152,288	152,288
Banklara verilmiş kreditlər	-	13,899	-	13,899	13,761
Bank olmayan kredit təşkilatlarına verilmiş kreditlər	-	648	-	648	648
Əmanətlərin Sığortalıması Fonduna verilmiş kreditlər	-	124,885	-	124,885	163,945
Sair maliyyə aktivləri	-	47,394	-	47,394	47,400
ÖHDƏLİKLƏR					
Dövrüyyədə olan kağız və metal pullar	17,449,091	-	-	17,449,091	17,449,091
Rezident bankların qısamüddətli depozitləri	-	1,268,460	-	1,268,460	1,268,460
Hökumət idarələri qarşısında öhdəliklər	-	7,990,124	-	7,990,124	7,990,124
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	-	6,265,219	-	6,265,219	6,265,219
Digər təşkilatlar qarşısında öhdəliklər	-	3,606	-	3,606	3,606
Buraxılmış borc qiymətli kağızlar		205912		205912	205912
BVF ilə əməliyyatlar üzrə öhdəliklər	-	1,175,186	-	1,175,186	1,175,186
Beynəlxalq maliyyə institutları qarşısında öhdəliklər	-	1,223	-	1,223	1,223
Sair maliyyə öhdəlikləri	-	135,756	-	135,756	135,756

Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı

31 dekabr 2024-cü il üzrə konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına dair qeydlər
(Əksi göstərilmədiyi təqdirdə, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə ifadə olunmuşdur)

36 Maliyyə aktivləri və öhdəlikləri: ədalətli dəyər və uçot təsnifatı (davamı)

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2023-cü il tarixinə ədalətli dəyərle ölçülməyən maliyyə alətlərinin dəyərinin ədalətli dəyər iyerarxiyası üzrə təhlili verilmişdir:

	Səviyyə 1	Səviyyə 2	Səviyyə 3	Cəmi ədalətli dəyər	Cəmi balans dəyəri
AKTİVLƏR					
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	1,939,195	3,423,552	-	5,362,747	5,362,747
BVF ilə hesablaşmalar	-	1,208,132	-	1,208,132	1,208,132
Borc qiymətli kağızlar:					
Qeyri-rezident agentlik notları	86,909	-	-	86,909	86,909
Beynəlxalq maliyyə qurumları tərəfindən buraxılmış notlar	260,729	-	-	260,729	260,729
Xarici dövlətlərin xəzinədarlıq notları	1,361,121	-	-	1,361,121	1,361,121
"Aqrarkredit" QSC BOKT	-	-	9,057,659	9,057,659	9,057,659
Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi	-	3,727	148,705	152,432	152,432
Banklara verilmiş kreditlər	-	67,689	611	68,300	72,951
Bank olmayan kredit təşkilatlarına verilmiş kreditlər	-	7,054	-	7,054	7,584
Əmanətlərin Sığortalıması Fonduna verilmiş kreditlər	-	212,520	-	212,520	216,419
Sair maliyyə aktivləri	-	51,543	-	51,543	51,571
ÖHDƏLİKLƏR					
Dövrüyyədə olan kağız və metal pullar	17,318,195	-	-	17,318,195	17,318,195
Rezident bankların qısamüddətli depozitləri	-	2,681,989	-	2,681,989	2,681,989
Hökumət idarələri qarşısında öhdəliklər	-	3,759,175	-	3,759,175	3,759,175
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	-	6,521,107	-	6,521,107	6,521,107
Digər təşkilatlar qarşısında öhdəliklər	-	45,336	-	45,336	45,336
Buraxılmış borc qiymətli kağızlar	-	1,295,374	-	1,295,374	1,295,374
BVF ilə əməliyyatlar üzrə öhdəliklər	-	1,211,857	-	1,211,857	1,211,857
Beynəlxalq maliyyə institutları qarşısında öhdəliklər	-	1,706	-	1,706	1,706
Sair maliyyə öhdəlikləri	-	374,451	-	374,451	374,451

"Aqrarkredit" QSC BOKT istisna olmaqla, ədalətli dəyər iyerarxiyasının 2-ci və 3-cü səviyyələrinə aid olan qiymətli kağızlar pul axınlarının diskontlaşdırılması modelindən istifadə etməklə qiymətləndirilir. Fəal bazar qiyməti olmayan sabit faizli maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərinin hesablanması analoji kredit riskinə və ödəmə müddətinə malik olan yeni alətlər üçün mövcud faiz dərəcələrini tətbiq etməklə, diskont edilmiş gələcək pul vəsaitlərinin hərəkəti metoduna əsaslanır. "Aqrarkredit" QSC-nin istiqrazlarının ədalətli dəyəri onların balans dəyərinə bərabərdir. Bu istiqrazlar üzrə bazar faiz dərəcəsi 0.15% təşkil edən xüsusi bazar seqmentində buraxılmışdır və buraxılma tarixindən 31 dekabr 2024-cü il tarixinədək həmin faiz dərəcəsinə dəyişiklik olmamışdır.